

Täysistunto

Torstai 13.6.2024 klo 16.00—19.43

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.43.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.01), toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.01—18.02) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.02—19.43).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
opetusministeri Anna-Maja Henriksson
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys liikennehankkeista (Anna-Kristiina Mikkonen sd)

Suullinen kysymys SKT 122/2024 vp

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Ensi viikolla tiet täyttyvät juhannuksen viettoon suuntaavista suomalaisista. Lomalaisia odottavat kuitenkin kuoppaiset tiet ja rapistuvat sillat. Hallitus on hylännyt liikenteen pitkäjänteisen ja yhteisesti sovitun kehittämisen. Sen sijaan hallitus harjoittaa poukkoilevaa, ennakoimatonta ja kalliiksi käyvää liikennepolitiikkaa, jota se rahoittaa myymällä valtion omaisuutta. Kun rahaa on vähän, pitää periaatteiden olla selkeitä.

Hallitus poimi Säätytalolla omaan koriinsa hankkeita myös Väyläviraston arvioiman tärkeysjärjestyksen ulkopuolelta. Juhannusliikenteen rinnalla moni hallituspuolueenkin edustaja on jäänyt kaipaamaan Väylän listalta muun muassa Puumalan Hätinvirran siltaa, Kouvola—Kotka-valtatien toteutusta tai Karjalan rataa. Ministeri Ranne, miksi hallitus on ohittanut yhteisesti sovitut ja asiantuntijoiden tärkeiksi katsomat liikennehankkeet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.02 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy kyllä todeta, että se 3 000 miljoonan investointihanke, jota tämä hallitus toteuttaa, vastaa erittäin hyvin sitä, mitä Suomi tarvitsee, mitä teollisuus tarvitsee, mitä kansalaiset tarvitsevat. Listalle on nostettu sellaisia hankkeita, joita oppositiosta on haikailtu vuosikausia. Siellä on vt 5 Itä-Suomesta, 180 miljoonaa. Siellä on vt 12 Päijät-Hämeestä, jota on haikailtu demareista 40 vuoden ajan. Siellä on vt 15, Kouvola—Kotka, erittäin tärkeä hanke, ja muun muassa Lapista vt 21. [Eduskunnasta: Missä rahat? — Hälinää] Me nimenomaan satsaamme sellaisiin kohteisiin, joita Suomi tarvitsee, ja me teemme tämän hyvin, erittäin vakuuttavasti ja tarkasti. Ja asfalttitöitä, joita toteutetaan tänä kesänä, toteutetaan myös tulevana vuosina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän edustajia vähentämään hälinää silloin, kun joku edustaja esittää kysymystä tai ministeri vastaa siihen. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

16.04 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Ranne, helmikuun kyselytunnilla sanoitte: ”Me pysäytetään ensi kesän aikana korjausvelan kasvu.” Ensi kesähän on jo nyt, keskikesän juhla on jo ensi viikolla. Te siis lupasitte, että korjausvelan kasvu pysähtyy tänä kesänä. Väyläviraston mukaan korjausvelka kuitenkin vain jatkaa kasvamistaan, 250 miljoonalla eurolla vuodessa. Olette myös todennut, että hihat on jo kääritty, tietyömailla on ryhdytty toimeen ja te saatte pysäytettyä korjausvelan kasvun tälle vuodelle. Mutta korjausvelkahan vain jatkaa kasvuaan maantiesilloissa, rataverkolla ja vesiväylillä. Tämä on hieman ristiriitaista. Ministeri Ranne, lupasitteko ehkä vähän liikoja?

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.05 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä tänä kesänä tapahtuu, on todella se, että korjausvelan kasvu pysäytetään. 4 000 kilometriä uutta asfalttia... [Välihuutoja] — Tänä vuonna se pysähtyy. — Toki tiedämme, että kolmen kauden aikana korjausvelka on kasvanut niin radoilla kuin teillä. Tämä ei ole mikään yksittäinen hetkellinen tapaus, että nyt tällä hetkellä olemme tässä kriisissä. Mutta se täytyy todeta, että tilastollisesti — kysykää Väylältä, kysykää asiantuntijoilta [Vasemmalta: Kysytään ministeriltä!] — tänä kesänä tilanne on näin. Ja korjausvelkaan tulemme satsaamaan. Siellä on jo korvamerkitty 570 miljoonaa euroa, [Hälinää — Puhemies koputtaa] minkä lisäksi kaikki käytettävissä oleva muu raha, joka on mahdollista irrottaa korjausvelan taittamiseen, otetaan tietenkin käyttöön. Lisäksi nämä äsken mainitsemani useat hankkeet ja monet muutkin hankkeet täällä hallituksen investointiohjelmassa ovat sellaisia, että ne osaltaan tulevat myöskin taittamaan korjausvelan kasvua.

Ja tietenkin on selvää, että me tarvitsemme myöskin pitkäjänteisen rahoituksen, jota tämä hallitus myös hakee, jotta me voimme varmistaa, [Puhemies koputtaa] että jatkossa saamme tämän kokonaisuuden hallintaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

16.06 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee työtä. Työvoiman liikkuvuuden esteitä olisi karsittava ja mahdollistettava työ kauempaakin kotoa ilman pakkoa muuttaa työn perässä. Etätyön yleistymisestä huolimatta monen on pendelöitävä töihin. Joukkoliikenteen olisi mahdollistettava matka-ajan käyttö tehokkaasti. Riittävä matkapuhelinverkkojen kapasiteetti junaratojen varrella on avainkysymys, ja viime kaudella löytyi 4,7 miljoonaa VR:n, operaattorien ja viranomaisten yhteistyöhön ongelman ratkaisemiseksi. Kaupallisesti verkot eivät rakennu ratojen erämaataipaleille, joilla niille on vain hetkittäistä tarvetta. VR on jo osaltaan investoinut vaunukaluston ja verkolaitteiden uusimiseen ja tutkii ikkunakuuluvuuden parantamista. Tämä jo myönnetty rahoitus olisi tarvittu uusiin tukiasemiin katvealueilla. Kysynkin ministeriltä: miksi peruitte jo rahoitetun hankkeen, joka olisi tuonut kaivattua helpotusta pääradan työmatkalaisille? [Vasemmalta: Erittäin hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.07 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin totean, että edelleen nämä vuosikausia jatkuneet neuvottelut ja keskustelut operaattoreiden, viranomaisten ja ministeriön kesken jatkuvat. Eli edelleen haemme ratkaisua tälle, millä aikatauluilla ja millä rahoituksella nämä junien nettiyhteydet olisi mahdollista ratkaista. [Keskeltä: Missä rahat? — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Mutta totean tähän nyt kuitenkin, että VR vastaa VR:n palveluista. VR on ensisijaisesti vastuussa siitä, minkälaista ravintolapalvelua, minkälaiset istuimet ja minkälaiset nettiyhteydet VR tarjoaa. Tästä tietenkin täytyy katsoa eteenpäin, [Hälinää — Puhemies koputtaa] kuinka me voisimme teknisesti edistää tätä, mutta jos mietitään valtiontalouden tilannetta tällä hetkellä, niin meidän on aivan pakko keskittyä peruspalveluihin — niihin välttämättömiin, aivan ensisijaisiin. Toki me haemme yhteistyössä edelleen niitä ratkaisuja,

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

mutta jos asia olisi ollut helposti hoidettavissa, niin eivätköhän aikaisemmat hallitukset olisi sen hoitaneet. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.08 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Ranne, totesitte viime kuussa Nato-kokouksen yhteydessä, että Suomessa olisi huoltovarmuuden kannalta siirryttävä tsaarinaikaisesta raideleveydestä eurooppalaiseen raideleveyteen. Oma ministeriönne julkaisi asiasta 70-sivuisen asiantuntijaselvityksen viime keväänä. Lopputulos oli, ettei hanke ole missään tarkasteluvaihtoehdossa kannatettava. Aika ja kustannusarviot vaihtelevat viidestä miljardista kymmeneen miljardiin ja viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen tai vuosikymmeniin investointina. Tähän päälle tulevat kaluston muutuskustannukset ja elinkeinoelämän haitta reiteille. Samaan aikaan rataverkon korjausvelka on kasvanut 1,6 miljardiin. [Vasemmalta: Juuri näin! Ohhoh!] Kaikilla keskeisillä rataosuksillamme on välityskyky- ja kapasiteettiongelma. Eikö meidän pitäisi huolehtia nykyisestä rataverkosta ja sen toimivuudesta enemmän kuin ruveta rahaa työntämään uusiin hankkeisiin? [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] Huomioiden rataverkon nykyisetkin tarpeet [Puhemies koputtaa] uskotteko uuden selvityksen muuttavan arviota raideleveyden muuttamisen [Puhemies koputtaa] hyödyistä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.09 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tilanne on muuttunut pitkällisesti ja pysyvästi sen jälkeen, kun Venäjä aloitti sodan, sen jälkeen, kun Suomen raja meni kiinni. Huoltovarmuus- ja turvallisuusnäkökulmat ja myöskin teollisuuden tarpeet, EU ja Nato osoittavat siihen suuntaan, että tällainen selvitys, jossa tarkastellaan sitä, kuinka eurooppalainen raideleveys voitaisiin askel askeleelta toteuttaa Suomessa, on tärkeä ja välttämätön juuri tässä ajassa. Tämä tarkoittaisi sitä, että ensin selvitämme sen, millä tekniikalla, millä rahalla, minkälaisilla pätkillä tämä olisi mahdollista toteuttaa. Tähän on hyvinkin saatavissa merkittävää EU-tukea, ja missään tietenkään ei ole kukaan pistämässä noin vain miljardeja menemään, kuten edellisessä hallituksessa tehtiin. [Vasemmalta: Ohhoh!] Joka tapauksessa tämä selvitys, jolle saadaan valtavasti tukea myöskin turvallisuusnäkökulmista, on erittäin tärkeä juuri tässä ajassa, tässä tilanteessa. [Puhemies koputtaa] Se on Suomen etu. [Timo Harakka: Entä se valtiontalous?]

2.2. Suullinen kysymys liikennehankkeista (Veronika Honkasalo vas)

Suullinen kysymys SKT 123/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Vasemmistoliiton kysymys käsittelee niin ikään liikennepoliittikkaa, ja käsittelemme sen tässä samassa yhteydessä. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Keskustelu

16.11 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Hallitus on tuoreessa periaatepäätöksessä sallinut valtion omistussuukien alentamisen valtionyhtiöissä, kuten VR:ssä. Tuotot tulpataan ja myyntitulot kaadetaan investointiohjelmassa muun muassa — yllätys yllätys — terveysjäteille yksityisen hoidon Kela-korvausten kautta. Erityisen onnettomalta näyttää suomalaisten junamatkustajien tulevaisuus. Meillä on eurooppalaista näyttöä, min-käläisen sotkun rautatieliikenteen yksityistäminen on aiheuttanut julkista rahaa palaa enemmän, palvelut monimutkaistuvat, työehdot heikentyvät, lippujen hinnat nousevat rä-jähdysmäisesti, mutta osakkeenomistajille kyllä maksetaan huikeita osinkoja.

Arvoisa puhemies! Hallituksen arvovalinnat kyllä tiedetään, mutta kysyn silti: miten hallitus aikoo jatkossa varmistaa suomalaisille kohtuuhintaisen ja kattavan raideliikenteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.12 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Honkasalo, kannattaa lukea hieman tarkemmin omistajaohjauksen periaatepäätöstä. Siinä ei suinkaan sanota, että myydään omistuksia — siinä ai-noastaan todetaan, että valtion näkökulmasta tämä on se meidän minimiomistus, jolla val-tion intressit saadaan turvattua. Ollaan katsottu läpi valtionyhtiöitä, kuten tehtiin viime hal-lituksenkin aikana, arvioitiin jokaista yhtiötä erikseen, luotiin periaatteet omistukselle, ja se, mitä sen jälkeen tehdään, on aivan eri harkinnan tulos. Valtio katsoo, että esimerkiksi VR:n osalta meidän intressit voidaan turvata tällaisella omistuksella, mutta se ei tarkoita, että siihen omistukseen mentäisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.13 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väylävirasto on ehdottanut, että maantieliikenteen nopeusrajoituksia laskettaisiin lähes 2 000 kilomet-rillä niistä maanteistä, joilla on nykyisin satasen nopeusrajoitus. [Keskeltä: Hyvänen ai-ka!] Lopullisesti nopeusrajoitusten alentamisesta päättää hallitus. Liikenneministeri on näyttänyt ensikommenteillaan aikeille vihreää valoa.

Arvoisa liikenneministeri, vastasitte tänään kirjalliseen kysymykseen ja perustelitte sii-nä Väyläviraston päivitystyötä muun muassa ilmastosyillä. [Välihuutoja] Keskustan mie-lestä hallituksen linja on väärä — eihän nopeusrajoitusten alentaminen voi olla tavoite. Suomalainen, joka tarvitsee autoa, tai kuljetusyrittäjä ei ole ilmastohaitta. Tavoitteena pi-täisi olla parempikuntoiset maantiet, jotka mahdollistavat nopeusrajoitusten nostamiset. Laitetaan Suomi liikkeelle. Se tietysti edellyttäisi, että hallitus laittaisi teiden kunnossapi-toon huomattavasti nykyistä enemmän rahaa. Hallitus voisi halutessaan peruuttaa surulli-senkuuluisan Turun tunnin junan ja laittaa nuo rahat, niin kuin keskusta on esittänyt, muun muassa maanteiden kunnossapitoon. Kysynkin liikenneministeriltä: tartutteko keskustan ehdotukseen, tai miten muuten aiotte toimia, [Puhemies koputtaa] jotta nopeusrajoitusten alentamisilta vältyttäisiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

16.14 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean, että siis mitään päätöksiä tästä nopeusrajoitusten ohjeen päivittämisestä ei ole tehty, se on nyt tällä hetkellä lausunnoilla. Tärkein tavoite tässä on, että Suomen liikennettä sujuvoitetaan ja liikenne tulee turvallisemmaksi. [Antti Kurvinen: Hidastetaan!] Me katsomme nyt sitten lausuntojen perusteella, mitkä ovat ne mahdolliset toimenpiteet.

Tämä hallitus on nimenomaan kumipyörähallitus, ja me teemme kaikkemme sen eteen, että meillä autoilu on sujuvaa ja turvallista. [Välihuutoja] Tällaiset erilaiset opposition ja erityisesti kepun esitykset siitä, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] että Turun tunnin juna pelastaisi kaiken... Kaikki varmaan ovat tänään lukeneet uutisen siitä, että me tulemme yhteistyössä kuntien kanssa, mikäli kunnatkin siihen osallistuvat, osahankkeilla viemään eteenpäin länsiradan rakentamista täysin hallitusti ja täysin riskit hallinnassa. [Antti Kurvinen: Mikään ei estä tunnin junaa, tunnin juna puksuttaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.15 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä minun nyt täytyy sanoa, että yleensä ministerin on hyvä pysyä totuudessa, kun vastaa kysymyksiin. Te sanoitte juuri äsken tässä, että tänä kesänä korjausvelka pysähtyy — te toistitte sen, mitä helmikuussakin sanoitte — mutta näinhän ei tosiasiassa ole. Ja osaksi se johtuu syystä, joka ei ole teidän vikanne, eli kustannustasojen noususta. Maarakennusindeksi on noussut yli 30 prosenttia ja päällysteiden hinta jopa 55 prosenttia. Edellisen kerran 4 000 kilometrin päällystepintaan yllettiin vuonna 2020 mutta 1,2 miljoonaa edullisemmalla hinnalla kuin mitä te nyt tänä vuonna olette panostamassa. Ely-keskuksista on kerrottu, että he eivät usko, että tällä teidän panostuksellanne tullaan tänä vuonna pääsemään 4 000 kilometrin päällystämiseen. Milloin te annatte arvionne näistä päällystekilometreistä? Onko teiltä tulossa lisää rahaa niihin? Perussuomalaisethan lupasivat vaaleissa, että tiet kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.16 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan nyt vielä kertaalleen: Se fakta on täysin vedenpitävä, että korjausvelan kasvu pystytään pysäyttämään tänä kesänä ja nimenomaan sillä 4 000 kilometrillä asfalttia. Väylän viimeisimmät tiedot osoittavat myöskin sen, että siihen ollaan pääsemässä. Toivottavasti elytkin ovat tähän sitoutuneet. Tietenkin on vaikeaa kilpailuttaa tilanteessa, jossa hinnat ovat nousussa. Mutta tämä on se tavoite, ja tähän ollaan myös pääsemässä. [Suna Kymäläinen: Nyt kun olisi joku faktantarkistaja!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.17 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selkeästikään oppositiolle ei tule lehtiä, kun he eivät ole millään tavalla tietoisia, mitä kaikkia väylähankkeita Suomeen on tällä hetkellä tulossa. [Välihuutoja] Siellä tulee valtatie 15:tä, siellä tulee valtatie 12:ta, ja edustajan oikein kertomalla kertoma Kotka—Kouvola-välin valtatie 15:kin on jo käytännössä katsoen saanut rahoituksen — ei tosin ole nuijittu pöytään, mutta näin on

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

kuitenkin kerrottu. [Naurua — Puhemies koputtaa] Pakko on sanoa, että pitäisikö hallituksen suunnata tiedottamista oppositiolle ihan suoraan, niin etteivät he jää tällaisiin paitsioihin näistä äärettömän hyvistä kumipyöräliikenteelle tulevista hankkeista, kun ei se tunnu täällä muuten olevan tiedossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.18 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella toivon, että te käytte lukemassa Väylän sivuja ja ely-keskusten sivuja. Tietenkin on selvää, että on haastavaa saavuttaa näitä tavoitteita.

Edelleen voin todeta edustaja Laaksolle, että kyllä siellä ovat ne rahat olemassa sille vt 15:lle. Näistä on sovittu, ja näistä on päästy hallituksessa siis erittäin hienoon yhteisymmärrykseen ja sopimukseen, jotta me voimme keskittyä juuri niihin kohteisiin, jotka ovat Suomen teollisuuden, kilpailukyvyn ja liikenneturvallisuuden kannalta kaikkein keskeisiä. Erittäin hyvää yhteistyötä hallituksen sisällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

16.19 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen liikennepolitiikassa puhetta kyllä piisaa, kuten tässä huomataan, mutta katetta sillä ei ole juuri lainkaan. Perussuomalaisten riveistä huudettiin vuosia euron bensaa, mutta katselin, että pumpulla sitä myydään lähemmäs kahdella. [Juho Eerola: Euron halvempaa kuin teidän aikana!] Tieverkko on uhottu laittaa kuntoon moneen kertaan, mutta tuhannet kilometrit jätetään oman onnensa nojaan. Ratinkääntäjille lupasitte halvempaa autoilua, mutta nostatte työmatkojen hintaa satasilla. Yksityisteidenkin puolesta puhuitte kauniita, vaikka tosiasiallisesti leikkaatte niiltä rahat. Kaiken kukkuraksi te, ministeri Ranne, olette nyt keskeyttänyt junien nettiyhteyksien parantamisen ja olette tekemässä myös mojovan korotuksen julkisen liikenteen verotukseen. Jos joku vielä miettii, miksi kaikkia — kävelijöitä, pyöräilijöitä, pendelöijä ja autoilijoita — kuritetaan, niin siksi, että te saatte hieman haisevaa asfalttia ja Turun tunnin junan. [Välihuutoja] Ministeri Ranne, kysyn teiltä: pysyttekö te itsekkään enää perässä siitä, missä liikennepoliittisten petettyjen lupaustenne sarjassa ollaan menossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.20 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän, että kaihtaa, kun edessä on pitkään aikaan kaikkein autoilumyönteisin hallitus. [Suna Kymäläinen: Mitä ihmettä? Päinvastoin!] Ensimmäisinä töinä me alensimme teidän hallituksenne [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] jakeluvoltia. [Juho Eerola: Menikö jakeluun?] Se ei edes korkeimmalla tasollaan yllä siihen, mihin se olisi teidän kaudellanne tai teidän suunnitelmassanne jo seuraavana vuonna ulottunut. Tänä vuonna polttoaineen verotusta lasketaan 168 miljoonaa. Te voitte verrata sitä muihin veronalennuksiin, joita tämä hallitus tekee. Myös polttoaineveron CO₂-komponenttia lasketaan varsin merkittävästi. Ajoneuvoveroa lasketaan. [Välihuutoja] Ylipäättänsä tämä liikenneministerin kuvaama tieinfraan panostaminen, korjausvelkaan panostaminen ja tämä meidän

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

yleinen veropolitiikkamme ja autoilumyönteisyys ovat juuri sitä, mikä kuvaa tämän hallituksen politiikkaa. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

16.21 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinä tuli aika selvät sanat, että ei niinkään taloudella, turvallisuudella, ilmastolla, luonnolla — ei, autoilu on se, millä on väliä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ”Kumipyörähallitus” on mielenkiintoinen uusi termi, kun tähän asti olette kovasti kaikissa yhteyksissä puhuneet teknologianeutraalisuudesta. Itse myös uskon siihen, että liikenteen pitää olla sujuvaa, turvallista ja ekologisesti kestävää. Tässä myös kävely, pyöräily ja joukkoliikenne — joukkoliikenne kaupunkien välillä ja joukkoliikenne kaupunkien sisällä — ovat äärimmäisen tärkeitä. Ja, kyllä, polkupyörässä ja myös linja-autossa on tyypillisesti kumipyörät. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Silti, siitä huolimatta, hallitus leikkaa näiden tuista ja on nostamassa joukkoliikenteen arvonlisäveroa. Olisinkin kysynyt: millä ihmeellä hallitus turvaa sujuvan, edullisen, ekologisen liikkumisen kaupunkien sisällä ja kaupunkien välillä? [Eduskunnasta: Ei millään! — Perussuomalaisten ryhmästä: Ai, pyörälläkö kaupunkien välillä? Voi hyvä luoja!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.22 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia! Ensin totean sen, että Suomessa tällä hetkellä 90 prosenttia tonneista ja pääosa meistä kansalaisista liikkuu kumipyörillä. Tätä ei voi vähätellä, ja tämä tulee olemaan tilanne myös pitkään tulevaisuudessa. Me käymme tietenkin jatkuvasti keskustelua siitä, kuinka me voisimme kannustaa joukkoliikenteen käyttämiseen ja raideliikenteen käyttämiseen, mutta tällä hetkellä tilanne on se, että me emme voi pakottaa niihin ketään. Ja toki tässä on palvelutuotannossa [Veronika Honkasalo: Vastatkaa kysymykseen!] ja erilaisten ostosopimusten osalta mahdollista katsoa, kuinka niitä voidaan enemmän tukea. Mutta tässä taloustilanteessa on täysin kestäväntöntä kuvitella, että me voisimme kasvattaa tukia tai kasvatata erilaisia uudenlaisia häkkyröitä siinä, että me saamme kaupunkien sisäistä liikennettä vielä tätä enemmän tuettua. Se ei ole mahdollista. Mutta tällä hetkellä, kun otitte esiin teknologianeutraaliuden, meidän täytyy nimenomaan mahdollistaa erilaiset käyttövoimat tulevaisuudessa, ei niin, että me lyömme lukkoon jotain. Ja tämän me myös teemme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.23 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Juurikin liikennepolitiikassa suomalaiset odottavat, että sanat ja teot ovat sopusoinnussa. [Sinuhe Wallinheimo: Teillähän ne olivat!] Tämä on pitkien välimatkojen maa, ja kansalaisten on välttämätöntä kulkea. Kaikilla meidän väylillämme erityisesti nyt kesän aikana kotimaan liikennöinti, matkailu, kasvaa. Ensi viikolla kansalaiset suuntaavat mökeilleen viettämään juhannusta, ja kyllä se todellisuus monilla maanteilla on aika karu. Tiet ovat huonossa kunnossa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Teidän jäljiltänne!] korjausvelkaa on paljon.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Ministeri Ranne, te olette aika suurielkeisesti antanut julistuksen eduskunnalle helmikuussa, kun te todellakin sanoitte, että ”korjausvelan kasvu, me pysäytämme kesän aikana sen”. Näin te sanoitte, ja uusitte sen tässä, ja nyt kun äkkiä tarkistin, niin kesä on käsillä — keskikesän juhla on ensi viikolla — ja korjausvelka sen kuin kasvaa. Väyläviraston raportin mukaan sitä on jo nyt yli neljä miljardia, ja sen ennustetaan kasvavan tällä hallituskaudella yli viiden miljardin. Se edellyttäisi korjausvelan taittamiseen 600 miljoonan euron vuosittaisen lisärahoituksen heti. Ministeri Ranne, [Puhemies koputtaa] tulittekohan nytten puhuneeksi hieman liian suurella suulla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.24 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin korjaan tämän, eli kaksi ja puoli miljardia on tiestön korjausvelka, ja puolitoista miljardia on raideliikenteen raiteiden korjausvelka. [Eduskunnasta: Neljä miljardia!] Ja sitten edelleen totean, että jos kuullun ymmärtämisessä on joitain ongelmia, [Hälinää — Puhemies koputtaa] niin totean näin, että tietysti me tarvitaan, jotta pysyvästi voitaisiin pysäyttää korjausvelka, lisää rahoitusta todella paljon, mutta tänä kesänä ihan virallisesti mittaamalla voimme todeta, että se ei tule kasvamaan tämän kesän aikana, ja sen takia tämä neljä tuhatta kilometriä riittää nimenomaan siihen, [Krista Kiurun välihuuto] että se hetkellisesti pysäytetään. Tästä tässä on kyse. [Juho Eerola: Kasvu on pysähtynyt! — Eduskunnasta: Kuinka pitkä se hetki on? — Krista Kiurun välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

16.25 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ehdottoman tärkeää, että kaikkialla Suomessa pystyy liikkumaan sujuvasti niin pyörillä kuin raiteilla kuin lentäen kuin laivalla kuin kävellen — tämä on ilmiselvää. Ei ole mitään mieltä asettaa vastakkain eri liikkumisen muotoja, ja on hienoa, että tässä vaikeassakin talouden tilanteessa hallitus pystyy, kuten ministeri täällä on kertonut, panostamaan myös tieverkkoon. [Vasemmalta: Paitsi julkiseen liikenteeseen!]

Täällä useasti viitataan siihen, että yhdellä raidehankkeen perumisella jotenkin korjattaisiin koko Suomen muuta liikenneverkkoa, ja tähän on mieletön väite. Länsirata on strateginen aluekehitysinvestointi, [Keskeltä: Ai Turun tunnin juna?] joka jopa 50—100 vuoden aikajänteellä luo eteläiseen Suomeen yhteisen työssäkäyntialueen, [Välihuutoja — Hälinää] parantaa elinvoimaa, parantaa korkeakoulujen mahdollisuuksia, ihmisten sijoittumismahdollisuuksia. Pyytäisin ministeriä nyt korjaamaan näitä mielettömiä väitteitä siitä, että yhtä raidehanketta hidastamalla voitaisiin korjata kaikkialla [Puhemies koputtaa] muualla Suomessa kaikki tiet ja sillat joka puolella [Puhemies koputtaa] — ihan lukuihin perustuen, kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.26 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia! Tänään olette varmaan uutisista lukeneetkin, että Länsirata Oy:n osalta on esisopimusneuvotteluja käyty. [Eduskunnasta: Paljonko lupasitte lisää rahaa?] Ja sieltä voidaan todeta näin, että me edistämme aivan hallitusohjelman mukaisesti tiettyjen patkien rakentamista

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

sillä välillä, ja tämä, että näitä kymmenen kilometrin pätkiä voidaan edistää, edellyttää siis sitä, että valtio pääomittaa 400 miljoonalla ja kunnat pääomittavat 400 miljoonalla. Tämä tulee olemaan erittäin tärkeä ja konkreettinen etenemistapa, koska me keskitymme nimenomaan nyt ensi vaiheessa kahteen erittäin hyvään ja tärkeään kohteeseen, ja näiden kustannus tulee olemaan tämän kauden aikana — tämä rakentaminen aloitetaan 2026 — ehkä 400 miljoonaa. Loppukustannukset tulevat ensi kaudelle.

Sen lisäksi voi todeta, että tämäntyyppisissä hankkeissa, jotka koostuvat monista osapätkistä, osahankkeista, me hillitsemme ja hallitsemme niitä riskejä, niitä kustannusnousuja, ja etenemme hyvin hallitusti ja fiksusti, [Puhemies koputtaa — Antti Kurvinen: Siltä näyttää!] juuri niin kuin siellä maakunnassakin kaivataan ja halutaan, ja nimenomaan yhteistyössä, [Puhemies koputtaa] koska kun kunnat haluavat, niin myöskin meillä on oma osuutemme täällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

16.28 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Julkisen liikenteen hinnat ovat nyt aivan ennätyksellisessä nousussa, ja samaan aikaan näyttää, että hyvin pian myös vuokrat ovat aivan ennätysnousussa — jo alkuvuodesta vuokrien tasot ovat nousseet paljon. Nyt kun te nostatte arvonlisäveroa, niin yleensäkin kaikki hinnat nousevat. Myös sen kumipyöräbenssiin hintaa te olette nyt nostamassa, joten se pieni veronalennus, joka polttoaineisiin tehtiin, on nyt syöty sitten tässä alvin korotuksessa. Nyt ihmisillä ei ole varaa enää asua etenäkään täällä pääkaupunkiseudulla, ja te vaan nostatte kaikkea sitä kustannustasoa. Samaan aikaan myös syrjäseuduilla, kuten täältä on huudeltu, ihan aidosti ne reiät ja kuopat ovat siellä teissä, ja valtava määrä suomalaisia on työttöminä rakennusosalalla. Juuri nyt kannattaisi elvyttää, mutta te ette tee sitä.

Kysyisin nyt ministeri Ranteelta: kun sanoitte, että on semmoinen hetki tulossa, kun korjausvelka ei kasva, niin koska se hetki on, kuinka pitkään se hetki kestää [Puhemies koputtaa] ja minkä takia sen jälkeen annetaan tilanteen vielä pahentua entisestään? [Vasemmalta: Sininen hetki!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.29 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, tämä on nyt aika uskomatonta jauhamista, [Vasemmalta: Ohhoh!] mutta vielä kerran: Kaikki tietävät, että korjausvelan pitkäaikaista kasvua ei voi pysäyttää yhden hallituskauden aikana. Se on aivan sama tilanne kuin valtionvelan osalta, [Hälinää — Puhemies koputtaa] pysyvästi ei voi pysäyttää. Mutta kaikki tietävät myöskin sen, että hetkellisesti, jos kesän aikana urakoidaan teillä valtavasti, se kilometrien määrä ei kasva.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

16.30 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Ranne tuli tuossa juuri vastanneeksi, että korjausvelkahan ei siis tosiaan pysähdy. [Mikko Savola: Siinä se totuus tuli, vihdoinkin!]

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Jos tätä keskustelua yrittää summata yhteen, niin tämän hallituskauden jälkeen Suomen teillä ajetaan entistä hitaammin, Suomen tiet ovat entistä kuoppaisemmilla nimismiehen-kiharoilla, sillat rapistuvat, raiteiden korjausvelka kasvaa, junien verkkoyhteydet eivät toimi ja maakuntalennot loppuvat. Orpo—Purra-kauden muistomerkiksi jää vain Turun tunnin junan torso. Ei tämä nyt oikein hyvältä kuulosta vaan poliittiselta välistävedolta.

Arvoisa ministeri Ranne, olisiko hallituksen syytä palata parlamentaarisen yhteistyön ja asiantuntijavalmistelun linjoille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.31 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän todella hyvin, että oppositiota harmittaa, [Suna Kymäläinen: Juuri sitä todistetaan, ettei valtionvelan kasvua voi pysäyttää!] että me toteutamme tämän hallituskauden aikana lukuisia sellaisia hankkeita, joiden perään te olette vain haikailleet. 3 000 miljoonan investointipaketti on juuri se, mitä Suomi tällä hetkellä tarvitsee. Se perustuu myöskin erittäin vahvasti asiantuntijanäkemyksiin, ja meillä on laaja kannatus niin elinkeinoelämän puolelta kuin asiantuntijoittekin osalta. Toki mikään raha ei riitä kerralla, että me pystyisimme kaikki ongelmat ratkaisemaan, mitä meillä tuolla tie- ja raidepuolella on, mutta kyllä tämä hallitus tekee todella paljon, ja sen tulette myöskin huomaamaan tämän hallituskauden lopussa. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron pääministerille. — Olkaa hyvä, pääministeri Orpo.

16.32 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt luvun muistan oikein, niin me käytämme 1 miljardi 534 miljoonaa euroa perustienpitoon tänä vuonna, ja korjausvelan purkuun on lisätty lisää resursseja. Mutta kuten täälläkin on jo todettu, samaan aikaan kustannukset nousevat merkittäväällä tavalla. Mutta me siis käytämme erittäin paljon tiukassa taloudellisessa tilanteessa korjausvelan purkuun, perustienpitoon. Me käynnistämme todella paljon uusia investointihankkeita. Eli jälleen kerran syntyy hieman väärä kuva siitä, mikä tämä iso kuva on.

Ja kyllä, niitä kuoppia on siellä teissä. Ne ovat sinne vuosien ja jopa vuosikymmenien aikana syntyneet korjausvelkana. Meidän tavoitteemme on pysäyttää korjausvelan kasvu, saada sitä uutta toimivaa tietä ja löytää... Taisi olla ministeri Kyllönen aikanaan, joka sanoi, [Puhemies koputtaa] että myöskin sitä soraa pitäisi löytää, että saataisiin syrjäisemmätkin tiet pysymään kunnossa.

Hallituksella on vakaa tahto, ja me teemme töitä sen eteen, että korjausvelan kasvu pysähtyy, perustienpidosta pidetään huolta, myöskin alemmasta tieverkosta. Samaa aikaan kehitetään suuria väyliä, väylähankkeita, niin kuin hallitusohjelmassa on linjattu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Erinomainen vastaus, pääministeri!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys vientivetoisesta palkkamallista (Hanna Räsänen kesk)

Suullinen kysymys SKT 124/2024 vp

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.33 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Olen toiminut 30 vuotta yrittäjänä ja myös työnantajana. Olen myös aina ajatellut, että motivoituneet ja työstään pitävät työntekijät ovat yrityksen suurin voimavara. Palkkaratkaisuilla ja jopa niistä käytävillä keskusteluilla on merkitystä eri alojen vetovoimalle. Tutkimusten mukaan työn vaativuuteen nähden liian matala palkka, kuormittava työ ja liian suuri työmäärä heikentävät työn pitovoimaa.

Hyvä hallitus, olette viemässä eteenpäin niin sanottua vientivetoista palkkamallia. Olette siis kirjaamassa lakiin tiukat raamit yleisen palkankorotuslinjan huomioimisesta sovitelussa. Puututte samalla voimakkaalla kädellä valtakunnansovittelijan valtaan tehdä sovintoesityksiä. Hallitus, olette jättämässä sairaanhoitajat, opettajat sekä varhaiskasvatuksen ammattilaiset ikuisen palkkakuoppaan. [Eduskunnasta: Ohhoh! — Ben Zyskowiec: Tuo ei ole totta, tuo ei ole totta!] Kysyn teiltä, pääministeri Orpo: oletteko arvioineet, millaisia vaikutuksia [Puhemies koputtaa] olemassa olevalla ehdotuksellanne on sosiaali- ja terveydenhuollon työvoiman saatavuuteen, tai johtaako teidän vauhtisokeutenne siihen, että houkuttelevuus näillä aloilla laskee entisestään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tämä kysymys taitaa kuulua kyllä työministeri Satosen tontille. — Olkaa hyvä.

16.34 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lähdetään nyt ensin siitä liikkeelle, mistä tässä on kyse. Suomen bruttokansantuotteesta 40 prosenttia tulee viennistä. Jos Suomen viennillä ei ole kilpailukykyä, johon myös palkkaratkaisu hyvin keskeisesti vaikuttaa, niin se tarkoittaa sitä, että meillä ei ole myöskään resursseja pitää yllä meidän julkisia palveluitamme. Kaikki perustuu viennin kilpailukykyyn, ja niissä maissa, joissa vienti on hyvin keskeisessä roolissa, palkanmuodostus on pyrittä rakentamaan niin, että se kilpailukyky on kärkenä ja se huomioidaan myöskin julkista sektoria koskevissa palkkaratkaisuissa. [Anne Kalmari: Hyvästi, Sari Sairaanhoitaja!] Se ei silti tarkoita sitä, että se automaattisesti johtaisi joidenkin alojen palkkakuoppaan. Ruotsissa on ollut 25 vuotta käynnissä tämä järjestelmä, [Antti Kurvinen: Eri malli!] ja siellä on saatu se tulos, että itse asiassa palkkatasa-arvo on jopa hieman parantunut, koska julkisen sektorin työvoimapula-aloilla, kuten vaikka hoiva-alalla ja opetuslalla, palkat ovat nousseet keskimääräistä enemmän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

16.36 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On kylmä fakta, että hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset ja työmarkkinatoimet osuvat useammin naisiin kuin miehiin. Hallitus syrjii pienipalkkaisia naisia ja vaikeuttaa naisvaltaisten alojen

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

arkea. Tämä johtuu siitä, että osa-aikatoiden tekeminen on yleisintä naisilla, matalapalkkaiset alat ovat naisvaltaisia, yksinhuoltajista ja opiskelijoista selvä enemmistö on naisia. Kaikilta näiltä ryhmiltä hallitus nyt leikkaa. Hallitus myös poisti aikuiskoulutustuen, jonka saajista enemmistö on naisia. Entä miltä kuulostaa ikuinen naisvaltaisten alojen palkkakuoppa, jota hallitus nyt tuo eduskuntaan? [Zyskowiczin välihuuto] Naiset ovat valtava voimavara työmarkkinoilla, sillä heidän eliniänodotteensa on pitkä ja moni haluaa tehdä töitä myös eläkkeellä. Siksi hallituksen tulee perua naisvaltaisten alojen ikuinen palkkakuoppa ja madaltaa eläkkeellä töitä tekevien verotusta. Näin keskusta toimisi. Arvoisa ministeri Satonen, mitä toimia teette naisvaltaisten alojen palkkakuopan korjaamiseksi? [Perussuomalaisen ryhmästä: Mitä te teitte?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.37 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos nyt otetaan se Ruotsi esimerkiksi, niin siinä nimenomaan kyse on siitä, että siellä työehtosopimukset ovat usein numerottomia ja julkisella sektorilla pysytään kyllä kokonaisuudessaan siinä viennin päänavauksen linjassa mutta sitten julkisen sektorin sisällä voidaan kohdentaa palkankorotuksia erityisesti työvoimapula-aloille. Kuten jo kerroin, niin naisvaltaiset alat ovat silloin siitä hyötynneet, koska siellä on ollut työvoimapulaa näillä aloilla.

Tämäntyyppinen järjestely olisi täysin mahdollista myös Suomessa. Hallitus on pyrkinyt siihen, että työmarkkinajärjestöt voisivat tästä keskenään neuvotella ja saada aikaan ratkaisun, [Antti Kurvisen välihuuto] joka olisi samantyyppinen kuin Ruotsissa. Valitettavasti nämä neuvottelut eivät ole käynnistyneet, koska SAK ei ole halunnut niihin osallistua. [Suna Kymäläinen: Ai te olette päättäneet tuon valmiiksi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

16.38 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vuosikymmeninä työelämä on muuttunut paljon. Erityisesti nuorempien työntekijöiden asenteet työtä kohtaan ovat muuttuneet. Työ ei ole enää koko elämä. Tällaisen muutoksen keskellä on entistä tärkeämpää huolehtia siitä, että emme heikennä poliittisella päätöksellä minkään alan vetovoimaa.

Ministeri Satonen, puhuitte Ruotsin sopimusvetoisesta mallista, mutta tämä on vientiveitoinen malli, ja palkankorotukset tehdään täällä meillä yleensä aina prosenttikorotuksina. Korkeampaan palkkaan tulee tällöin euromääräisesti suurempi korotus kuin pienempään palkkaan. Mikäli tätä ajan kuluessa yhä suurenevaa eroa ei voisi pienentää enää muita aloja suuremmilla palkankorotuksilla, naisvaltaisilla matalapalkka-aloilla työtä tekevät tulevat putoamaan ikuiseen palkkakuoppaan. Tästä on kysymys teidän ajamassanne palkkamallissa. [Anne Kalmari: Hyvin tiivistetty!]

Kysyn teiltä, arvon hallitus: Pidätkö naisvaltaisten yhteiskunnan kannalta kriittisten alojen työntekijöiden työtä vähempiarvoisena? Miksi olette tuomitsemassa kätilöt, [Puhemies koputtaa] sairaanhoitajat, opettajat ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset [Puhemies koputtaa] ikuiseen palkkakuoppaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

16.39 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luulen, että olisi kaikkein parasta se, että näissä palkkaratkaisuissa huomioitaisiin työvoimapula-alojen tilanne nykyistä selvemmin, erityisesti silloin, kun julkisen sektorin palkoista päätetään, ja jos näin toimitaan, niin silloin nimenomaan nämä naisvaltaiset työvoimapula-alueet ovat alat pärjäävät siinä paremmin, kuten Ruotsissa on tapahtunut. Mutta se täytyy muistaa, että jos me ei pidetä huolta tästä meidän viennin kilpailukyvästä, niin meillä ei yksinkertaisesti ole mahdollisuutta rahoittaa tätä yhteiskuntaa. Ja sen takia se lakiesitys lähtee siitä, että valtakunnansovittelijan tulee huomioida kilpailukyky ja julkisen talouden kestävyys, kun niitä palkkaratkaisuja tehdään, minkä pohjalta valtakunnansovittelija tulee ne esityksensä antamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

16.40 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nyt työministeri sanoi, että malli ei ole sama kuin Ruotsissa ja että se voisi olla sama kuin Ruotsissa, mutta se ei ole sama kuin Ruotsissa, koska SAK ei neuvottele. Mutta tähän tästä päätätte. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin hallitushan tästä päättää, ja hallitushan täällä tekee nyt päätöksiä siitä, millä tavalla tämä malli kirjataan Suomessa. Se voisi olla parempi, mutta se ei ole. [Sanna Antikainen: Ette halua neuvotella!]

Tässä on työmarkkinoilla muitakin heikennyksiä, jotka ovat nimenomaan sukupuoleen sidonnaisia ja liittyvät naisvaltaisiin aloihin: määräaikaisten helpottaminen, irtisanomissuojan heikentäminen. Myös aikuiskoulutustuen poisto, joka täällä aikaisemmin mainittiin, on yksi sellainen tekijä, joka osuu nimenomaan naisvaltaisiin aloihin. Haluan kysyä teiltä, ministeri Satonen: Miten te olette ottaneet huomioon sukupuolen, sukupuolivaikutukset, kun näitä kysymyksiä on pohdittu? [Vasemmistoliiton ryhmästä: Ei mitenkään!] — Ja minä kysyn tätä ministeri Satoselta, en ministeri Grahn-Laasoselta, koska tämä on työmarkkinapolitiittinen kysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.41 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos kysymyksestä. Käydään nyt läpi tämä tilanne. Siis hallitus on nyt lähettänyt lausunnoille lakiesityksen, jonka tarkoituksena on auttaa valtakunnansovittelijaa puolustamaan yleistä linjaa, ja tämä on se esitys, joka on tulossa lausuntokierroksen jälkeen eduskuntaan. Vaikka se täällä eduskunnassa tulisi hyväksytyksi, se ei poista sitä, että on jatkossakin mahdollista neuvottelemalla hakea sentyyppistä ratkaisua kuin Ruotsissa on tehty, jos nämä neuvotteluosapuolet neuvottelupöytään menevät ja haluavat sen asian ratkaista. Mutta on täysin selvää, että meidän kansantalous ei kestä, jos meillä ei ole sellaista järjestelmää, joka tukee valtakunnansovittelijaa siinä työssä, että hän pystyy puolustamaan tätä viennin päänavausta ja yleistä palkkalinjaa. [Antti Kurvinen: Hänen asemansa heikkenee!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

16.42 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime syksy ja alkuvuosi olivat työmarkkinoilla todella repivää aikaa. Olimme silloin kyllä aidosti huolis-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

samme siitä, miten hallitus tulee tästä selviämään, miten Suomi tulee selviämään tästä sotkusta. Sääntöihin ja sitoumuksiin perustuva kulttuuri ei ole turhaa. Se on osoittanut Suomessa toimivuutensa. Keskusta on sopimisen kannalla. Merkittäviä työmarkkinauudistuksia tulee aina edistää yhdessä sopien [Perussuomalaisten ryhmästä: Tyhjä paperi!] ja tasapainoisia ratkaisuja hakien. Kysyn teiltä, pääministeri Orpo: oletteko arvioinut, miten nämä teidän aikaisemmat sotkunne ja neuvotteluhaasteenne tulevat vaikuttamaan ensi syksyn palkkaneuvotteluihin? [Antti Kurvinen: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.43 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän erityisesti tästä kysymyksestä, koska meillä on tästä jo näyttöä. Ennen tätä hallitusta Suomessa oli sellainen hallitus, joka ei toteuttanut minkäänlaisia työmarkkinauudistuksia, jos kaikki työmarkkinajärjestöt yhdessä eivät olleet niistä samaa mieltä. Ja nyt te esitätte tätä samaa menettelytapaa, että me emme toisi tänne esityksiä, joita kaikki työmarkkinajärjestöt eivät yksimielisesti kannata. [Antti Kurvinen: Vastatkaa kysymykseen! — Välihuutoja vasemmalta] Sen hallituksen jäljiltä meidän julkinen talous oli sellaisessa kunnossa, että me jouduimme aikamoiisiin pelastustalkoisiin. Ihmettelen kyllä, [Hälinää — Puhemies koputtaa] jos tämä on keskustan linja. [Välihuutoja]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys valtion vanhojen metsien suojelusta (Sofia Virta vihr)

Suullinen kysymys SKT 125/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Virta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.44 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Suomalaiset arvostavat rehellisyyttä, ja on ongelma, ettei kansa voi luottaa tämän hallituksen lupauksiin. Arvoisa pääministeri Orpo, te totesitte viime keväänä vaalien alla: ”Minusta valtion mailla sitä pitää tarkastella, ja valtion omistuksessa olevat vanhat metsät, mitä on jäljellä, pitää suojella.” Nyt, arvon pääministeri, teidän hallituksenne on asettanut valtion mailla sijaitseville vanhoille metsille niin tiukat kriteerit, että esimerkiksi Etelä-Suomessa suojelun ulkopuolelle jää kaikki luontokadon pysäyttämisen kannalta arvokas vanha metsä. Ei ole reilua leikkiä, ettei arvokasta metsää ole olemassa, vain jotta se voitaisiin hakata. Kysyn yksinkertaisen ja lyhyen kysymyksen teiltä, arvon pääministeri: Oletteko te tietoinen, että nämä Orpon hallituksen asettamat kriteerit valtion vanhojen metsien suojelulle ovat niin kireät, ettei niitä täyttäisi edes yksikään Etelä-Suomen kansallispuistoista? [Vilhelm Junnila: Paljonko siellä on valtion metsää?] Oletteko tietoinen tästä asiasta, kun olette hallituksenne antanut tällaiset kriteerit asettaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

16.45 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se päätös, jonka peruslinjat ympäristöministeri ja maa- ja metsätalousministeri esittelivät, tulee olemaan, kun se toteutuu kokonaisuudessaan, historiallisen suuri. Se lähestyy 80 000—90 000:ta hehtaaria kokonaisuutena, joka toteutetaan eri toimin. Minusta se on hieno saavutus, ja se on enemmän kuin mitä edellinen hallitus pystyi tekemään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin! — Välihuutoja] Me tullaan seuraavassa vaiheessa käymään Metsähallituksen maat erityisen tarkkaan Etelä-Suomen osalta läpi ja etsimään sieltä ne vanhat metsät, jotka halutaan suojella, koska ongelma nyt on se, että Etelä-Suomessa valtion omista metsistä on erittäin suuri osa jo suojeltuna, ja toinen ongelma on se, että Etelä-Suomessa olevia valtion omistuksessa olevia vanhoja metsiä ei sitten loppujen lopuksi olekaan niin paljon. Tämän päätöksen sisällöstä ja jatkovalmistelusta pystyvät vastaamaan asianomaiset ministerit.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Virta, olkaa hyvä. — Mikrofoni.

16.47 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos arvon pääministerille vastauksesta. Siitä ei tosin käynyt ilmi, olitteko siis tietoinen, miten tiukat kriteerit olette asettaneet näille valtion vanhoille metsille. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Te kerroitte, että ensin tulevat nämä kriteerit, millä suojellaan niitä valtion vanhoja metsiä, joita ei edes Etelä-Suomesta näillä kriteereillä juuri löydy, ja sitten tulee jokin lisäsuojelutasopäätös, joku uusi päätös, millä suojellaan. Miten siihen pitäisi luottaa, kun ennen vaaleja antamanne lupaus valuu jälleen kerran sormien välistä?

Oletteko tietoisia, ja varmasti olette, toivottavasti, siitä, että vapaaehtoiset ovat jo kartoittaneet niitä valtion mailla sijaitsevia arvokkaita metsäkohteita, [Perussuomalaisten ryhmästä: Elokäpinako?] joilla nimenomaan olisi merkitystä luontokadon etenemisessä ja sen pysäyttämässä Suomessa? Kuitenkaan näiden kriteerien valmistelussa — kriteerien, jotka eivät täytä asiantuntijoiden vaatimuksia — ei ole otettu huomioon tätä vapaaehtoisten tekemää työtä. Nyt pääministeri kertoo, että no nyt aletaan selvittämään. Lähdettekö te, arvon hallitus, itse sinne niitä metsiä etsimään, kun vastaukset olisivat jo olemassa mutta te ette yksinkertaisesti niitä vain aio suojella? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.48 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä ollaan lisäämässä suojellun metsän määrää määrällä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] joka itse asiassa on historiallinen yksittäiseksi pakeiksi, 80 000—90 000 hehtaaria.

Mitä tulee sitten kriteereihin, niin ne on Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen asiantuntijaraportin pohjalta ministeriöissä valmisteltu, [Välihuutoja] koska nämäkään kaksi tahoa eivät päättäneet yksistä kriteereistä eli eivät tehneet esitystä vaan tekivät haarukan. Jos otetaan muut kartoittajat ja asiantuntijatahot, niin meillä on vielä laajempi flora siitä, mikä on oikea. Ei ole yksitä oikeita kriteereitä. [Välihuutoja]

Ja mitä tulee sitten tähän Etelä-Suomen kysymykseen, joka on tärkeä ja mielenkiintoinen ja mihin pääministeri jo puuttui, niin todella on niin, että vaikka olisi erittäin sallivat kriteerit sille, mitä on luonnontilaa lähestyvä vanha metsä, jonka EU:n biodiversiteettisra-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

tegian mukaan tulisi suojelukohteena olla, ja vaikka puhuttaisiin esimerkiksi 120 vuoden ikärajasta, niin meillä ei ole Etelä-Suomen valtionmailla juurikaan tällaista metsää, joita-kin satoja hehtaareita. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Ja itse asiassa tähän erillissuojelupäätökseen on nyt haettu vielä kaksi Etelä-Suomen valtionmetsien kohdetta, mutta eivät ne niitä kriteereitä täytä. Ne ovat muuten arvokkaita, [Puhemies koputtaa] samoin kuin muutkin Etelä-Suomen suojelualueet, ja niitä kyllä tulee niin vapaaehtoisten suojeluohjelmien [Puhemies koputtaa] kuin valtion päätösten osalta pikkuhiljaa lisää, [Puhemies: Kiitoksia, minuutti on loppunut!] kun mennään eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys sairaalapalveluiden supistamisesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 126/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.49 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Hallitus on sulkemassa sairaaloita ja terveyskeskuksia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eikä ole!] Onko niin, että sairaat potilaat ovat loppumassa? Etelä-Savossa ja Lapissa on lyhyimmät jonot, ja olette sulkemassa sieltä Kemlin ja Savonlinnan sairaalan, mutta kaiken kukkuraksi Kymenlaaksossa, jossa on pisimmät jonot, olette sulkemassa Kouvolan yöpäivystyksen. [Vasemmalta: Ohhoh!] Miten meinaatte pitää huolen siitä, että ihmiset saavat hoitoa? Monessa paikassa THL:n laskujen mukaan on kuukauden jonoja tänä päivänä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.50 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin korjaan, että hallitus ei ole sulkemassa Kemlin eikä Savonlinnan sairaaloita. Hallitus on esittänyt, että raskas kirurgia ja 24/7-päivystys siirtyisivät muualle ja näihin sairaaloihin tulisi sen sijaan päiväkirurgista toimintaa, plus että sinne jäisi paljon muutakin toimintaa: poliklinikoita, vuodeosastoja, vaikka mitä, akuuttilääketiedettä ja näin poispäin. Ei ole kysymys siitä, että oltaisiin sulkemassa sairaaloita, vaan yritetään tehdä järkevää työnjakoa, jolla vältettäisiin päällekkäisiä päivystysrinkejä. Tämähän johtuu näistä keskustan aikanaan laatimista keskittämisasiasetuksista, [Hälinää] joiden mukaan tekoni-velkirurgian tulee olla 600 kappaletta suorittavassa sairaalassa, ja näitä määriä ei ole näissä Kemlin ja Savonlinnan sairaaloissa. Eli lähdemme siitä, että keskustan aikanaan myöntämän keskittämisasiasetuksen johdosta kaikki poikkeusluvut, millä sitä on koko ajan vesitetty, loppuisivat, mutta toki tarkastelemme asiaa vielä kerran, [Puhemies koputtaa] kunhan saamme asiasta lausuntopalautteet.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat, toistan vielä, että tämän varsin äänekkään hälinän vuoksi keskustelun seuraaminen on ajoittain melko vaikeaa paitsi edustajavereille niin myös tätä istuntoa seuraaville kansalaisille.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys mobiililaitteiden käytön rajoittamisesta kouluissa (Sofia Vikman kok)

Suullinen kysymys SKT 127/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Tutkimusten mukaan yhä useampi nuori päättää perusopetuksen riittämättömin taidoin. Pisa-tulokset ovat olleet vuosia laskussa, lukutaito on heikentynyt. On äärimmäisen tärkeää, että jokainen lapsi saavuttaa perusopetuksen aikana toisella asteella kantavat tiedot ja taidot. Siksi hallitus toteuttaa konkreettisia toimia perustaitojen vahvistamiseksi: Luku-, kirjoitus- ja laskutaitojen opettamiseen lisätään aikaa. Lisäksi oppimisen tukea parannetaan [Ben Zyskowicz: Hyvä!] 100 miljoonan euron lisäpanostuksella, vaikka muuten taloudellisesti joudutaankin nyörejä kiristämään muilla sektoreilla kuin koulutuksessa. Äärimmäisen tärkeää on myös työrauhan varmistaminen kouluissa. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Kysyn: millä aikataululla opettajat ja koulut saavat nykyistä paremmat toimivaltuudet varmistaa kouluissa työrauha ja halutessaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.53 **Opetusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän tärkein tehtävämme on huolehtia siitä, että tässä maassa on tulevaisuudessa-kin maailman paras koulu, ja me tiedämme, että Pisa-tulosten myötä meillä on siinä tekemistä. Sen takia hallitus panostaa perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen, [Anne Kalmarin välihuuto] ja sen takia pidämme nyt huolta myös siitä, että saadaan aikaiseksi rauhaa, enemmän rauhaa kouluihin. Jo nyt koulut ja kunnat voivat itse järjestyssääntöihinsä ottaa sääntöjä siitä, että voidaan mobiililaitteet kieltää oppitunneilla, jos ne häiritsevät oppimistä. Elikkä voidaan lähteä siitä, että sovitaan järjestyssäännöissä, että mobiililaitteita laitetaan parkkiin, esimerkiksi laatikkoon, opetustunnin ajaksi. Mutta hallitus lähtee nyt vahvistamaan tätä koulujen, rehtoreitten ja opettajien, mahdollisuutta tähän. Lainsäädäntötoimenpiteet ovat jo alkaneet, ja syksyllä [Puhemies koputtaa] tänne eduskuntaan tulee hallituksen esitys, joka entisestäänkin vahvistaa [Puhemies koputtaa] tätä puolta ja vahvistaa sitä, että meidän kouluissamme olisi [Puhemies koputtaa] parempi työrauha.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

2.7. Suullinen kysymys työntekijän oleskelulupaa koskevasta palkkarajasta (Jorma Piisinen ps)

Suullinen kysymys SKT 128/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.54 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa puhemies! Matalapalkkatyövoiman maahanmuutto on tuonut mukanaan paljon työntekijän hyväksikäyttöä ja kiskonnan kaltaista työsyryntää. Kyse ei ole yksittäistapauksista vaan laajemmasta ilmiöstä. Hallitusohjelmassa tähän kuitenkin puututaan voimakkaasti: Viranomaisvalvontaa tehostetaan ja työelämässä tapahtuvan hyväksikäytön rangaistuksia kiristetään. Tärkeä on myös linjaus siitä, että työperäisen maahanmuuton on vahvistettava julkista taloutta. Tähän liittyy esimerkiksi juuri annettu esitys työperäisen oleskeluluvan 1 600 euron palkkarajasta. Kysyisinkin arvon työministeri Satoselta: suojaako tämä hallituksen esitys matalapalkka-aloja hyväksikäytöltä, ja miten se vaikuttaa Suomessa jo tällä hetkellä työntekijän oleskeluluvilla oleviin henkilöihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.55 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä 1 600 euron raja on tosiaan tällä viikolla täällä eduskunnassa esitelty, ja ymmärtääkseni se sai hyvin laajaa kannatusta koko salin suunnalta. Ajatus tosiaan perustuu, niin kuin kysyjä sanoi, siihen, että se on julkista taloutta vahvistavaa työperäistä maahanmuuttoa. Samaan aikaan se on työvoimatarpeen turvaavaa. Ja kolmantena, ehkä vielä tärkeämpänä, se on sellainen rahasumma, jolla henkilö voi tulla täällä Suomessa toimeen ilman yhteiskunnan tukia. Tämä on se keskeinen asia. Se on totta, että se nostaa noin 200 eurolla nykyistä rajaa ja siinä on kolmen kuukauden siirtymä sitten niillä henkilöillä, jotka täällä tällä hetkellä ovat.

Eli mielestäni tämä on erittäin perusteltu ratkaisu. Sen ohella on tietysti erittäin tärkeitä, että me seurataan koko ajan myöskin niitä väärinkäytöksiä, jotka tähän työperäiseen maahanmuuttoon liittyvät. Koska me tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa, niin on äärimmäisen tärkeitä, että se tapahtuu [Puhemies koputtaa] suomalaisten työehtosopimusten puitteissa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys mielenterveyden edistämisestä työelämässä (Mikko Ollikainen r)

Suullinen kysymys SKT 129/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Nästa fråga, ledamot Ollikainen, varsågod.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Keskustelu

16.56 Mikko Ollikainen r: Ärade talman! I dag på vårsessionens sista frågestund är det passande att blicka mot sommaren, för många en välkommen paus från arbetslivet. Men sommaren är inte en tid för avslappning och återhämtning för alla. Högre krav på arbetstgarna ökar den psykiska påfrestningen. Utbrändhet och psykosociala störningar är ett växande problem i arbetslivet.

Arvoisa puhemies! Tänä päivänä noin joka neljäs työntekijä kuuluu työuupumuksen riskiryhmään. Mielenterveyden häiriöiden vuoksi menetetyn työpanoksen arvo on suomalaisessa yhteiskunnassa noin 2,5 miljardia euroa vuodessa, joidenkin mukaan vielä enemmän. Parempi työhyvinvointi on ratkaisevan tärkeää sekä inhimillisestä että taloudellisesta näkökulmasta.

Hallitusohjelman tavoitteena on parantaa työhyvinvointia ja vähentää sairauspoissaoloja. Kysynkin, arvoisa ministeri Grahn-Laasonen: miten hallitus aikoo edistää mielenterveyttä tukevia käytäntöjä työelämässä ja parantaa psykososiaalisen kuormituksen hallintaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.58 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt oli erittäin tärkeä kysymys. Tämä on ajankohtainen sitä kautta, että mielenterveyden ongelmat veivät viime vuonna yli 100 000 suomalaista pitkälle sairauslomalle. Työelämän kuormitus nousee yhä vahvemmin esiin, erityisesti nuorissa sukupolvissa, mutta voi sanoa, että koko työikäisessä väestössä. Tällä on erittäin tärkeä yhteys siihen, miten työurat kehittyvät, ja siitä syystä tämä on hallitusohjelmassa vahvasti noteerattu. Meillä on lukuisia toimia, niitä on neuvoteltu työmarkkinaosapuolten kanssa hyvässä yhteistyössä. Ihan konkreettisina voi nostaa esimerkiksi työterveyshuollon kehittämisen siihen suuntaan, että myös sinne saataisiin näitä nopeita lyhytinterventioita, nopeaa apua, erilaisia konkreettisia työkaluja, kuten Terapianavigaattoria ja ohjatun omahoidon mallia, ja Työote-toimintamallilla on laaja vaikuttavuus havaittu. Näitä toimia viedään eteenpäin. Meillä on tulossa semmoinen monen kohdan ohjelma, joka varmastikin kokonaisuutena näihin ongelmiin tuo ihan merkittävää apua.

Mutta totta kai iso merkitys on myös johtamisella ja sillä, että työnantajalla on vastuu myös siitä, että työntekijät voivat hyvin. [Puhemies koputtaa] Ja ylipäättäänkin työelämää tulisi kehittää yhteistyössä, [Puhemies koputtaa] niin että siellä olisi aidot mahdollisuudet kehittää osaamista ja että työhyvinvointi kehittyisi kaikilla työpaikoilla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys Suomi liikkeelle -ohjelmasta (Mika Poutala kd)

Suullinen kysymys SKT 130/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Poutala, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Keskustelu

16.59 Mika Poutala kd: Arvoisa puhemies! Liikkumattomuuden kustannusten on arvioitu olevan noin viisi miljardia euroa vuosittain. Sote-kustannuksiin verrattuna puhutaan noin 10—20 prosentin osuudesta. Liikkumattomuus edistää myös sydän- ja verisuonisairauksia ja on myös suuri syy elämänlaadun heikkenemiseen. Hallitusohjelmassa on paljon kiiteltä Suomi liikkeelle -ohjelmaa, joka nimenomaan pyrkii ratkaisemaan liikkumattomuuden ongelmaa. Haluaisin kysyä ministeri Bergqvistiltä: mitä tämän ohjelman tiimoilta on jo tehty, ja mitä on mahdollisesti tulossa lähiaikoina?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Bergqvist, olkaa hyvä.

17.00 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Suomi liikkeelle -ohjelma on jo hyvässä vauhdissa, ja se on tietysti hyvä asia. Se koostuu uudesta poikkihallinnollisesta yhteistyöstä, siis kaikki ministeriöt osallistuvat tähän, ja asioita katsotaan myös liikkumattomuuden näkökulmasta ja siitä, miten me voidaan edistää sitä, että suomalaiset liikkuvat.

Toinen osa on se, että haluamme kannustaa kaikkia suomalaisia liikkumaan enemmän mutta myös luoda semmoisia elämäntapoja varsinkin lapsille ja nuorille, mitä he voivat ottaa sitten mukaan koko elämäänsä. Sen takia panostetaan nyt paljon näihin Liikkuvat-ohjelmiin: Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu ja Liikkuva opiskelu. [Eduskunnasta: Kuinka paljon?] Tämä on nyt erittäin tärkeä osa, mihin panostetaan paljon. Pari viikkoa sitten tämä kokeilu- ja innovaatiohaku päättyi, ja tähän on tullut jopa 125 hakemusta. Tähän osoitetaan nyt 3,7 miljoonaa euroa. Nyt on mielenkiintoista katsoa, millaisella uudella innovaatiolla [Puhemies koputtaa] voidaan saada suomalaiset liikkumaan enemmän.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Ilmoituksia

3.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 13.6.2024 antanut hallituksen esitykset HE 69-72/2024 vp.

3.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus 2023 (K 10/2024 vp).

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

3.3. Vaalien toimittaminen

Tiedusteluvalvontavaliokuntaan on valittava valiokunnan jäseneksi 24.5.2024 valitun edustaja Sanna Antikaisen tilalle uusi varajäsen. Tiedusteluvalvontavaliokunnan täydennysvaali toimitetaan tiistaina 18.6.2024 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslisitat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 18.6.2024 kello 11.

4. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025-2028

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 7/2024 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 7/2024 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta. Keskustelu asiasta päättyi 12.6.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Pia Viitanen on edustaja Lauri Lylyn kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 1 mukaisen kannanoton, edustaja Eeva Kalli on edustaja Mikko Savolan kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaisen kannanoton, edustaja Sofia Virta on edustaja Tiina Elon kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 3 mukaisen kannanoton, ja edustaja Minja Koskela on edustaja Timo Furuholmin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 4 mukaisen kannanoton. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensin äänestetään edustaja Minja Koskelan ehdotuksesta edustaja Sofia Virran ehdotusta vastaan, seuraavaksi voittaneesta edustaja Eeva Kallin ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta edustaja Pia Viitasen ehdotusta vastaan, ja lopuksi äänestetään voittaneesta valiokunnan ehdotusta vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Sofia Virran ehdotus ”jaa”, Minja Koskelan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 38; poissa 45 (äänestys 1). Tässä äänestyksessä voitti Sofia Virran ehdotus.

2) Eeva Kallin ehdotus ”jaa”, Sofia Virran ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 45; poissa 45 (äänestys 2). Tässä äänestyksessä voitti Eeva Kallin ehdotus.

3) Pia Viitasen ehdotus ”jaa”, Eeva Kallin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 17; poissa 46 (äänestys 3). Tässä äänestyksessä voitti Pia Viitasen ehdotus.

4) Valiokunnan ehdotus ”jaa”, Pia Viitasen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 46, tyhjiä 14; poissa 46 (äänestys 4).

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 2/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

5. Keskustelualoite lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja jaksamisesta

Keskustelualoite KA 15/2024 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Päiväjärjestyksen 5. asiana on ajankohtaiskeskustelu lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja jaksamisesta. Ajankohtaiskeskustelu käydään debattina — ei siis ole esittelypuheenvuoroa — ja puhemies myöntää harkitsemassaan järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun osallistuu liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Bergqvist. Keskusteluun varataan aikaa yksi tunti. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hopsu.

Keskustelu

17.08 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tein keskustelualoitteen nuorten hyvinvoinnista, koska kannan suurta huolta nuoristamme.

Nuorten tulevaisuususkko on tavanomaisesti ollut vahva, mutta nyt nuorten hyvinvointi näyttää koko ajan heikkenevän. Nuorten elämää varjostavat poikkeuksellisen suuret uhkakuvat: ilmasto- ja luontokriisi, sota lähialueella ja hyvinvointivaltion kestävyys haasteet, ikääntyminen ja kasvanut velka. Nuorten mielenterveyden ongelmat ovat lisääntyneet, ja tutkimuksen mukaan jopa 20—25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä.

Mielenterveyspalveluihin pääsyn parantaminen on tietysti erittäin tärkeää, mutta todella oleellista olisi ratkaista myös juurisyitä ja ennaltaehkäistä nuorten pahoinvointia, poistaa kiusaamista ja väkivaltaa, ehkäistä yksinäisyyttä, syrjäytymistä, tukea perheitä, varmistaa harrastusmahdollisuuksia, kuulla nuoria päätöksenteossa, ottaa mukaan toimintaan myös kaikista haavoittuvimmat nuorten ryhmät. Nyt kaikesta tästä työstä leikataan, ja nuorten pahoinvointi jatkaa kasvuaan. Hallitusohjelmassa luvattiin toimenpideohjelma nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Haluaisin kysyä [Puhemies koputtaa] ministeriltä: Missä tämä ohjelma viipyy? Missä ovat toimenpiteet, kun nyt tehdään aivan päinvastaisia toimia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eloranta.

17.10 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljäsosalla toisen asteen oppilaista ei ole yhtään ystävää. Yhä useampia lapsia ja nuoria koskettava yksinäisyys aiheuttaa sekä inhimillistä että yhteiskunnallista kustannusta. Myös yhteisöstä ulos sulkeminen eli ostrakismi aiheuttaa inhimillistä kipua ja uhkaa yhteenkuuluvuudentunteelle ja itsetunnolle. Pitkittyessään se voi saada aikaan eristäytymistä, masentuneisuutta, keinottomuutta ja toivottomuutta. Jos ei tule nähdä tai kuulla, voi seurauksena olla merkityksettömyyden, ulkopuolisuuden ja yksinäisyyden tunne, mikä vaikuttaa lapsen ja nuoren itsetuntoon. Jos on monta kertaa torjuttu, ei ehkä enää edes yritä päästä mukaan, vaan suojautuu näkymättömäksi. Juurisyynä yksinäisyys sairastuttaa, ulkopuolistaa ja saa kokemaan itsensä muita huonommaksi ja turhemmaksi, josta kukaan ei välitä.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta ei riitä, että huolehdimme harrastuksista, oppilashuollosta, kuraattoreista, mielenterveyspalveluista. Tärkeänä muutoksen avaimena on kasvattaa lapset ja nuoret sellaiseen yhteisöllisyyteen, jossa ketään ei jätetä ulkopuolelle tai yksin, niin kodeissa, päiväkodeissa, koulussa kuin myöhemmin työyhteisössä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Pauli.

17.11 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suullisella kyselytunnilla edustaja Poutala otti puheeksi Suomi liikkeelle -ohjelman, ja siihen on todellakin 80 miljoonaa euroa vaalikaudelle varattu rahaa, ja nyt haku on päällä. Vielä jos voitte hieman tarkentaa sitä, miten se jakaantuu ikäryhmittäin, kunnittain ja miten ne hakuperusteet siinä menevät, kuinka nopeasti päästään ihan käytännön toimiin.

Hallitusohjelmassa on myös kirjauksia, jotka liittyvät vieraannuttamiseen, huoltajuusriitoihin. Kysyn siihen liittyen, missä määrin ministerikolleganne kanssa olette tästä asiasta keskustelleet. Erotilanteessa lapset ovat heikossa tilanteessa, ja se on traumatisoiva tilanne. Liikunta, kulttuuri ynnä muut vastaavat harrastukset ovat tärkeitä, jotta pysyy sitten mukana yhteisöllisessä toiminnassa ja kokee elämänsä tärkeäksi ja merkitykselliseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

17.12 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurin osa meidän nuoristamme voi hyvin, suurin osa meidän nuoristamme on luottavaisia tulevaisuuden suhteen. Monella nuorella asiat ovat todella hyvin, koulu sujuu, on kesätöitä ja kavereita. Vaikka nuoruudessa kohdatuista vastoinkäymisistä, sydänsuruista tai riidoista aiheutuu toisinaan surua ja pettymyksiä, niin ne kuuluvat elämään eikä ainoastaan nuorilla. Silloin kun nämä vastoinkäymiset ottavat liian suuren roolin nuoren elämässä tai niitä tapahtuu liikaa, meillä täytyy olla välineet, joilla saamme kopin näistä nuorista. Masennus tai uupumus eivät katso ikää, ja ilman hoitoa niiden seuraukset voivat olla tuhoisia nuorelle itselleen ja nuoren perheelle.

Lasten ja nuorten terapiatakuuta koskeva hallituksen esityksen luonnos on juuri ollut lausuntokierroksella. Tarkoituksena on, että lapset ja nuoret saisivat jatkossa mahdollisimman matalalla kynnyksellä apua mielenterveyteen liittyvissä tilanteissa nopeasti. Terapiatakuu olisi tarkoitettu alle 23-vuotiaille lapsille ja nuorille. Takuun piiriin kuuluisi perusterveydenhuollon lyhytpsykoterapioita ja varsinaista psykoterapiaa lyhyempiä psykososiaalisia menetelmiä, jotka on tarkoitettu lievempien oireiden hoitoon ja häiriöitä ehkäisevään tukeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

17.13 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä oli äsken kyselytunnillakin keskustelua peruskoulusta, ja jatkan sitä. — Meillä on Suomessa erittäin hyvä peruskoulu edelleen, erityisesti sen takia, että se tavoittaa kaikki suomalaiset nuoret ja lapset ja että siellä samassa koulussa on kaikenlaisista taustoista olevia nuoria. Siksi on hienoa, että hallitus satsaa siihen. Ehkä hieman huolissani olen siitä, että kuntien

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

rahoitusta kuitenkin leikataan eri tavoin ja sitä kautta sitten myös peruskoulusta rahoitus vähenee.

Sehän, että peruskoulu olisi mahdollisimman turvallinen ympäristö lapsille ja nuorille, on olennainen asia sen kannalta, että jokainen pystyy mahdollisimman hyvin opiskelemaan, ja kiusaamisen, jota on syytä kutsua henkiseksi väkivallaksi, ennaltaehkäisy on äärimmäisen tärkeä asia. Olisinkin kysynyt: onko hallituksella keinoja ja ajatuksia esimerkiksi tällaisen verso-sovittelumallin [Puhemies koputtaa] vahvemman levittämisestä ympäri Suomen? Se on jo tällä hetkellä käytössä muutamissa kouluissa, ja siitä sovittelumallista on hyviä kokemuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

17.15 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On jokseenkin surullista puhua täällä lasten ja nuorten hyvinvoinnista, kun me tiedetään, että hallitus toteuttaa sellaista politiikkaa, josta lapset ja nuoret kärsivät kohdennetusti, ihan hallituksen omienkin arvioiden mukaan. Hallitus perustelee omaa talouspolitiikkaansa tietenkin todella mielellään tulevaisuuden sukupolvilla, mutta tosiaan näistä leikkauksista esimerkiksi opiskelijoiden osalta kantavat suurimman laskun nuoret ihmiset ja nuoret aikuiset.

Lisäksi pitää huomioida, että sote-leikkaukset ja sosiaaliturvaleikkaukset ajavat 17 000 lasta köyhyyteen ja lisäävät lapsiperheköyhyyttä, joten näilläkin on suoria vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Tähän lisäksi tietenkin pitää lisätä, että nuorten mukaan yksi suurimpia tulevaisuuden uhkia on ilmastonmuutos, ja tätäkään hallitus ei ota tosissaan, vaan jättää ilmastolupaukset ja luontoon liittyvät lupaukset tekemättä ja siirtää siten myös ilmastovelkaa tuleville sukupolville. [Puhemies koputtaa]

Miksi te, hallitus, lisäätte sekä nuorten hyvinvointivelkaa että ilmastovelkaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

17.16 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Precis som framkom här för en liten stund sedan mår den stora merparten av barn och unga bra, men vi har ändå en stor del — ungefär en fjärdedel — som inte mår bra. Bland annat i välfärdsområdet i Österbotten har vi satsat en hel del på det här, och det är någonting som vi också vill göra i fortsättningen. Men det är inte enbart inom hälsovårdssidan som man kan göra det här, utan det är skola, det är också föräldrar, föreningsliv och så vidare. Det är en stor helhet.

Lasten ja nuorten hyvinvointia voi lähestyä monesta eri näkökulmasta. On suuria haasteita sen suhteen, mikä on tullut esille myös aikaisemmissa puheenvuoroissa. Kiusaaminen toki on ensisijaisen tärkeä haaste, mutta myös perheiden vastuu on tärkeää nostaa esille tässä kokonaisuudessa.

Mutta koska meillä on myös kulttuuriministeri paikalla, niin haluaisin kysyä: kuinka näette kulttuurin merkityksen tässä kokonaisuudessa lasten ja hyvinvoinnin osalta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

17.17 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhä useammat nuoret onneksi voivat hyvin, mutta valitettavasti meillä on myös se huonosti voivien nuorten joukko, jossa ongelmat näyttävät kasvavan. Tästä kertoo esimerkiksi alaikäisten väkivaltarikosten määrän kasvu varsinkin alle 15-vuotiaiden kohdalla. Joka viides nuori kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä, joka neljäs lapsi asuu perheessä, jossa vanhemmalla on mielenterveys- tai päihdeongelmaa, mikä myös edellyttäisi hyvää päihdepolitiikkaa.

Syrjäytymisen juuret ovat usein jo varhaisessa lapsuudessa, joten toimia tarvitaan jo varhaisessa vaiheessa. Koulussakin me nähdään, että tytöillä ja pojilla on omanlaisiaan ongelmia — pojat menestyvät huonommin esimerkiksi Pisa-tutkimuksissa, etenkin lukutaidossa. Kun hallitusohjelmaan on kirjattu, että poikiin ja miehiin kohdistuviin tasa-arvo-ongelmiin kiinnitetään enemmän huomiota erityisesti nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, niin kysyn: miten hallitus tätä aikoo edistää?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

17.18 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on erinomaiset linjaukset lasten ja nuorten terapiatakuusta sekä lastensuojelun uudistamisesta. Talven ja kevään järkyttävät uutiset kuitenkin herättivät myös eduskunnassa.

Lastensuojelussamme on kolme erityishaastetta. Autamme lapsia usein liian myöhään eli vasta teineinä, silloin monta kohtaa auttaa ajoissa on usein jo menetetty. Toiseksi lastensuojelulaki on ylijuridisoitunut, mikä vaikeuttaa lasten auttamista, ja kolmanneksi emme pysty tällä hetkellä vastaamaan kaikista vaikeimmin oireilevien nuorten monialaiseen, intensiiviseen ja välittömään avun tarpeeseen.

Kokoomus on juuri hiljattain julkaissut kymmenen toimea sisältävän keskustelunavauksen lastensuojelun tulevasta suunnasta. Tutkimustietojen mukaan mikään yksittäinen asia ei ole avain onneen. Lähes kaikki asiantuntijat arvioivat kuitenkin vanhemmuuden tukemisen keskeiseksi asiaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.20 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen lasten hyvinvointi on jo pitkään ollut laskussa. On aivan selvää, että lisääntyvän ruutuajan vallatessa elämästä suurimman osan jäävät liikkuminen ja leikki vähän vähemmälle. Meidän olisi kyettävä yhteiskunnassa tekemään toimenpiteitä, jotta esimerkiksi näitä mobiililaitteiden haittoja voitaisiin torjua. Meidän pitäisi oikeastaan puhua enemmän lasten aivojen terveydestä. Emme voi vaikuttaa kotien mobiililaitteiden käyttöön, ja sen vuoksi olisi tärkeää vaikuttaa sinne koulujen toimintakulttuuriin ja siellä tapahtuvaan laitteiden käyttämiseen. Tietoa on saatavilla, siitä ei ole kyse.

Miten suojellemme lasten aivojen terveyttä ja saamme digioppimiseen järkevät linjaukset ja perusopetuksen perusteisiin muutoksia tähän asiaan? Helsingin yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa tehdään hyvää tutkimusta. Esimerkiksi Aino Saarinen on tutkinut mobiililaitteiden käytön vaikutuksia keskittymiseen, oppimiseen ja unen laatuun.

Miten hallitus voisi yhdessä opetusministeriön, Opetushallituksen [Puhemies koputtaa] ja kuntien kanssa puuttua tähän meneillään olevan ihmiskokeeseen, joka tapahtuu tällä hetkellä lasten aivoilla?

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

17.21 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin viime viikolla Tiranassa Euroopan neuvoston tasa-arvokomitean kokouksessa, ja siellä piirtyi vahvasti esiin kuva siitä, miten laajalle on juurtunut tämä naisiin ja tyttöihin kohdistuva seksuaalinen häirintä ja väkivalta Euroopassa. Kouluterveyskyselyn mukaan seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä oli kokenut kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista tytöistä 38 prosenttia vastaajista, ja hehän ovat vain 14–15-vuotiaita lapsia. Ja samanlaiset luvut saatiin lukiolais- ja ammatillisen oppilaitoksen tytöiltä. Tutkimusten mukaan myös sosiaalisen median käyttömäärällä on negatiivisia vaikutuksia lukiolaistytöjen mielenterveyteen ja hyvinvointiin. Tätä taustaa vasten ei ole ihme, jos tytöt voivat maassamme huonosti.

Haluaisinkin kuulla, onko hallituksella yhteistä näkemystä siitä, miten hallitus omilla toimillaan voisi edistää sitä, että tämä uusi digimaaolma olisi turvallinen lapsille ja nuorille. Itse pidän kyllä tärkeänä, että nämä somejätit pistetään nyt kuriin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

17.22 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut näitä hyviä puheenvuoroja täällä, olen huomannut, että lasten ja nuorten hyvinvointi on meitä täällä yhdistävä tekijä, tai huoli siitä, että lapset ja nuoret kaikki voisivat hyvin tässä Suomenmaassa. Siksi ajattelenkin, että tätä aihetta ei pidä lähestyä nyt hallitus—oppositio—vastakkainasettelun kautta.

Se, mikä itseni pysäytti, oli tutkimustieto, että lähes puolet suomalaisista nuorista näkee tulevaisuuden synkkänä. Näinhän ei saisi olla. Meidän pitäisi luoda yhteiskunta, jossa lapset voisivat kasvaa turvallisesti ja nuoret voisivat haaveilla tulevaisuudesta ja kokea, että meillä on ratkaisuja niihin monia nuoria huolestuttaviin ongelmiinkin, vaikkapa turvallisuuskysymyksiin, kun maailmalla on sotia, ja ilmastonmuutospäättämiseen ja muihin, ja että elämää kannattaa rakentaa. Varmasti me voimme kaikki itse omilla puheillamme ja sillä, miten me ne puheet ja huolestamme sanoitamme, myös luoda sitä tulevaisuudenuskkoa. Se on meidän kaikkien yhteinen ja tärkein tehtävä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Virta.

17.23 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos yksi homma meidän päättäjien tulisi kyetä hoitamaan, niin se olisi varmistaa, että jokaisella pienellä tässä maassa voi olla turvallinen lapsuus. On tosi hyvä ja tärkeää, että kokoomus on nyt perannut näitä, miten lastensuojelua Suomessa voitaisiin parantaa, mutta en malta olla sanomatta, kun itse olen aika monta vuotta nimenomaan siellä lastensuojelussa tehnyt työtä, että sehän on se paikka, missä autetaan silloin, kun hätä on jo aika suuri, ja siinä kohtaa se tuntuu hieman falskilta puheelta, kun samaan aikaan hallitus leikkaa kaikkein köyhimmiltä lapsiperheiltä, lastensuojelun jälkihuollosta, nuorisotyöstä, vammaispalveluista, maahan yksin tulleiden nuorten jälkihuollosta, järjestöiltä, hoitotakuusta, joka on lasten pääsyä hoitoon, ja sosiaalihuollosta, jonka alla siis on se lastensuojelu. Jos te säästätte sen leikkauksilta, mikä olisi toivottavaa, niin siellä ovat kuitenkin mielenterveys- ja päihdepalvelut, ja usein se, että sinne ei ole päässyt, on syy siihen, että perheen ongelmat pahenevat ja lastensuojelu joutuu tulemaan apuun.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Haluaisin vain muistuttaa, että lasten lapsuus tapahtuu aina aikuisten arjessa, ja toivoisin, että katsoisimme kokonais kuvaa ja aidosti ja kunnianhimoisesti pyrkisimme puuttumaan niihin juurisyihin, jotta jokaisella olisi alusta asti hyvää ja turvallista. Ei vasta sitten, kun ongelmat ovat jo käsillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Poutala.

17.25 Mika Poutala kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kouluissa tehdään säännöllisesti kouluterveyskyselyitä, ja Espoossa viimeisin kysely on vuodelta 23. Nostan siitä muutaman asian: Elämään tyytyväisten määrä laski tuon neljän vuoden aikana viisi—kymmenen prosenttia. Vähiten elämäänsä tyytyväisiä löytyi yläkoulusta ja ammatillisista oppilaitoksista, missä oli näitä kaksi kolmasosaa. Pojista väsymystä tai uupumusta kokee joka kolmas, kun taas tytöistä yli puolet. Yläkoulussa parhaiten menee pojilla, mutta silti kahden edeltävän viikon aikana vain 37 prosenttia pojista on kokenut mielenterveytensä positiivisena, tyttöjen kohdalla vain 18 prosenttia.

Näiden kokemusten taustalla on varmasti monia syitä, koulukiusaamisesta tai yksin jäämisestä alkaen aina opiskelupaineisiin ja vaikeuteen hallita vapaa-aikaa. Tänäkin ilmentyneessä artikkelissa kerrottiin, että lapset ja nuoret kuluttavat viidestä jopa kahdeksaan tuntia kännykällä tai muulla päätelaitteella. Aiemmin henkinen kapasiteetti ja kestävyys kasvoivat pitkäjänteisen tekemisen kautta. Nyt tilalla on lyhytvideoitten ja kuvien nopeasti ja toistuvasti mielihyvää tuottava sarjatuli.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.26 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun hallitus tekee sen, mitä on lasten ja nuorten hyväksi luvannut tehdä, vanhemmat ja lasten elämässä olevat aikuiset voivat tehdä oman osansa ja viettää aikaa lasten kanssa, rajoittaa omaa ja lasten älylaitteiden käyttöä, leikkiä ja liikkua lasten kanssa sekä asettaa lapsille rajat, joiden sisällä lapsella on turvallista olla, elää ja kehittyä. Rajat ovat rakkautta. Tätä emme voi laissa säätää. Huoli lapsista ja nuorista on meidän yhteinen asia, ja heidän hyvinvointinsa tukemisen pitää olla eduskunnassa jatkuva prosessi, ei vain yhden hallituskauden mittainen. Kokoomuksen keskustelunavauksen idean voi tiivistää vanhaan, yhä paikkansa pitävään sanontaan ”lasten kasvattamiseen tarvitaan koko kylä”. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. Siksi lapset ja nuoret ensin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

17.27 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on mahtava maa. Meidän eli päättäjien, opettajien, kanssaeläjien ja ennen kaikkea vanhempien tulee saada rakkaat nuoremme näkemään tämän.

Puhemies! Panostamme merkittävästi sisäiseen turvallisuuteen ja olemme tiukalla otteella ottaneet koppia kasvavasta nuoriso- ja jengirikollisuudesta. Ongelmaan puututaan viranomaisien yhteistyöllä yhdessä koulujen, vanhempien ja nuorten kanssa. Tähän tarvitaan niin kovia kuin pehmeitä toimia.

Puhemies! Myös mielenterveyden haasteisiin puututaan toteuttamalla lasten ja nuorten terapiatakuu. Mielenterveystoimeksi on laskettavissa myös 80 miljoonan panostuksella

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

tehtävä Suomi liikkeelle -ohjelma. Fyysisen kunnon kasvaessa mielikin virkistyy, ja kuten tiedämme, monesti urheilun kautta saamme myös paljon ystäviä. Tämä on monisyinen ongelma, mihin ei ole vain yhtä ratkaisua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

17.28 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvointi on meidän kaikkien yhteinen asia, ja ennen kaikkea meidän tulee luoda se keskeinen toive tulevaisuudenuskosta — se, missä nuoret tällä hetkellä voivat huonosti.

Tämä on aivan keskeinen kysymys, ja nyt valitettavasti, kun katsomme näitä hallituksen päätöksiä, aivan kuten täällä on todettu, lapsiperheiden toimeentuloa heikennetään, palveluita heikennetään, nuorisotyöstä leikataan — eli hyvin niitä keskeisiä asioita, jotka vaikuttavat nimenomaan lapsiperheiden arkeen mutta ennen kaikkea myöskin nuorten arkeen. Nuoret todellakin toivovat tulevaisuudenuskkoa. Nuorille eivät riitä pelkästään hyvät ja kauniit puheet vaan ennen kaikkea ne teot, ja nyt valitettavasti hallitukselta ne teot tässä puuttuvat.

Arvoisa ministeri, kysynkin teiltä: On tullut erittäin huolestuttavaa viestiä erityisesti nuorisojärjestöiltä, niiltä järjestöiltä, jotka tekevät hyvin pienellä rahalla matalalla kynnyksellä nuorten kanssa töitä. Onko niin, että nämä leikkaukset todellakin tulevat voimaan, koska monelle nuorelle se yksi aikuinen on voinut olla erittäin [Puhemies koputtaa] keskeinen tekijä hänen elämässään, tulevaisuudessaan ja niissä vaikeissa kysymyksissä ja aikoina?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jäntti.

17.29 **Aleksi Jäntti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korostan, että kyseessä on vasta epäily, mutta siitä huolimatta rohkenen väittää, että nuorten pahoinvoinnin yksi keskeisimmistä juurisyistä on se, että yhteiskunnassamme on liian vähän aikuisuutta ja vanhemmuutta. Ruokakunnassa saattaa olla useita täysi-ikäisiä muttei yhtään aikuista. Vanhemman, huoltajan, kasvattajan tärkein tehtävä on totuttaa lapsi, tai kasvatettava, kestämään pettymyksiä ja tukea ja kannustaa, kun elämä kolhii, ja järjestää haasteita, kun elämä ei niitä tarjoa. Nykyaikaiset eivät uskalla asettaa lapsille selkeitä rajoja.

Kokoomus on keskustelunavauksessaan halunnut muun muassa vanhemmuudesta velvoittavampaa. Se ei tarkoita ensisijaisesti lisää Wilma-viestejä tai muuta kommunikaatiota muun yhteiskunnan kanssa, vaan suuremman vastuun ottamista omista lapsista, huollettavista tai kasvatettavista. Vaikka kasvatustavastuu on, ja sen tulee olla, jakamaton, perheitä tulee tukea matalalla kynnyksellä, kun ne kohtaavat kriisejä. Ennen vanhaan kunnissa oli [Puhemies koputtaa] esimerkiksi kodinhoitajia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

17.31 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan se ihan selvä, että lasten ja nuorten hyvinvoinnin suhteen on paljon korjattavaa. Hyvinvointi ja jaksaminen ovat monella koetuksella, ja syitä tähän on monia. Perusteellinen puuttuminen vaatii resursseja ja rahaa. Pelkkä raha ei tietenkään ole ainoa vastaus ongelmiin. Vanhempien läs-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

näolo lastensa elämässä olisi ensiarvoisen tärkeää. Sekä vanhempien että lasten ruutuaikaa pitää saada pienemmäksi. Älylaitteet hallitsevat elämäämme liikaa. Liikunnalla on suuri merkitys myös henkiseen hyvinvointiin kaikenikäisillä.

Vanhemmat ovat koulukiusaamisen kitkemisessä avainasemassa, eli koulujen ja kotien välistä yhteistyötä tulee parantaa. Asiaa ei ratkaise se, että kiusaaja tai kiusattu siirretään toiseen kouluun, vaan juurisyyt kiusaamiseen on selvitettävä.

Kysynkin hallitukselta ja ministereiltä siellä: Mitä on hallituksen ohjelmissa näihin ongelmiin liittyen? Onko ratkaisuja? Ja miten edistetään työrauhaa koulussa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

17.32 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveyden haasteet ovat olleet paljonkin ja aiheellisesti esillä viime vuosina. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistääksemme on panostettava riittävästi resursseja myös mielenterveyspalveluihin, mutta paras vaikutus yleiseen hyvinvointiin myös mielenterveyden kannalta saadaan panostamalla ennaltaehkäisevään toimintaan, jota muun muassa liikunta on. Viime vuonna julkistettu australialainen tutkimus osoitti, että liikunnalla on ensinnäkin merkittävä mielenterveysongelmia ehkäisevä vaikutus mutta myös niistä parantava vaikutus. Tämä asia olisi nyt tärkeää huomioida siellä hallituksessa, nyt kun taloutta tasapainotatte. Liikuntaan siis pitäisi panostaa aiempaa enemmän.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että teette juuri päinvastoin, kun liikunnan perusrahoitukseen on hallitus kaavailemassa ennätyksellisen suuria leikkauksia tällä kaudella. Näitä on useaan otteeseen muun muassa Olympiakomitea kritisoinut. Hallituksella on ollut tähän kritiikkiin vastauksena tämä Suomi liikkeelle -ohjelman rahoitus, mikä on siis hyvä asia. Uskotteko, että siihen suunnatut resurssit turvaavat liikkumisen lisääntymisen? Ja miten näette, että järjestökenttä, [Puhemies koputtaa] seurat ja koulutuspuoli voivat näiden leikkausten jälkeen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

17.33 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hyvä lapsuus on ennen kaikkea ihan sitä tavallista arkea, sitä, että ollaan läsnä ja tehdään yhteisiä asioita. Yhteiskunnan tulee turvata jokaiselle lapselle hyvä lapsuus, mutta ennen kaikkea vastuu on vanhemmilla. Siksi myös heidän jaksamiseensa pitää panostaa, ja esimerkiksi mielenterveyspalveluja tulee olla saatavilla, jos vanhemmilla on ongelmia. Perhe ja perheen hyvinvointi on kokonaisuus.

Aikanaan poliisityötä tehdessäni juttelimme kiinni jääneen nuoren huumeidenkäyttäjän kanssa, ja kysyin häneltä, että miksi olet tässä poliisilaitoksella kuulusteluhuoneessa ja huumausainerikoksesta kiinni jääneenä. Hän vastasi, että ”mulla on aina ollut kaikkea tavaraa ja merkkivaatetta, mutta vanhempia, jotka olisivat kysyneet, missä olet, milloin tulet ja kenen kanssa liikut, ei koskaan kotona näkynyt”.

On tosiasia, että viime kädessä mikään palvelu ei korvaa huoltajien riittävää vanhemmuustaitoa. Silloin, kun arki ei kanna tai perheellä on erityistarpeita, [Puhemies koputtaa] yhteiskunnan tehtävä on tukea ja turvata. Siksi suuri kysymys lieneekin, miten saisimme lainsäädännöllisesti vaikuttavuutta enemmän siihen, että lastensuojelun asiakkuuksia ja

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

[Puhemies koputtaa] viranomaistoimintaa voitaisiin hoitaa vieläkin enemmän ennaltaehkäisevästi ja perhekeskeisemmin koko perhe ja tilanne huomioiden. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

17.35 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! ”Se, joka vit-saa säästää, se vihaa lastaan, mutta joka häntä rakastaa, se häntä ajoissa kurittaa.” Nämä Raamatun sanat nosti esiin sotaveteraani, hyvä ystäväni, jonka kanssa keskustelimme las-ten pahoinvoinnista.

Uskon, että yksi lasten pahoinvoinnin juurisyitä on se, että ei osata asettaa rajoja. Se on vanhemmilla hakusessa. Se on myös opettajilla hakusessa, tai se on jopa kielletty heiltä. Kurinpito on sellainen asia, joka kuuluu vanhemmille. Siihen pitää olla myös opettajalla oikeus. Tämä helpottaa huomattavasti myös opettajan roolia, jos on oikeus jollakin tavalla laittaa lapselle rajoja. Rakkautta ja rajoja pitää vanhempien asettaa lapsille. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

17.36 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveyden häiriöt ovat nuorten yleisimpiä terveysongelmia. Vuoden 22 nuorisobarometrin mukaan 35 prosenttia nuorista on hakenut hoitoa mielenterveys- tai päihdeongelmiin, mikä on todella py-säyttävä määrä. Hallituksen valmisteleva lasten ja nuorten terapiatakuu onkin hyvä asia, mutta tämä ei kuitenkaan riitä mitenkään terveysongelmiin vastaamiseksi yksin, varsin-kaan kun hallitus samalla omilla toimillaan lisää entisestään mielenterveysongelmien juu-risyitä. Hallituksen leikkaukset ja työelämäheikennykset osuvat hallituksen omienkin vai-kutusarvioiden mukaan erityisesti lapsiin ja nuoriin. Muun muassa opintotuen indeksijää-dytykset, asumistuen leikkaukset ja opiskelijoiden siirtäminen takaisin erilliselle asumis-lisälle leikkaavat opiskelijoiden toimeentulosta useita satoja euroja vuodessa ja vain lisää-vät opiskelijoiden velkaantumista, mikä ei ainakaan helpota nuorten nykyisiä paineita vaan johtanee entisestään kasvaviin mielenterveysongelmiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

17.37 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilastojen valossa valtaosa nuorista voi hyvin. Valitettavasti se osuus nuorista, joka voi huonosti, voi jonkin verran huonommin kuin aiemmin. Tutkimustieto ei kuitenkaan maalaa ja anna meil-le ihan yksiselitteistä kuvaa, mikä nuorten ongelmien perimmäinen syy on. Jos vertaamme 80-lukuun, nuorten vointiin ei kuitenkaan ole tullut merkittävää muutosta. Sen sijaan esi-merkiksi lastensuojelun kuormitus on kasvanut merkittävästi, ja vuodesta 2010 viime vuo-teen saakka lastensuojelun kustannukset ovat nousseet 620 miljoonasta eurosta 1,3 miljar-diin euroon. Ja kuten lapsiasiainvaltuutettu tämän kevään ikävän episodin jälkeen totesi, ei raha yksin ole ratkaisu, meillä on tehtävä muutoksia myös toimintamalleissa, [Puhemies koputtaa] joilla lapsia suojellaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

17.39 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapset ja nuoret ovat tulevaisuus. Tämä on kaikkien meidän aikuisten ja etenkin lasten ja nuorten vanhempien vastuulla, miten lapsemme ja nuoremme voivat tänään: olemalla läsnä, kuuntelemalla, asettamalla rajoja, mutta olla antamassa rakkautta ja turvaa. Vaikka arkemme on kiireistä, niin pysähdytään, kuunnellaan ja kysytään vointia ja kuulumisia, ollaan kiinnostuneita lasten ja nuorten arjesta, tuetaan ja puututaan tarvittaessa. Mietitään yhdessä, miten ongelmat voisi ratkaista. Se on meidän jokaisen aikuisen vastuulla ja tehtävä. Monelta lapselta puuttuu arjesta aikuinen, ja poliisissa puhummekin kadotetusta vanhemmuudesta.

Hallitusohjelmassa on useita kirjauksia, joilla vahvistetaan ja turvataan sekä tuetaan nuorten tulevaisuutta. Tärkeintä on, että lapsi ja nuori kokee olevansa turvassa ja hyväksytty. Kodilla mutta myös varhaiskasvatuksella, koululla ja lastensuojelulla on valtavan suuri merkitys kehitykselle. On tärkeää, että tarjoamme turvallisen ympäristön tälle kehitykselle. Ulkopuolisuuden ja osattomuuden kehitys on katkaistava.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

17.40 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies ja arvoisat ministerit! Olen miettinyt, että luonnollinen lapsuus on katoamassa. Lapset viettävät aikaa pientä ruutua tuijottaen. Jokainen ruudulla vietetty sekunti on pois normaalista vuorovaihtuksesta ympäristön ja elämän kanssa, ja myös fyysinen aktiivisuus vähenee tätä myöten. Myös lasten vanhemmat tuijottavat omaa pientä ruutuaan eivätkä reagoi lapsen luontaisella tavalla. Myös tylsyys on katoava luonnonvara, ja tylsyyttä me kaikki tarvitaan. Myös me kansanedustajat täällä salissa tuijotamme ruutujamme jatkuvasti, ja meidän pitäisi tässä näyttää esimerkkiä Suomelle.

Me tarvitaan kiireesti peruskouluun puhelinkielto, joka kattaa koko koulupäivän, ei vain oppitunteja, jotta välitunneilla leikitään. Ja me tarvitaan kiireesti myös kansalliset ruutuai-
kasuosituksot etenkin lapsille, mutta voidaan miettiä, että myös meille vanhemmille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Multala.

17.41 **Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala:** Kiitos, arvoisa puhemies! [Mikrofoni on kiinni] — Kuuluuko? Nyt ilmeisesti kuuluu. — Kiitos erittäin hyvästä keskustelusta. Yhdyn täysin esimerkiksi tähän edustaja Merisen viimeisessä puheenvuorossa esittämään ajatukseen siitä — ehdottomasti tämä olisi myös minun toiveeni — että koulupäivän aikana voitaisiin koko koulupäivän ajaksi jättää ne puhelimet syrjään, jolloin, kuten ennen vanhaankin, sitten mentäisiin välitunneilla enemmän ulos, ei pelkästään alakouluissa vaan myös sitten yläkoulun aikana. Se parantaisi aivan varmasti myös oppimistuloksia. Tähän nyt pyritään antamaan mahdollisuudet kouluille myös hallituksen toimilla, kuten tässä ministeri Henriksson kyselytunnilla vastasi.

Täällä tuli paljon kysymyksiä, jotka eivät suoraan osu omalle hallinnonalalleni. Joihinkin voin yrittää sen ulkopuolelta vastata, ja tietenkin ministeri Bergqvist sitten vastaa omalta hallinnonalaltaan.

Tulevaisuudenusko — edustaja Lohi muun muassa tästä puhui hienosti, ja juuri tästä on kyse. Siitä paljon on tietysti vanhempien vastuulla, mutta myös totta kai meidän päättäjien vastuulla. Kyllä mekin aika usein puheissamme annamme semmoisen kuvan, että kun jos-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

takin, ehkä nykyisestä edusta, hieman joudutaan tinkimään, niin kaikki menee pieleen, mikään ei ole mahdollista. Itse olen pyrkinyt välittämään sitä viestiä, että kyllä, toki on niin, että joihinkin, esimerkiksi opintososiaalisiin, etuuksiin kohdentuu leikkauksia, mutta meillä on Suomessa edelleen erittäin laadukas, täysin maksuton korkeakoulutus, jonka piiriin pyritään nyt saamaan nopeammin yhä useampi nuori. Korkeakoulutukseen, tutkinnon suorittamiseen, me myös kannustamme nyt uusilla rahoitusmalleilla. Nimenomaan nuoria pyritään saamaan valmistumaan korkeakouluista — ja myös huolehtimaan heidän hyvinvoinnistaan opintojen aikana — ja sitten työmarkkinoille, jossa korkeakoulutus takaa erittäin hyvän tulevaisuuden, kun katsotaan kaikkia tilastoja lähes mille tahansa koulutuslalle. Tämä jos mikä luo tulevaisuudenuskoa ainakin minusta.

Ja sitten kysyttiin myös suoraan kulttuurin merkityksestä. Itse ajattelen, että niin liikunta- kuin kulttuuriharrastukset, ihan oikeastaan mikä tahansa harrastus tai yhteisö, mihin se nuori tuntee kuuluvansa, on hyvä asia. Tähän pitäisi olla mahdollisuus kaikilla lapsilla ja nuorilla, vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen, johon tuntee kuuluvansa. Ja sen vuoksi itse olen pyrkinyt huolehtimaan siitä, että esimerkiksi taiteen perusopetuksen rahoitukseen ja lastenkulttuurin rahoitukseen ei kohdistu lainkaan leikkauksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma, on juuri poistumassa. [Pia Kauma: No ehkä vielä!]

17.44 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä puheenvuoro taisi tulla kreivin aikaan, niin sanotusti.

Nuorten syrjäytyminen ja pahoinvoinnin kasvu ovat tietenkin minuakin paljon mietitytänneet, ja vaikka yhteiskunnassa on paljon hyvinvoivia nuoria ja lapsia, niin silti kehitys on todella huolestuttava. Kokoomus julkisti äskettäin kymmenen kohdan ohjelman siitä, millä tavalla lastensuojelua voitaisiin kehittää, ja yksi asioista, johon kiinnitimme huomiota, on, että se, mikä ei näy usein päällepäin, on perheväkivalta, jota saattaa olla taustalla lasten ja nuorten pahoinvoinnissa. Olemmekin esittämässä sitä, että kriminalisoitaisiin lapsenrauharikos samalla tavalla kuin Ruotsissa on tehty, eli että olisi rikollista se, että saattaa lapsen lähi- ja perhesuhdeväkivallan silminnäkijäksi. Tällöin lapsi saisi uhrin oikeudet traumatisoivasta kokemuksestaan ja lapsi ei olisi vain väkivallan todistaja vaan tosiaan myöskin uhri. Erillinen rangaistus koventaisi tuomioita lähi- ja perhesuhdeväkivallasta.

Lapsella pitää aina olla oikeus myöskin turvalliseen lapsuuteen ja myöskin siihen, että hänen ei tarvitse olla tekemisissä väkivaltaisen huoltajan kanssa. [Puhemies koputtaa] Kysyisinkin nyt, arvoisa ministeri: millä tavalla me voisimme kouluissa varmistaa sen, että lapsi voisi matalalla kynnyksellä tulla kertomaan näistä [Puhemies koputtaa] omista perhehuolistaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

17.46 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lähes joka toinen 8.—9.-luokkalainen tyttö on joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi viimeisen vuoden aikana. Samaan aikaan uutisissa kerrotaan harva se päivä, miten lapsia ja nuoria groomataan somessa, kuinka aikuinen toisensa jälkeen rikkoo lasten ja nuorten koskemattomuutta. Tämä jos mikä on asia, joka heikentää lasten ja nuorten hyvinvointia. Niin kauan

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

kuin tilanne on näin karmea, ei kukaan varmasti voi myöskään väittää, että päättäjät tekisivät kaikkensa suojellakseen lapsia ja nuoria.

Seksuaalinen häirintä ja väkivalta eivät ole koskaan vain uhrien ongelmia, vaan ne ovat koko yhteiskunnan ongelma. On aivan käsittämätöntä, että varmaan jokainen nyt tässäkin salissa tuntee jonkun, joka on joutunut seksuaalisen häirinnän tai väkivallan uhriksi, mutta aika harvoin ihmiset tuntuvat tuntevan ketään, joka on itse syyllinen tällaisiin tekoihin. Kysynkin, ministeri, vaikkei se suoraan yksin teidän vastuullenne kuulu: minkälaisia toimia hallitus tekee ja resursseja kohdistaa taatakseen, että seksuaaliseen häirintään ja ahdisteluun puututaan yhä tehokkaammin sekä somessa että kaduilla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.47 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän päivän aihe on tosi tärkeä. Meidän yhteiskunnassa perheet ovat osittain aika yksin kaupungeissa ja ovat joutuneet muuttamaan isovanhempien luota kauas, jolloin se tukiverkko saattaa olla varsin pienikin. Myös moni lapsi saattaa olla ilman turvallista kotia ja turvallista aikuista, jotka ovat tosi tärkeitä siinä lapsen elämässä. Monesti mietin esimerkiksi sitä, mikä tämänmoisen palvelun tarjoaa tai mikä meidän julkisen yhteiskunnan tukiverkko kulkee pitkien matkaa siinä lapsen ja perheen ympärillä. Ja miettiessäni totesin, että se on terveydenhoitaja: äitiysterveystoimittaja, lasten terveydenhoitaja, kouluterveydenhoitaja ja lopulta työterveydenhoitaja. Terveystoimittajakoulutus täyttää 100 vuotta, ja pohdin sitä, ovatko meidän lakisääteiset toiminnat siellä terveydenhoitajapalveluissa niin kuormittavat, että siellä jää huomiotta tärkein asia: keskustelu ja todellinen tutkailu, miten perhe voi. Silmämääräisesti varmaan voi todeta, onko lapsi pitkä, minkä painoinen, mikä päänympäryys, [Puhemies koputtaa] ja ne eivät välttämättä ole nykypäiväisiä toimenpiteitä semmoiseen kokonaisvaltaiseen tarkkailuun — toki huomioidaan, mutta onko siihen riittävästi aikaa? [Puhemies koputtaa] Näkisin, että terveydenhoitaja on aika suuressa roolissa havainnoimaan sen perheen ja lapsen hyvinvointia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

17.48 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useiden samanaikaisten maailmanlaajuisten kriisien ja epävarmuuksien vuoksi nuorten mielenterveys- ja hyvinvoinnin ongelmat ovat lisääntyneet. Euroopan neuvosto on kehottanut jäsenmaitaan vahvistamaan mielenterveydellistä hoitoa ja ehkäisemään mielenterveysongelmia nimenomaan vahvistamalla lapsia ja nuoria tukevia toimia.

Liikunnalla ja liikkumisella on yhteys ihmisten fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, toimintakykyyn sekä resilienssiin erilaisissa poikkeusoloissa. Lisäksi liikunta ja liikkuminen tukevat muun muassa oppimiskykyä ja kotouttamista sekä edistävät suorituskkyä. Liikuntaseurojen tuen leikkaus ja samanaikainen arvonalisäveron korotus vaarantavat seurojen edellytykset tarjota lapsille ja nuorille kohtuuhintaisia mahdollisuuksia harrastaa. Miten hallitus aikoo vahvistaa lapsia ja nuoria tukevia toimia? Miten hallitus aikoo turvata urheiluseurojen mahdollisuudet toimia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

17.50 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harvaan asutulla seudullamme on kehittynyt yhä kiihtyvä ilmiö, jossa nuoria miehiä jää asuinpaikkakunnallensa ja naiset muuttavat kasvukeskuksiin. On paikkakuntia, joissa nuoria miehiä alkaa olla kaksi kertaa enemmän kuin nuoria naisia. Suomessa on harrastettu keskittämispoliittikkaa, ja se on johtanut tähän valitettavaan tilanteeseen. Tällaisia vakavia sosiaalisia vaikutuksia ei keskittämisen huumassa ole välttämättä otettu huomioon, tai niitä ei ole tarkasteltu.

Nuoret tarvitsevat valoisan näkymän tulevaisuuteen, parisuhteen ja perheen muodostamisen mahdollisuuden. Se on lähes kaikkien nuorten unelma. Se unelma jää nyt liian monelta nuorelta saavuttamatta, ja sen näkymän puuttuminen voi olla erittäin raskasta.

Arvoisa rouva puhemies! Olen tyytyväinen siitä, että hallitus satsaa Itä-Suomeen. Osuuspankin tuoreen ennusteen mukaan maakunnat ovat kääntymässä kasvuun ja Suomen talous elpyy. Kotimaakuntani Kainuu on tämän positiivisen tilaston kärjessä. Arvoisa ministeri, onhan niin, että tässä positiivisessa käänteessä löydämme tasa-arvoiset unelmien saavuttamisen mahdollisuudet myös näille maakuntiemme nuorille miehille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.51 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Millaisen käyttäytymismallin me aikuiset annamme omalla toiminnallamme nuorisolle? Asiaton kommentointi on tullut varsinkin sosiaalisen median keskusteluissa usein asiallisen kritiikin tilalle. Julkisessa keskustelussa unohtuu usein asian ydin ja harhaudutaan sivuraiteille. Siitä, mikä ei ole aiemmin ollut hyväksyttyä, on tullut liian monelle hyväksyttävää. Oppivatko lapset ja nuoret siihen, että on aivan hyväksyttävää kirjoitella julkisesti toisesta aliarvoiseen sävyyn?

Nuorison pahoinvointi on lisääntynyt, ja osaltaan siihen vaikuttavat myös aikuisten käyttäytymismallit ja epäasiallinen käytös toisiaan kohtaan. Tarvitsemme tukitoimien lisäksi myös aikuisten esimerkillistä toimintaa roolimalleina kasvavalle nuorisolle, ja meistä jokainen voi kehittää myös omaa toimintaansa nuorison hyväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

17.52 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa keskusteluun sellaisen nuorten ryhmän, joka liian usein on väliinputoaja meidän palvelujärjestelmässämme ja tukitoimissamme. Viitataan tässä nepsy-nuoriin eli nuoriin, joilla on epätyypillinen neurologinen profiili. Heillä on usein suuri riski kuormittua esimerkiksi koulun arjessa aivan jaksamisensa äärirajoille ja jopa niiden ylikin. Liian usein nämä nuoret ja heidän perheensä joutuvat aivan kohtuuttomasti taistelemaan apua ja tukea saadakseen. Usein tässä epäonnistutaan niin täysin, että iso osa näistä nuorista aivan turhaan joutuu sitten esimerkiksi sijoitettavaksi perheen ulkopuolelle, koska tukitoimia ei ole ajoissa löytynyt. Tämä on tietenkin epäinhimillistä ja väärin ja pitäisi myöskin saada korjattua.

Me tarvitsemme kansallisen neurokirjon toimenpideohjelman, jolla voimme korjata palveluiden hajanaisuutta ja lisätä ammattilaisten osaamista ja kykyä tunnistaa näitä haasteita sekä korjata koulunkäyntiin ja opintoihin liittyvää tuen puutetta. Paljon odotuksia kohdistuu myös siihen, että tulevaisuudessa myös vammaispalvelulaista löytyisi sellaisia tukitoimia, joita nämä nuoret ja heidän perheensä tarvitsevat.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

17.53 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt puhutaan todella tärkeistä lapsia ja nuoria koskevista asioista. Hallitus on päättänyt aikaistaa sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtionavustusten leikkauksia niin, että järjestöiltä leikataan jo ensi vuonna 25 miljoonaa euroa ja sitä seuraavana 50 miljoonaa euroa. Lisäksi hallitus päätti leikata yleishyödyllisten yhteisöjen valtionavustusta 76 miljoonaa euroa ensi vuodesta alkaen. Osa näistäkin leikkauksista kohdistuu valitettavasti lapsi- ja perhejärjestöihin. Leikkaukset ovat rajuja, ja ne toteutetaan liian nopealla aikataululla.

Arvoisa nuorisoministeri, miten lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavat nämä leikkaukset järjestöiltä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

17.54 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu lasten ja nuorten hyvinvoinnista on äärimmäisen tärkeä aihepiiri. Me kaikki tiedämme, että lasten ja nuorten pahoinvointi on kasvanut, meidän lapsilla ja nuorilla on yhä monisyisempiä, monimutkaisempia, monipuolisempaa osaamista vaativia haasteita, mutta tästä tilanteesta huolimatta rohkenen sanoa kahden pienen pojan isänä, että normaalia perhearkea elävissä perheissä paljon parannuksia saataisiin aika yksinkertaisin toimin aikaan.

Edustaja Merinen otti esille täällä aiemmin tänään kännykkäkieltojen aikaansaamisen kouluihin ja valtakunnallisten ruutuajakaavojen aikaansaamisen. Kannatan näitä molempia ajatuksia erittäin lämpimästi ja rohkenen kannustaa hallitusta hakemaan mallia Vihdin Nummelasta, jossa ison koulukeskuksen alueella kännykät on jo yhteisellä sopimuksella kielletty koulupäivän aikana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

17.55 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs kokenut sosiaalityöntekijäkollega kiteytti aikoinaan osuvasti: poika voi juuri niin hyvin kuin isänsä, tytär niin hyvin kuin vanhempiensa välinen parisuhde ja vanhempi yhtä hyvin kuin huonovointisin lapsensa.

Vanhempien erot ovat nykyään yleisiä, mutta eroapua ei oikeastaan ole tarjolla lapsille tai nuorille. Isättömyys on tunnistettu taustatekijänä muun muassa Ranskan mellakoissa, ja lastensuojelukokemuksella uskallan sanoa, että isän puuttuminen arjesta on yleistä myös lastensuojelun asiakkailla. Edustaja Kiuru nosti täällä myös tärkeän aiheen ja huoltoriidat esiin. Tarkoitukseni ei ole nostaa tikun nokkaan eronneita tai yksinhuoltajaitejä, mutta meidän on syytä tunnistaa, että yhteiskuntamme on muuttunut tässä asiassa aivan merkittävällä tavalla eikä palveluverkkomme ole tätä aivan tunnistanut. Eron sattuessa muissakin huolissa olisi tärkeää, että lapsella on ympärillä riittävästi aikuisia, ja koulujen nuorisotyöntekijöistä onkin erinomaisia kokemuksia. Kysyisinkin nyt nuorisoministeri Bergqvistiltä: onko hallituksella suunnitelma [Puhemies koputtaa] edistää tai turvata nuorisotyöntekijöitä kouluissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

17.57 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus ja ministeri! Päätöksentekoa valmisteltaessa tulisi käyttää sitä tietoa, jota meillä on. Lapsi- ja nuorisovaikutusten arviointien tekoa ei pitäisi sivuuttaa päätöksiä valmisteltaessa — näin esimerkiksi, kun perheille kohdistetaan toimeentuloon kohdentuvia leikkauksia.

Mielenterveysongelmien hintalappu on Suomelle noin 11 miljardia euroa vuodessa. Kouluterveyskyselyn mukaan jo joka kolmas yläkoululainen tyttö kokee ahdistuneisuusoireita ja joka neljäs tyttö yksinäisyyttä. Silti juuri nuorisotyölle, nuorten omille järjestöille, on tulossa suuria leikkauksia. Tutkimuksen mukaan lukioikäisistä enää noin kolme prosenttia liikkuu suositusten mukaan ja 40 prosentilla 5.—8.-luokkalaisista fyysinen toimintakyky on niin rajoittunut, että se haittaa arkea. Tässä kohtaa on minun mielestäni iso arvovalinta, leikataanko nuorisojärjestöiltä, seuroilta, jotka just tätä harrastustoimintaa pystyisivät tarjoamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

17.58 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo jatkaa edustaja Hopsun puheenvuoroa, ja edustaja Mikkonenkin tämän otti esiin, ja erityisesti kun liikuntaministeri on siellä paikalla.

Liikunta saattaa ihmisiä yhteen, se on yhdessä tekemistä, iloa, onnistumisen kokemuksia parhaimmillaan ja perustoiminnoiltaan. Hallituksella on Suomi liikkeelle -ohjelma, jossa on erittäin hyvät tavoitteet. Niitä on helppo olla kannattamassa, mutta samaan aikaan on valtavia järjestöleikkauksia, jotka koko ajan kasvavat tässä vuosien mittaan. Lisäksi kävely- ja pyöräteitä rakennetaan tällä kaudella hyvin paljon vähemmän kuin aikaisemmin. Urheiluopistoilta, jotka ovat nimenomaan lasten ja nuorten liikuntapaikkoja, leikataan. Kysymys on, millä me varmistetaan, että juuri urheiluseuroissa, kun lapset ja nuoret liikkuvat eniten, se urheiluseuratoiminta saadaan varmistettua ja se, että jokaisella lapsella, joka haluaa johonkin harrastukseen, olisi mahdollisuus siihen [Puhemies koputtaa] päästä. Tähän on yksityistä rahoitusta tulossa, mutta valtion pitäisi olla kyllä hyvin vahvasti myös mukana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

17.59 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Då det gäller barn och unga är det ju jätteviktigt att man har en hobby och att man också har en vuxen som man kan förlita sig på och att man känner trygghet där, alltså att man har en trygg barndom. Att man har vänner är väldigt, väldigt viktigt för att få den här trygghetskänslan och den vägen också en framtidstro, och förstås att man kan ha baskunskaperna i skick: läsa, skriva och räkna.

Sivistysvaliokunnassa ollaan käyty Pisa-keskustelua, ja siellä meillä oli kanssa keskustelua vähän niin kuin tähän liittyen, että kouluterveystutkimusta ja Pisa-tuloksia pitäisi katsoa kokonaisuutena. Minun mielestäni se on tärkeää nostaa esille myös tässä suhteessa.

Sitten nostaisin esille tässä sen, mistä myös edustaja Polvinen pikkasen puhui koskien arvopohjaa tai just sitä, että Suomi eriarvoistuu. Elikkä tulevaisuudenuskoon kuuluu myös arvopohja, ja se polarisoituu tutkimusten mukaan nyt tällä hetkellä. Näen, että osallisuus-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

della on ensisijaisen tärkeä merkitys [Puhemies koputtaa] ajatellen tulevaisuudenuskoa ja myös sitä, että meille tulee lisää lapsia Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

18.01 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen panokset perusopetukseen, oppimiseen, siihen, että kouluissa on aikaa oppia ja opettaa, ja työrauhaan ovat erinomaisia, samoin kuin tavoite siitä, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus vähintään siihen yhteen mieluisaan harrastukseen. Se on aivan keskeistä myös syrjäytymisen ehkäisyssä ja hyvinvoinnin edistämisessä.

Palaan vielä kokoomuksen avaukseen lastensuojelun suunnasta. Edellisessä puheenvuorossani mainitsin vanhemmuuden tukemisesta ja merkityksestä. On tietysti tärkeää muistaa, että valtaosa vanhemmista hoitaa asiansa hyvin, mutta kuitenkin vanhemmuuden ongelmiin pitää puuttua tiukemmin esimerkiksi tässä meidän keskustelunavauksessamme kuvatuilla keinoilla. On monia sellaisia tapoja, jotka eivät edes maksa mitään. Esimerkiksi lapsen kaltoinkohtelua epäiltäessä pitää voida määrätä lapsi lääkärin tarkastettavaksi joltavan viranhaltijan toimesta vanhempien vastustuksesta huolimatta. Nykyään pitää odottaa jopa kuukausia lupaa hallinto-oikeudelta. Eli paljon voitaisiin tehdä aika pienilläkin muutoksilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, arvoisat edustajat, täällä on seitsemän puheenvuoroa pyydetty. Nämä otetaan ja sitten ministeri, jos hän haluaa käyttää puheenvuoron. — Elikkä aloitetaan, edustaja Honkasalo. — Täällä on siis Lohi, Poutala, Virta, Hänninen, Valtola, Haatainen.

18.02 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monesti ratkaisuksi lasten ja nuorten pahoinvointiin esitetään kovaa kuria, vanhemmuuden, auktoriteetin palauttamista, aikuisuutta, kovaa kontrollia. Ehkä tänään hurjin täällä salissa kuultu puheenvuoro oli viittaus raamatunlauseeseen, jolla oikeutetaan kuritusväkivalta. Toivottavasti perussuomalaisissa ollaan tietoisia siitä, että kuritusväkivalta Suomessa on kriminalisoitu vuonna 1984, eikä kukaan tässä salissa missään nimessä oikeuta lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa.

Itse asiassa luin kokoomuksen esitykset lastensuojelun suhteen, ja siellä oli paljon hyviä asioita, mutta ongelma on se, että niihin tarvitaan myös resursseja. Ja nyt, kun, aivan kuten edustaja Virta täällä sanoi, tosiasiallisesti sote-palveluista leikataan hurja määrä, miten ihmeessä nämä kaikki hyvät tavoitteet aiotaan viedä läpi? Eli ei ole mahdollista puhua siitä, että lasten ja nuorten [Puhemies koputtaa] hyvinvointia parannetaan, jos ei ole valmis myös satsaamaan siihen rahaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Lohi.

18.03 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ottaa tässä esille metsän ja laajemminkin luonnon merkityksen meidän lasten ja nuorten mutta kaikkien muidenkin, myös aikuisten, hyvinvoinnille. Me tiedämme, kuinka luonnossa liikkuminen auttaa meitä jaksamaan.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Sain vastikään keskustella kliinisen allergologian emeritusprofessorin Tari Haahtelan kanssa, ja hän kertoi uusimmista tutkimuksista, jotka olivat kyllä hämmästyttävän merkittäviä. Paljon nimittäin puhutaan luontokadosta, mutta vähemmän siitä, että luontokato tapahtuu myös ihmiskehossa. Meitä vaivaa luontopuute. Olemme liian vähän tekemisissä luonnon kanssa. Metsän ja laajemminkin luonnon terveysvaikutuksista todistavat nyt laajasti tutkijat. Niissä päiväkodeissa, jonne oli tuotu viherelementtejä pihalle, lasten ihon mikrobiomi muuttui samankaltaiseksi kuin lapsilla, jotka käyvät päivittäin luonnossa, ja tutkijat arvelevat, että tällä voi olla monilta immuunivälitteisiltä sairauksilta, kuten diabetekselta, allergioilta ja astmalta, suojaava vaikutus. Nyt tästä on tullut todisteet, että näin muuten on. Siksi sanonkin aika rohkeasti: jokaisen päiväkodin ja koulun yhteydessä pitäisi olla metsä, jossa lapset voivat olla, [Puhemies koputtaa] ja lähimetsiä ei pitäisi tuhota. Tämä pitäisi kaavoituksessa ottaa huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Poutala.

18.05 **Mika Poutala kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluaisin kysyä, että kuka kasvattaa meidän lapset. Nimittäin aika usein kuulee, että kasvatustavasta yritetään työntää sinne kouluille tai harrastuksiin. Mutta kyllä se vain niin menee, että kasvatustavasta on perheessä, kasvatustavasta on vanhemmilla, ei siitä mihinkään pääse. Tämän päivän trendejä on myös tällainen kaverivanhemmuus. Eli ollaan lasten kavereita, ei sanota mitään vastaan, ei aseteta selkeitä rajoja, ja tämä ei ole lasten kannalta hyvä asia. Tarvitaan enemmän rakkautta, empatiaa, välittämistä ja arvostusta, ja tätä ei valitettavasti pysty eduskunnasta käsin perheisiin viemään. Sen pitää löytyä sieltä perheiden sisältä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta.

18.06 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voisi olla enempää eri mieltä täällä kuullun edustaja Mäenpään lausahduksen kanssa ”ken vitsaa säästää, se lastaan vihaa”. Toivoisin todella, että nämä jäisivät jo menneisyyteen. Olen tehnyt nimenomaan työtä lastensuojelussa esimerkiksi niiden nuorten kanssa, jotka käyttävät itse väkivaltaa, joilla on askeleet jo hyvin pitkällä siellä rikollisuudessa. Jos heidän taustojaan perkaa, niin kyllä surullisen usein he ovat olleet niitä kolmevuotiaita, joita on pahoinpidelty kotona. He ovat olleet niitä kuusivuotiaita, jotka ovat paenneet rappukäytävään, kun äitiä tai isää kotona pahoinpidellään. He ovat kokeneet ja käyneet läpi sellaisen helvetin, jota harva täällä pystyy edes kuvittelemaan.

Väkivalta ei kyllä koskaan johda mihinkään hyvään. Olen erittäin ilahtunut tästä, miten kokoomus on halukas edistämään tätä lapsenrauharikosta, eli jos lapsi altistuu lähi- tai perhesuhdeväkivallalle ja vaikkei se fyysisesti häneen kohdistuisi, niin hänet tulisi aina tunnistaa asiassa uhriksi. Olen myös jättänyt tästä toimenpidealoitteen. Toivoisin muutenkin, että me puhuisimme laajemmin väkivallasta ilmiönä meidän yhteiskunnassa. Lasten ja nuorten tekemä väkivalta järkyttää, sen kuuluukin järkyttää, mutta emme voi [Puhemies koputtaa] sulkea keskustelua siitä, kuinka moni heistä on myös itse ollut väkivallan koki-jana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

18.07 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointi ei ole vain ongelmien ratkaisemista ja sairauden hoitoa, vaan se on hyvinvoinnin tukemista ja myös ennalta ehkäisemistä. Ennaltaehkäisy on parasta syrjäytymisen ehkäisyä, ja siihen hallitus panostaa monin tavoin. Lapset elävät vanhempiensa välisestä rakkaudesta, kaikkea ei voi hallitus tehdä, eikä se voi tehdä mitään yksin. Kun lapsilta ja nuorilta kysytään, mitä he haluavat, he vastaavat, että yhteistä aikaa perheen kanssa ja harrastuksen, josta saisi kavereita. Näitä ei hallitus voi lailla säätää. Lasten ja nuorten toiveisiin on vastattava muualla: kodeissa, kouluissa, varhaiskasvatuksessa ja harrastuksissa. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus, ja siksi: lapset ja nuoret ensin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

18.08 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu on ollut erittäin hyvää ja tuo esille sen, miten lasten hyvinvointi on laaja kokonaisuus, mihin vaikuttavat monet asiat. Siihen vaikuttaa jo esi-isien ja -äitien tilanne, siihen vaikuttaa äidin vointi raskauden aikana ja se, millainen esimerkiksi hänen mielenterveytensä on synnytyksen jälkeisenä aikana.

Tähän kokoomuksen keskusteluavaukseen on todella koottu kymmenen kokonaisuutta, millä lasten hyvinvointia ja lastensuojelua voidaan kehittää, ja se ei aina tarvitse uutta rahaa. Meillä on hyviä esimerkkejä Imatralta, Etelä-Karjalasta ja Tampereelta siitä, miten perhesosiaalityötä kehittämällä ollaan säästetty hyvinkin nopeasti kustannuksia. Eli nämä asiat vaativat toimintatapamuutoksia, eivät välttämättä lisää rahaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja viimeisen puheenvuoron käyttää edustaja Haatainen, jonka jälkeen ministerillä on puheenvuoro.

18.09 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se niin on, että se syvä pahoinvointi, joka lasten ja nuorten keskuudessa osalla lapsista ja nuorista on, syntyy sieltä kotoa ja taustasta. Taustalla on usein väkivaltaa, päihteitä, alkoholinkäyttöä, mielenterveysongelmia, ja tämä kaikki johtaa tietenkin siihen, että lapsi ei saa kasvulleen sitä turvallista ympäristöä, minkä hän tarvitsisi. Tästä syystä on todella tärkeää, että näihin hyvinvointiyhteiskunnan peruspalveluihin satsataan, ja silloin me puhumme myös aikuisten palveluista, aikuisten mielenterveyspalveluista, aikuisten päihdepalveluista ja perheiden tukemisesta. Siitä syystä on tärkeää, että katsomme rehellisesti sitä, millainen meidän palveluiden tilanne tällä hetkellä on. Tämän takia näistä palveluista ja sosiaali- ja hyvinvointipalveluista ei pidä leikata, sinne ei pidä kohdistaa leikkauksia, vaan niitä pitää pikemminkin vahvistaa ja suunnata toimenpiteitä perheiden tueksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Bergqvist, olkaa hyvä, enintään kolme minuuttia.

18.10 **Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist:** Arvoisa puhemies! Kiitos tosi paljon erittäin hyvästä keskustelusta. Täällä on ollut tosi rakentavia puheenvuoroja, ja olen tosi iloinen siitä. Minä uskon kovasti siihen, että kaikki puolueet ja kaikki halitukset haluavat, että meidän lapset ja nuoret voivat hyvin. Minun mielestäni edustaja Lohi

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

sanoi hyvin, että se on paljon kiinni siitä, miten puhutaan asioista, ja kyse ei ole siitä vastakkainasettelusta vaan just siitä, miten löydetään yhteisiä keinoja mennä eteenpäin.

Suurin osa meidän lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta tiedetään samalla, että polarisointuminen on tosi vahvaa, ja se tarkoittaa sitä, että on yhä enemmän nuoria, jotka voivat todella, todella huonosti. Hyvinvointi ei ole enää vain sitä tavallista lääketieteellistä hyvinvointia, vaan hyvinvointi koostuu hyvin monesta eri asiasta. Olen iloinen myös siitä, että nyt tunnistetaan se, että liikunta ja liikkuminen on tosi tärkeä asia ja että se on kokonaisuus — että lapset ja nuoret nukkuvat riittävästi, syövät, liikkuvat, koko tämä paletti.

Minä yritän nyt vastata mahdollisimman moniin kysymyksiin tässä.

Edustaja Hopsu kysyi tulevaisuuden uhkakuvista ja tästä ohjelmasta, mistä oli puhetta tai mistä oli kirjoitettu hallitusohjelmaan. VANUPOsta löytyy paljon erilaisia toimenpiteitä myös tähän. Erillistä ohjelmaa ei ole tehty vaan se on sisällytetty VANUPOon.

Edustaja Eloranta puhui yksinäisyydestä. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja tämä on asia, mikä on korostunut erityisesti koronan aikana ja mihin meidän pitäisi kaikkien panostaa entistä enemmän.

Edustaja Kiuru kysyi Suomi liikkeelle -rahoista. Nyt on päätetty, mihin suunnataan rahaa tälle vuodelle, mutta ei ole vielä tiedossa, miten tulevaisuudessa sitten. Nyt panostetaan paljon lapsiin ja nuoriin ja tulevaisuudessa myös ikäihmisiin.

Edustaja Kosonen kysyi turvallisesta koulusta. Sen takia olemme panostaneet siihen. Nuorisotyöhön kouluissa ja oppilaitoksissa on tälle vuodelle myönnetty kolme miljoonaa euroa. Tätä tullaan korottamaan niin, että ensi vuodelle myönnetään neljä miljoonaa euroa, ja tämä on pysyvä lisäys.

Honkasalo puhui köyhyydestä ja leikkauksista. Tässä on myös tosi paljon kyse siitä, että yhteiskunta on muuttunut. Me joudumme myös miettimään, miten me voidaan tarjota palveluita lapsille ja nuorille paremmalla tavalla tulevaisuudessa, siis tulee uusia haasteita, joten meidän pitäisi myös keksiä uusia työkaluja ja palvelupaletteja nuorille. Sen takia esimerkiksi nuorisotyö kouluissa on valtavan tärkeää ja siihen nyt myös panostetaan. Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ovat edelleen tosi, tosi tärkeä asia, ja niihin myös panostetaan. On tullut lisärahaa reilu kolme miljoonaa euroa, ja pyrin kyllä huolehtimaan myös siitä, että tulevaisuudessa valtion budjettineuvotteluissa leikkauksia ei kohdistu suoraan etsivään nuorisotyöhön, työpajatoimintaan tai sitten nuorisotyöhön kouluissa ja oppilaitoksissa.

Lopuksi, kun nyt aika rientää: On tosi iso merkitys sillä, miten puhutaan asioista. Myös tässä salissa puhutaan aika rumasti monesti, ja se vaikuttaa myös meidän lapsiin ja nuoriin, koska me ollaan heidän esikuvia. Jos me täällä puhutaan tai somessa puhutaan ilkeästi toisillemme, niin kyllä se vaikuttaa meidän lapsiin ja nuoriin, ja jos me täällä mustamaalataan koko meidän tulevaisuus, niin totta kai se heijastuu myös meidän lapsiin ja nuoriin. Sen takia on tosi tärkeää, että kun puhutaan nuorista ja lapsista, puhutaan myös sillä tavalla, että annetaan heille tulevaisuudenuskoa, koska sitä tällä hetkellä kyllä tarvitaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia kaikille tästä keskustelusta, ja nyt siirrymme sitten seuraavaan asiaan.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 84 ja 85 b §:n ja eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 61/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 11/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Tämän mietinnön meille tulee esittämään valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.15 Markus Lohi kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tuossa kompuroinut sen takia, että minulla olisi erityinen into tulla tätä hallituksen esitystä nyt tänne esittämään. Palaan tähän omassa puheenvuorossa myöhemmin, jossa kerron oman kantani, mutta nyt esittelen, arvoisa puhemies, tämän valiokunnan mietinnön:

Hallituksen esityksessään ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia ja eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annettua lakia. Esityksen mukaan yleinen arvonlisäverokanta ja vakuutusmaksuveron verokanta korotettaisiin 24 prosentista 25,5 prosenttiin. Esitys liittyy valtion vuoden 2024 toiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9. tänä vuonna. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Julkisen talouden suunnitelman mukaan hallitus on sitoutunut pitämään julkisen talouden alijäämän vuonna 2024 alle kolmen ja puolen prosentin, ja EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn joutumisen välttämiseksi hallitus toteuttaa julkisen talouden tasapainottamiseksi tarvittavat lisätoimenpiteet osana kevään 2024 lisätalousarvioprosessia. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa moni piti ehdotettua verokannan korotusta liian suurena tai suhtautui ylipäättään korotukseen kielteisesti. Toisaalta eräät kuultavat katsoivat, että arvonlisäverokannan korottaminen on tehokas tapa kerätä verotuloa tai että arvonlisäveron korotus on vähemmän haitallista kuin työn tai yrittämisen verotuksen kiristäminen. Hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Arvonlisäveron yleisen verokannan ja vakuutusmaksuveron korotus on tarpeen valtiontaloudellisista syistä. Kehysriihessä tehtyjen verotoimien tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta.

Hallituksen esityksessä on arvioitu yleisen arvonlisäverokannan korotuksen tosiasiallisen valtion arvonlisäverotuottoa kasvattavan vaikutuksen olevan staattisesti laskien noin 1 031 miljoonaa euroa vuoden 25 tasossa. Kun valtion samanaikainen arvonlisäveromenojen lisäys otetaan huomioon, lopullisen tuottovaikutuksen on arvioitu kuitenkin jäävän staattista tuottoarviota pienemmäksi, sillä arvonlisäverotuksen kiristäminen vähentää kotitalouksien ostovoimaa, minkä vuoksi kotitalouksien arvioidaan osin sopeuttavan kysyntäänsä. Vuositason arvonlisäverotuksen lisäyksen on arvioitu kysyntävaikutus huomioon ottaen olevan vuoden 25 tasossa noin 956 miljoonaa euroa. Vuoden 24 osalta esitetty voimaantumisen ajankohta ja arvonlisäveron kahden kuukauden tilitysviive huomioon ottaen arvonlisäverotuoton lisäyksen on arvioitu olevan noin 161 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Tästä voimaantuloaikataulusta aivan erityisesti valiokunta haluaa mietinnössään todeta muun muassa seuraavaa: ”Esitettyä voimaantuloaikataulua 1.9.24 pidettiin valiokunnan asiantuntijakuulemisissa ongelmallisena ja tuotiin esille muun muassa, että voimaantuloa tulisi siirtää vuoden 25 alkuun tai vähintään kuukaudella. Ongelmia nähtiin liittyvän esimerkiksi järjestelmämuutoksiin ja hinnantarkistuksiin liian tiukan aikataulun sekä myös tulevan lomakauden vuoksi. Hankaluuksia nähtiin liittyvän järjestelmien kannalta myös desimaalilukuihin verokantoihin sekä päällehinnoiteltuihin tuotteisiin. Hallituksen esityksessä on arvioitu, että voimaantulon lykkääminen yhdellä kuukaudella vuoden 24 loka-kuun alkuun merkitsisi valtiolle noin 80 miljoonan euron arvonlisäverotuoton menetystä ja viiden miljoonan euron vakuutusmaksuveron menetystä verrattuna siihen tilanteeseen, että verokantoja korotettaisiin syyskuun alusta. Voimaantulon lykkääminen vuoden 25 alkuun merkitsisi valtiolle arvonlisäveron kahden kuukauden tilitysviive huomioon ottaen puolestaan noin 161 miljoonan euron arvonlisäverotuoton menetystä ja vakuutusmaksuveron yhden kuukauden tilitysviive huomioon ottaen 14 miljoonan euron vakuutusmaksuveron menetystä vuonna 24. Esitykseen liittyvät valtiontaloudelliset syyt huomioon ottaen valiokunta ei pidä perusteltuna voimaantuloajankohdan siirtämistä.”

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 61/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Tähän valiokunnan mietintöön jätettiin kolme vastalauseita, joista kaksi on pykälämuutoksia esittäviä vastalauseita ja yksi on hylkäävä vastalause.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten puhujalistaan. — Edustaja Lyly.

18.21 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Olemme historiallisen arvonlisäveron korotuksen äärellä, kun hallitus on päättänyt korottaa yleistä arvonlisäverokantaa 24 prosentista 25 ja puoleen prosenttiin 1.9. tänä vuonna. Esityksen arvioidaan tuottavan valtion verotuloja staattisesti vähän yli tuhat miljoonaa, ja äsken edustaja Lohi hyvin kuvasi niitä dynaamisia ja staattisia vaikutuksia. Tämä on Suomen suurin veronkorotus vuosikausiin, ja tämä tulee näkymään monella tapaa.

Ensinnäkin alvin korotus vaikuttaa inflaatioon noin 0,6 prosenttia ja nostaa yleisen kannan alaisten suoritteiden hintoja 1,2 prosenttiyksikköä. Arvonlisäveron korotukset ovat tulonjaollisesti ongelmallisia ja regressiivisiä; ne heikentävät pienituloisten ostovoimaa enemmän kuin suurituloisten ostovoimaa, ja hallitus on tähän mennessä jo rusikoinut paljon pienituloisia muilla toimenpiteillä. Tarkemmin arvioituna tämä nimenomaan kohdistuu pienituloisiin: tuoreimman arvion mukaan kotitalouksien ostovoima heikkenee keskimäärin 0,67 prosenttia alimmassa tulokymmenyksessä, ja sitten ylimmässä 0,42, eli kohdistuu enemmän pienituloisten osalle. Tämä vielä kohdistuu myöskin alueellisesti eri tavalla: enemmän nuoriin sekä Etelä-, Pohjois- ja Itä-Suomessa asuviin kotitalouksiin. Eli tällä on hyvin monia vaikutuksia, jotka näkyvät arjessa.

Erittäin paljon kritiikkiä on tullut tästä voimaantuloajankohdasta, tämän korotuksen suuruuden lisäksi. Nimenomaan tämä aikataulu on saanut erittäin paljon kritiikkiä yrittäjiltä, koska se tulee kesken vuotta ja sitten he eivät ehdi tässä kesän aikana kassajärjestelmiä ja muita muuttamaan niin nopeasti kuin tämä vaatisi. Tämä on märkä rätti päin kasvoja, sanovat yrittäjät, kesä on mennyt pilalle. Oikeampi ajankohta olisi ollut vuodenvaihte ja vähintäänkin se yhden kuukauden siirto tuon 1.9. sijaan tulemaan voimaan 1.10., koska

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

se olisi ollut neljännesvuosien mukaan, ja se olisi ollut ehkä selkeämpi tällä tavalla. Eli meillä on monia ongelmia tämän osalta.

Tämä on myöskin osa hallituksen tempoilevaa veropolitiikkaa, jossa ensin viime syksynä budjetin yhteydessä on päätetty keventää hyväosaisten verotusta ja keventää kaljaveroja ja muita tämäläyppisiä veroja. Sitten toinen erityisen hankala asia on, että tämä ei ole ainut alviin liittyvä muutos, vaan lisää on tulossa: sieltä ovat nousemassa kymmenestä 14 prosenttiin lääkkeet ja joukkoliikenne, ja sitten nyt täälläkin käsittelyssä oleva alvin alarajan huojennus poistuu ja raja tulee olemaan 20 000 euroa, mikä kurittaa pieniä yrityksiä erityisen paljon. Eli tämä on kokonaisuus, kun katsotaan vaikutuksia yhteensä.

Arvoisa rouva puhemies! Olisimme olleet valmiita pienempään korotukseen ja toisella ajankohdalla toteutettuna. Sosiaalidemokraatit olisivat olleet valmiita yhden prosenttiyksikön veronkorotukseen, jota sitten indeksitarkastuksilla oltaisiin huojennettu pienituloisten osalta. Näin olisi kohdennettu paremmin ja oikeudenmukaisemmin. Ja sitten tämän voimaantuloajankohdan olisi pitänyt olla 1.1.

Arvoisa rouva puhemies! Me olemme jättäneet tähän vastalauseen, ja teen tässä esittämämme ponsien mukaiset ehdotukset, että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti... Ilmeisesti ei tarvitse lukea tässä, mutta voin todeta, että näissä muutosehdotuksissa puhutaan 25 prosentista ja voimaantuloajankohdasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

18.26 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Takanamme ovat todella poikkeukselliset ajat ja vaikeat vuodet, ja niistä johtuen olemme todella myös talouden osalta Suomessa hankalassa, vaikeassa tilanteessa ja nyt todella tarvitaan viisasta politiikkaa. Kaikki tiedämme, miten vaikkapa poikkeuksellisen korkeaksi noussut inflaatio ja myös korkotason nousu menneinä vuosina ovat todella asettaneet monet kotitaloudet vaikeaan tilanteeseen ja myös vaikeuttaneet yritysten toimintaa, koska totta kai ostovoiman heikkeneminen on eittämättä vaikuttanut myös yritysten toimintamahdollisuuksiin.

Ja kun viimein olemme pääsemässä tilanteeseen, jossa inflaatiotaso näyttäisi viimein maltillistuvan ja korkotasokin kenties olisi laskusuunnassa vaikkakin hitaasti heijastuen kotitalouksien tilanteeseen, niin nyt vaadittaisiin erityisen viisasta ja maltillista politiikkaa myös siten, että ostovoimaa ei nyt pitäisi leikata yhtään enempää kuin on aivan välttämättöntä. Ja kyllä — taloutta pitää hoitaa nyt viisaasti ja veronkorotuksiakin tarvitaan, mutta keskusta kyllä näkee, että tämä hallituksen esittämä puolentoista prosenttiyksikön korotus yleiseen arvonlisäveroon on ylimitoitettu ja kohtuuton tässäkin tilanteessa.

Tähän esitykseen liittyy myös erittäin suuri aikataulullinen ongelma. Kuten olemme kuulleet ja asiantuntijoiden suulla on todettu, niin aikatauluun liittyy erittäin suuri huoli. Se, että muutos astuu voimaan kesken vuoden, jo 1.9. erittäin kireällä aikataululla asettaa kyllä monet yritykset ja yrittäjät lähes kohtuuttomaan tilanteeseen. Kuten yrittäjätkin totesivat, monen kesä on pilalla ja aikamoisia ponnisteluita nyt joutuvat yrittäjät tekemään, että selviytyvät tästä kireästä aikataulusta. Siksi todella toivomme, että tätä aikataulua vielä harkittaisiin.

Olemme siksi tehneet, esittäneet vastalauseen. Ja teenkin tässä nyt vastalauseen 2. mukaisen esityksen, jonka sisältö liittyy nimenomaan tähän suuruuteen, jolla tätä yleistä arvonlisäveroa nyt korotetaan ja joka siis keskustan mielestä on ylimitoitettu, ja myös tähän aikatauluun, että voimaantulon pitäisi astua voimaan vasta vuoden alusta. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

18.29 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä arvonlisäveron suuruus, korotuksen suuruus ja ajoitus, ne olisi pitänyt tehdä fiksummalla, paremmalla tavalla. Se on epäonnistunut.

Tästä syystä kannatan edustaja Lylyn tekemiä esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

18.30 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Me keskustassa jaamme Veronmaksajain Keskusliiton arvion siitä, että arvonlisäveron korottaminen peräti 1,5 prosenttiyksiköllä 25,5 prosenttiin on ylimitoitettu korotus. Meidän tasapainoisessa talousvaihtoehdossamme yleistä alv-kantaa korotettaisiin vähemmän ja alempia arvonlisäverokantoja emme korottaisi ollenkaan.

Hallituksen verolinja on todella kova pienille ja keskisuurille yrityksille. Ei ole ihme, että etenkin pienyrittäjät ovat olleet tästä rajusta muutoksesta todella huolissaan. Etenkin palvelualoilla korotus iskee todella voimakkaasti koko siihen arvonlisään, jota yritys tuottaa. Arvonlisäverotus ei todellakaan ole yrityksille vain läpikulkuerä, kuten julkisessa keskustelussa on joskus todettu.

Arvoisa rouva puhemies! Etenkin pieniin yrityksiin osuu myös hallituksen toteuttama toinen muutos, jolla poistettiin arvonlisäverovelvollisuuden alarajan huojennus. Verotason nosto ja alarajan huojennuksen poiston yhteisvaikutus kiristää pahimmillaan todella merkittävästi pienten yritysten verotaakkaa ja toimintaedellytyksiä.

Olemme myös erittäin huolissamme tämän veronkorotuksen aikataulusta, kuten edellä jo on käynyt ilmi. Voimaantulon ajankohtaa, eli 1.9.24, ovat useat tahot, etenkin yrittäjät, pitäneet aivan liian kireänä, jotta verovelvolliset kykenisivät tekemään verokannan muutoksen vaatimat muutokset esimerkiksi kassa- ja tietojärjestelmiin. Muutoksen aikataulua olisi pitänyt myöhentää vähintään kuukaudella. Järkevintä olisi ollut ajoittaa muutos astumaan voimaan 1.1.2025.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kalli käytti edellä erinomaisen puheenvuoron tämän esityksen ongelmista. Kannatan edustaja Kallin tekemiä esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

18.32 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä alvin korotus on erittäin harmillinen, niin kuin yleensä veronkorotukset aina ovat. Ne vaikuttavat voimakkaasti talouteen. Eilen julkisen talouden suunnitelmasta käydyssä keskustelussa tuli kuitenkin hyvin selväksi, miksi tämä alvikorotus on pakko tehdä ja miksi se tehdään tässä aikataulussa, missä se nyt tehdään. Eilen valtiovarainministeri Purra hyvin perusteli tämän ja kysyi myös keskustalta vaihtoehtoja, mikä olisi se sopeuttamisen ratkaisu, joka olisi tämän vuoden taloutta korjannut.

Erityisen harmilliseksi tämän tekee tämä talouden kokonaistilanne. Orpon hallitusohjelmassa oli sovittu kuuden miljardin sopeutuksesta, mutta taloustilanteen käännyttyä huomommaksi jouduttiin kehysriihessä tekemään vielä tämä ylimääräinen kolme miljardin sopeutus, joka on vaikuttanut veropolitiikkaan kiristävästi. Onneksi kuitenkin kokonaisveroaste ei hallituskaudella näytä kohoavan.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Veronkorotukset ovat harmillisia, myös alvin korotus erityisesti silloin, jos olemme alvitasossa korkealla tasolla. Jos meidän alvikantamme olisi matalampi, todennäköisesti vaikutukset eivät olisi näin suuret, mitä tässä esityksessäkin on katsottu: staattinen vaikutus 1 031 miljoonaa ja sitten ostovoiman aleneman vuoksi tulovaikutus on kuitenkin selkeästi pienempi. Mutta tämä vaikea taloustilanne huomioiden tämä alv-korotus on pakko tässä aikataulussa tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

18.34 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kuten huomaatte, kun tätä keskustan näkökulmaa tulen tänne kertomaan, niin jalkakin nousee paljon kevyemmin, enkä kompuroi noissa portaissa.

Heti alkuun haluan todeta edellä puhuneelle edustaja Valtolalle, että ei meillä ole mitään pakkoa tehdä tällä aikataululla tätä. Valtiovarainvaliokunnassa kun tämä oli esillä ja kun tiedämme tämän julkisen talouden ja erityisesti valtiontalouden heikon tilanteen, niin me erityisesti tähän kiinnitimme huomiota kuulemisissa, ja eivät asiantuntijakuulemiset vakuuttaneet meitä siitä, että olisi jotenkin pakko. Kysymyksen on vain 160 miljoonasta eurosta. Ei siitä jää kiinni se, joutuuko Suomi EU:n niin kutsutulle tarkkailuluokalle. Kun me pystymme osoittamaan, että täällä kyllä tehdään toimenpiteitä, joilla on vaikutusta, niin aivan sama lopputulos olisi ollut, jos tämä olisi tehty vuoden alusta. Sen sijaan verojaoston kuulemisessa tämä aikataulu kyllä sai täyden tyrmäyksen kaikilta muilta paitsi ministeriön edustajilta. Sitä jopa kuvattiin sanoilla, että tästä tulee ”kertakaikkinen soosi”, ja on se muuten aika järkyttävä tilanne, että yrittäjät, kymmenet tuhannet suomalaiset yrittäjät, asetetaan sellaiseen tilanteeseen, että vaikka he tekisivät parhaansa, vaikka he tekisivät kaikkensa, että kykenevät hinnoittelussa ja järjestelmissä — kassajärjestelmissä, taloushallinnon järjestelmissä — ottamaan tämän huomioon, niin he eivät kykene siihen ja he tulevat rikkomaan lakia ja saamaan siitä sanktiot. Eihän näin pidä lainsäädäntöä koskaan Suomessa rakentaa. Pitäisi antaa kohtuullinen aika, ja tätä tilannetta ei helpota se, että meillä on kesä edessä, jolloin on hankala saada rekrytoitua ATK-taloihin ylimääräistä henkilötyövoimaa tekemään tätä heti niin, että se kesän, elokuun, voi sanoa, että vielä aika tyypillisen lomakuukaudenkin jälkeen, astuu saman tien voimaan. Niin Mikro- ja yksinyrittäjät, Elinkeinoelämän keskusliitto, Suomen Yrittäjät, Taloushallintoliitto kuin kaikki muutkin asiantuntijatahot tyrmäsivät täysin tämän aikataulun epärealistisena.

Tässä on vielä sellainen erityinen kysymys, että meillä on yrityksiä, joilla on neljännesvuosittain ilmoitusvelvollisuus. Niitä on aika paljon, kymmeniätuhansia, ja sitten niille tämä aiheuttaa vielä aivan erityistä haittaa. Aikataulua ei helpota yhtään se, että me siirrymme nyt tämmöiseen puolikkaan prosentin eli desimaaliverokantaan, kaksikymmentäviisi ja puoli, päinvastoin, se vaikeuttaa tätä tilannetta, koska meillä on paljon kassajärjestelmiä, jotka eivät tunne desimaaleja arvonlisäverossa. Saattaa olla, että siinä järjestelmässä se ei mahdu siihen kuitille, ja joudutaan uusimaan aivan kerta kaikkiaan näitä järjestelmiä.

Ymmärrän sen, että yleistä arvonlisäverokantaa tässä taloudellisessa tilanteessa joudutaan nostamaan. Keskusta lähtee itse asiassa samasta kannasta kuin Veronmaksajain Keskusliitto, joka lähtee siitä, että arvonlisäveron pääverokannan korottaminen 25 prosenttiin olisi ollut ymmärrettävämpi esitys, mutta se, että sitä nostetaan peräti puolelatoista prosenttiyksiköllä ja kahteenkymmeneenviiteen ja puoleen, joka on Pohjoismaiden tason ylit-

tävä taso, on heidän mielestään ylimitoitettu muutos. Se on ylimitoitettu muutos, tämä olisi voitu muilla veroratkaisuilla korvata, ja kun tätä aikataulua katsoo, niin on täydet perusteet kuvata sitä paniikkiratkaisuksi. Tämä on paniikkiratkaisu — tehdään nopeasti ratkaisu, jonka tiedetään aiheuttavan kymmenien miljoonien kustannukset elinkeinoelämälle yhteinelaskettuna. Tämä luku pohjautuu meidän asiantuntijakuulemiseen. Ja sitten se tehdään niin nopealla aikataululla, että ei välitetä siitä hätähuudosta, joka tulee yrittäjäkentästä.

Suomalaiset pienyrittäjät ovat erittäin tyrmistyneitä tästä tilanteesta. Ja kun puhutaan, että ollaan yrittäjäystävällinen hallitus, niin ymmärrän kyllä sen, että työelämäuudistuksia ollaan tekemässä, jotka ovat monien yrittäjien mieleen, mutta miksi pitää aiheuttaa tällainen 160 miljoonan euron ongelma? No, se on iso raha, mutta eihän se tämän vuoden alijäämästä ole kuin reilun prosentin. Se ei ole kuin noin puolitoista prosenttia tai allekin puolitoista prosenttia siitä, mitä me tehdään tänä vuonna valtiontaloudessa alijäämää. Ja kun ajatellaan, mitä se on meidän bkt:stä, kun sen pitäisi olla alle kolmen prosentin niitten EU-sääntöjen mukaan, finanssipoliittisten sääntöjen mukaan, niin eihän tämä ole siitä kolmesta prosentista, tähän ei ole meidän bkt:stä tämä 160 miljoonaa, tämä kiirehtimisen hinta, kuin noin promillen, noin promillen siitä. Siis tuhannesosan, ja sen tuhannesosan takia pannaan yrityssektori aivan hätää kärsimään ja polvilleen. Tällaista lainsäädäntöä ei Suomessa pitäisi tehdä tällä aikataululla, vaikka oltaisiin päättämässä sitten tämmöistä huonoa, ylimitoitettua arvonlisäveron, voi sanoa, korotusta, kun mennään kahteenkymmeneenviiteen ja puoleen. Oltaisiin edes tehty se sillä aikataululla, että yritykset pystyvät siihen todellisuudessa valmistautumaan. Silloin voitaisiin puhua jollakin tavalla kohtuullisesta tilanteesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.40 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohi puhui tuossa monia tärkeitä asioita, jotka liittyvät tähän korotusajankohtaan. Lisäisin siihen vielä sen, että nyt kun tämä tulee 1.9., niin aika moniin tuotteisiin tämä hinta joudutaan siellä eri yhteyksissä siirtämään — ja sitten myöskin laittamaan niihin tuotteiden hintoihin, jos ne on sinne yksittäin hyllyihin laitettu vanhalla arvonlisäverokannalla ja ne pitää siellä tulla myöskin näkyviksi. Se on aika iso työ, kun tiedetään, että paljon esimerkiksi noissa kaupoissakin on näitä tuotteita.

Sitten jos arvioidaan tätä korotuksen tasoa, niin Ruotsissa ja Tanskassa taitaa olla 25 prosentin taso, nyt tämä nousee 25,5:een tietyllä tavalla ja on Euroopan toiseksi korkein — Unkarissa taitaa olla korkeampi taso — ja sillä tavalla tämä on kyllä tosi historiallinen korotus kaiken kaikkiaan.

No sitten, jos tätä vielä mietitään, kun tässä tuotteiden hinnat nousevat niissä tuotteissa, joita tämä kanta suoraan koskee, keskimäärin 1,2 prosentilla, niin tähän tarkoittaa — niin kuin tuossa aiemmin sanoin — inflaatiota ja tuotteiden hintojen nousua. Eli myöskin tämä tulee vaikuttamaan tulevaan työmarkkinakierrokseen, koska siellä arvioidaan myös sitä, minkälainen hintakehitys tässä ympärillä on, niin kyllä palkankorotusneuvotteluissa ja palkkaneuvotteluissa tämäkin asia varmasti siellä mitoitetaan kaikkien näitten muitten toimenpiteitten lisäksi, mitä hallitus on tässä tehnyt työmarkkinoiden osalle. Että kyllä aika lailla mutkikkaaksi tämä tekee tätä tulevaisuutta.

No, sitten sosiaalidemokraatit ovat lähteneet siitä, että taloutta tasapainotetaan ja erilaisia keinoja pitää käyttää, ja tätäkin keinoa me ollaan valmiita käyttämään, mutta pienem-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

mällä prosenttimäärällä, ja sitten sillä, että tämä korotus huomioitaisiin pienituloisille muun muassa indeksitarkastuksien jäädytyksen poistamisella, tämäntyyppisillä asioilla. Meidän pitää huolehtia koko ajan siitä pienituloisesta osasta kansaa, heistä, jotka elävät ihan hyvin pienillä tuloilla, ja sitten jokainen euro käytännössä menee kulutukseen. Eli väärä ajankohta ja väärä korotuksen taso. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

18.43 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Nyt taitaa olla mikrofoni päällä. — Halusin vielä pyytää puheenvuoron vedotakseni hallitukseen siinä, että nyt olisi varmasti syytä tehdä tällainen kokonaisvaikutusten arviointi, kun samanaikaisesti ollaan esittämässä useampia muutoksia, jotka vaikuttavat erityisen rajusti nimenomaan yksinyrittäjiin ja pieniin yrittäjiin. Se on selvää, että kun useat yksittäiset esitykset tulevat samanaikaisesti, niin niillä on yhdessä vielä rajumpi vaikutus, ja olisi siksi myös niitä vaikutuksia yhdessä arvioitava. Näihin yksittäisiin esityksiin lasken siis tietysti tämän nyt käsittelyssä olevan yleisen arvonlisäveron korotuksen ja nimenomaan tällä poikkeuksellisen nopealla, kohtuuttoman nopealla aikataululla. Sen lisäksi hallitus on myöhemmin tuomassa esitykset alennetun arvonlisäveron eli 10 prosentin kannan korotuksesta 14 prosenttiin — eli hyvin merkittävä korotus, neljän prosenttiyksikön korotus, joka siis tulee nostamaan paitsi lääkkeiden hintaa myös vaikkapa majoitusalan, liikennetoimialan, kulttuurialan ja liikunta-alan palveluiden hintaa eli itse asiassa juuri niiden alojen, jotka esimerkiksi koronasta kärsivät erityisen pahasti. Lisäksi tämä arvonlisäverovelvollisuuden alarajahyvityksen poistuminen ja lisäksi vielä neljäntenä kotitalousvähennyksen leikkaus — kohdistuvat kaikki nimenomaan sellaisiin yrityksiin ja sellaisiin yrittäjiin, jotka ovat tosiaan kärsineet tästä ostovoimaan liittyvästä vaikeasta tilanteesta, koronasta ja sen pitkästä varjosta. Toivoisinkin, että voitaisiin arvioida näitä kokonaisvaikutuksia, miten ne keriytyvät, ja ehkä sen pohjalta sitten vielä arvioida, olivatko nämä toimet todella välttämättömiä ja oikein ajoitettuja ja oikein mitoitettuja.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 49/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 52/2024 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 8/2024 vp

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 52/2024 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Esittelypuheenvuoron meille pitää valiokunnan puheenjohtaja Haatainen.

Keskustelu

18.47 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettua lakia. Esityksen mukaan suomen tai ruotsin kielen erinomaista taitoa osoittavan valtionhallinnon kielitutkinnon voi jatkossa suorittaa tietyin edellytyksiin maksutta. Esityksellä pyritään poistamaan epäyhdenvertainen tilanne, jossa erillisen maksullisen kielitutkinnon tarve virkoihin hakeutuessa riippuu siitä, millä kielellä henkilö suorittaa opintonsa. Lakia muutetaan siten, että maksuttomuuden edellytykset on sidottu ylioppilastutkinnon ja korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Sivistysvaliokunnan mietinnössä todetaan, että useimmissa valtion viranomaisissa edellytetään nykyisin julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain eli niin sanotun kielitaitolain perusteella suomen kielen erinomaista ja ruotsin kielen tyydyttävää taitoa valtion henkilöstöltä, jolle on säädettyinä kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkinto. Suomen kielellä peruskoulun ja korkeakoulututkinnon tai ylioppilastutkinnon suorittaneiden on mahdollista osoittaa erinomainen suomen kielen taito suoraan opinnoillaan. Sen sijaan ruotsin kielellä ja ulkomailla opintonsa suorittaneet henkilöt joutuvat moniin valtionhallinnon virkoihin hakeutuessaan osoittamaan suomen kielen taitonsa erillisellä maksullisella kokeella.

Joulukuussa 2021 valtioneuvoston hyväksymässä kansalliskielistrategiassa on todettu, että vaatimus erillisen kielitutkinnon suorittamisesta ja tutkinnon vaativuus ja siitä tutkimaton osallistuvalla aiheutuvat kustannukset asettavat suomen- ja ruotsinkieliset eriarvoiseen asemaan. Erityisenä vaarana on pidetty sitä, että vaatimus kielitutkinnon suorittamisesta muodostuu esteeksi uran alussa olevien ruotsinkielisten nuorten henkilöiden hakeutumiselle valtionhallintoon.

Tämä valtionhallinnon kielitutkinnon suorittaminen maksaa nykyisin 514 euroa, ja hallituksen esityksessä ehdotetaan, että erinomaista suomen tai ruotsin kielen taitoa osoittavan tutkinnon voi suorittaa maksutta kolmessa tapauksessa: 1) jos on suorittanut ylioppi-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

lastutkinnon tai vastaavan ulkomaisen tutkinnon, 2) jos on parhaillaan suorittamassa korkeakoulututkintoa ja 3) jos on aikaisemmin suorittanut korkeakoulututkinnon.

Sivistysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja kannatettavana, ja valiokunta ehdottaa yksimielisesti hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kaunistola.

18.49 Mari Kaunistola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä tosissaan toteutetaan hallituksen ohjelman kirjausta, että hallitus tekee suomen ja ruotsin kielen taitoa osoittavat valtionhallinnon henkilöstöltä vaadittavat kielitutkinnot maksuttomiksi. Tämä on kannatettava ja edistettävä asia.

Pari huomiota tästä. Nimenomaan tällä esityksellä pystytään edistämään suomen- ja ruotsinkielisten henkilöiden yhdenvertaisuutta valtion virkoihin hakeuduttaessa ja vähentämään erityisesti ruotsinkielisten valtionhallintoon hakeutumisen esteitä. Tällä myös vahvistetaan viranomaisten edellytyksiä toteuttaa kielellisiä oikeuksia antamalla palveluja kaksikielisesti.

Tällä hallituskaudella on myös tarkoitus selvittää mahdollisuudet tarjota valtionhallinnon henkilöstöltä vaadittavat kielitutkinnot osana korkeakoulututkintoa, mikä myös on hyvä asia.

Tärkeää on esityksen edetessä tietysti huolehtia siitä, että käytännön toteutus tehdään mahdollisimman joustavaksi ja helpoksi ja teknisiä valmiuksia vastaanottaa tutkintoja mahdollistetaan. Ennen kaikkea tietysti viestinnän merkitys tästä uudistuksesta on erinomaisen tärkeää ja kokonaisuuden onnistumisen kannalta merkityksellistä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vikman.

18.51 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjausta siitä, että hallitus tekee suomen ja ruotsin kielen taitoa osoittavat valtionhallinnon henkilöstöltä vaadittavat kielitutkinnot maksuttomiksi, kuten täällä on jo todettu. Se on hyvä ja nykytilaa järkeistävä uudistus.

Tämän hallituksen esityksen mukaan suomen tai ruotsin kielen erinomaista taitoa osoittavan valtionhallinnon kielitutkinnon voisi suorittaa maksutta, siis tietyin edellytyksin. Esityksellä pyritään poistamaan täällä kuvattu epäyhdenvertainen tilanne, jossa erillisen maksullisen kielitutkinnon tarve virkoihin hakeutuessa riippuu siitä, millä kielellä henkilö on alun perin suorittanut opintonsa. Lakia muutetaan siten, että maksuttomuuden edellytykset olisi sidottu ylioppilastutkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Suuria taloudellisia vaikutuksiakaan tällä ei siinä mielessä ole, että ehdotetut muutokset eivät lisää valtiontalouden kustannuksia tai määräraahatarvetta, vaan ne on määrä rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kehityksen sisältä, ja kustannukset sieltä kehityksen sisältäkin ovat varsin maltilliset eli arviolta 35 000—104 000 euroa perimättä jäävistä tutkintomaksuista vuosittain sekä sitten kertaluonteisia kustannuksia järjestelmämuutoksista reilut 100 000 euroa. Eli kaiken kaikkiaan valtiontalouden kokonaiskuvassa kustannusneutraali uudistus, joka järkeistää nykytilaa.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

18.53 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Med denna proposition förverkligas regeringsprogrammets skrivning om det så kallade stora språkprovet, det vill säga språkkunskaper som krävs för offentliga tjänster. Här är det ju oftast så att det krävs utmärkta kunskaper i finska, och den kunskapen har inte alla svenskspråkiga. Då har man tagit det här stora språkprovet som i nuläget har senast kostat 514 euro, men då jag själv tog det här för ett antal år sedan var det någonting på 400 euro som jag själv betalade från egen plånbok.

Olen itse suorittanut tämän suuren kielikokeen, josta nyt yleensä puhutaan, muistaakseni yhdeksän vuotta sitten ja maksoin silloin noin 400 euroa — en tasan tarkkaan muista. Tämä muutos sitten tekee tämän kielikokeen maksuttomaksi, ja kun ollaan oltu eriarvoisessa asemassa, niin tämä nyt sitten tasavertaistaa eri kieliryhmiä tämän suhteen ja myös mahdollistaa sen, että yhä useampi ruotsinkielinen sitten toivon mukaan myös hakeutuu valtion virkoihin.

Tässä meidän mietinnössä, joka oli yksimielinen, nostettiin esille muun muassa just nämä kohdat, joista ollaan puhuttu tässä aikaisemminkin. Toki pitää seurata tätä kokonaisuutta ja myös sitten viestinnällisesti seurata tätä kokonaisuutta.

Voin kyllä itse myös todeta, että tämä ei ole mitenkään läpihuutojuttu, että suorittaa tämän erinomaisen suomen kielen taidon kokeen, eli se vaatii kyllä aika paljon myös sen suorittajalta. Pitkässä juoksussahan tässä on se tavoite, että siirrettäisiin enemmän korkeakoulujen puolelle ja suoritettaisiin siellä, mutta se on sitten seuraava askel.

Tässä meidän mietinnössä myös mainittiin, että voitaisiin katsoa tulevaisuudessa, millä tavalla näitä kielikokeiden tarkastuksia sitten tehdään tulevaisuudessa, voisiko siinä tekniikkaa ja teknologiaa hyödyntää paremmin tulevaisuudessa.

Tosiaan on todella ilahduttavaa, että tämä nyt sitten yksimielisesti päätetään, ja olen iloinen myös meidän puolueen puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

18.56 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! On aina hyvä, kun helpotetaan ja monipuolistetaan sekä kielen opiskelua että sitten myös sen hankitun kielitaidon osoittamista ja näyttämistä, ja tässä on kyseessä tämän vaativan virkamieskielitaidon kokeen maksuttomaksi tekeminen ja sen mahdollisuuden parantaminen. Esitys on varsin kannatettava, mutta joi-tain huolia nostettiin kuulemisesta tästä.

Lähinnä huolet liittyivät siihen, että sitten kun koe on maksuton, hakeutuvatko tätä tekemään myös henkilöt, jotka eivät välttämättä sitten pääsisi siitä kokeesta läpi. Tämän takia onkin mielestäni oleellista, että viestitään siitä kokeen tasosta riittävästi, jotta tiedetään, millaisella kielitaidolla siitä päästään läpi, ja myös ohjataan oikeisiin paikkoihin tätä kielitaitoa osoittamaan. Tämä myös helpottaisi sitä, ettei turhia jonoja sitten tätä koetta suorittamaan synny.

Toinen huoli liittyi Opetushallituksen resursseihin, joihin kohdistuu tällä hetkellä jo paljon säästöjä, ja itse tähän tehtävien lisäykseen uusia resursseja ei osoitettu. Jos sitten koke-laiden määrä nousisi kovasti, silloin resurssinlisäys selvästi olisi tarpeen. Tätä pitää mie-lestäni seurata jatkossa.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 42/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 8/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.57 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista. Uusi laki korvaa voimassa olevan virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain, joka ehdotetaan kumottavaksi. Lisäksi ehdotetaan muutoksia useisiin muihin rahoitusalan sääntelyä koskeviin lakeihin, rikoslakiin, rahankeräyslakiin, arpajaislakiin, Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin sekä oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin. Tämä on varsin laaja esitys: hallituksen esityksessä on 230 sivua, talousvaliokunnan mietinnössä joku 18 sivua ja muutosesityksineen mietinnössä 67 sivua. Käyn tätä pääpiirteittäin nyt läpi.

Ehdotuksen tarkoituksena on säätää EU:n kryptovaramarkkina-asetusta — MiCA, *markets in crypto-assets* — ja varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimittavia tietoja koskevaa asetusta eli niin kutsuttua maksun tiedot -asetusta täydentävät kansalliset säännökset. Ehdotettu uusi laki kryptovarapalvelujen tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista sisältää säännökset, jotka koskevat toimilupamenettelyä, valvontaa, salassapittoa, hallinnollisia ja rikosoikeudellisia seuraamuksia sekä vahingonkorvausvastuuta. Ehdotuksen taustalla olevat EU-säädökset ovat suoraan sovellettavia asetuksia, ja pääsääntöisesti ne sallivat hyvin vähän kansallista liikkumavaraa. Kuitenkin esimerkiksi seuraamusten ja vahingonkorvausta koskevan sääntelyn osalta erilaiset kansalliset ratkaisut ovat mahdollisia.

Talousvaliokunta pitää hyvänä lähtökohtana kansallisessa täytäntöönpanossa noudatettua ”sama riski, sama toiminta, samat säännöt” -periaatetta, jonka mukaan vaikutuksiltaan samankaltaisia rahoituspalveluja tulee säännellä mahdollisimman yhdenmukaisesti. Kryptovarot rinnastuvat usein esimerkiksi arvopapereihin, ja tietyissä tilanteissa niitä pidetään myös rahoitusvälineenä. Tästäkin syystä on olennaisen tärkeää, että niitä säännellään muiden rahoituspalvelujen kanssa mahdollisimman yhdenmukaisesti.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Säännösten ehdotetaan tulevan voimaan EU:n kryptovara-asetuksen ja maksun tiedot -asetuksen edellyttäminä ajankohtina niin, että tiettyjen kryptovarojen osalta eli sähkörahatoimen ja omaisuusreferenssitokenin osalta ne tulevat voimaan 30. kesäkuuta 2024 ja muilta osin 30. joulukuuta 2024.

Kryptovarojen markkinat kehittyvät nopeasti. Kryptovarojen vaihtopalveluja on maailmanlaajuisesti arviolta noin 700. Suomessa on 12 virtuaalivaluutan tarjoajaa ja kaksi sähkörahayhteisöä, joita ehdotettava sääntely tulee koskemaan.

EU:n kryptovaramarkkina-asetuksella, maksun tiedot -asetuksella ja niitä täydentävillä kansallisilla säännöksillä luodaan kryptovarapalveluja ja kryptovaramarkkinoita koskevat yhtenäiset EU-tason säännöt. Talousvaliokunta pitää asiantuntijakuulemisen perusteella yhtenäistä kryptovaramarkkinoita koskevaa sääntelyä kannatettavana siitkin huolimatta, että se ei täydellisesti ratkaise kryptovaramarkkinoihin liittyviä kysymyksiä. Sääntely pääosin parantaa sijoittajansuojaa. Lisäksi yhtenäiset toimilupavaatimukset, viranomaisvalvontaa koskevat säännökset sekä riittävän ankarat seuraamukset myös todennäköisesti vähentävät riskiä kryptovaroilla toteutettavista petoksista ja huijauksista. Kryptovaramarkkinoiden luonne nopeasti muuttuvana markkinana sekä kryptovarojen vaikea jäljitettävyyss lisäävät väärinkäytöksen riskiä. Vaikuttaa siltä, että itse toimiala kuitenkin on varsin tyytyväinen, että tulee yhtenäiset säännöt.

Kryptovaratoiminta on rajat ylittävää toimintaa, joten on todennäköistä, että uuden sääntelyn seurauksena osa toiminnasta siirtyy EU:n ulkopuolelle. Markkinoilla on niin sanottuja kryptovaraparatiiseja, joihin sijoittautuneilta toimijoilta viranomaisen on vaikea saada tietoja valvontaa varten. Lisäksi on mahdollista, että keskitettyjen kryptovarapalvelujen sijaan toimintaa siirtyy muihin, hajautettuihin palveluihin, jotka voivat olla esimerkiksi hajautettuun tilikirjaan talletettuja ohjelmia tai alustoja, jotka mahdollistavat palveluntarjoajien alkuperän häivyttämisen. Näitä ilmiöitä tulisi pyrkiä aktiivisesti ehkäisemään erityisesti kansainvälisen yhteistyön keinoin.

Myös sääntelyn noudattamisen edellyttämät tekniset ratkaisut ovat osin keskeneräisiä ja kalliita, mikä heikentää erityisesti pienten ja keskisuurten toimijoiden kilpailuasemaa markkinoilla. Tällä viitataan maksun tiedot -asetuksen noudattamisen edellyttämien teknisten ratkaisujen toteuttamiseen. EU:n asetusten mahdollistama kansallinen liikkumavara on kuitenkin vähäinen. Tilanteeseen tulisi hakea ratkaisua esimerkiksi EU:n tasoisen standardoinnin avulla.

Ehdotuksen tavoitteena on myös korjata EU:n neljännen ja viidennen rahanpesudirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa havaittuja puutteita. Rahanpesulain 3 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 b §, joka koskee kansainvälisten järjestöjen merkittäviä julkisia tehtäviä. Ehdotetun uuden säännöksen mukaan ulkoministeriö pyytää kansainvälisiä järjestöjä laatimaan ja pitämään ajan tasalla luetteloa Suomessa sijaitsevan toimipaikan merkittävistä julkisista tehtävistä. Luettelo toimitetaan edelleen komissiolle, joka kokoaa vastaavat tiedot kaikista jäsenmaista ja julkistaa ne. Ehdotus liittyy viidennen rahanpesudirektiivin poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä koskevan sääntelyn täytäntöönpanoon. Talousvaliokunta katsoo, että ehdotus on EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa koskevana toimenä perusteltu.

Vielä muita asian käsittelyn yhteydessä esiin nousseita kysymyksiä.

Hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn vaikeaselkoisuus:

EU:n kryptovaramarkkina-asetuksen rikkomistilanteita koskevista hallinnollisista sanktioista säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa. Talousvaliokunta kiinnittää huo-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

miota siihen, että lukuisten eri EU-säädösten täytäntöönpanon seurauksena Finanssivalvonnasta annetun lain hallinnollisia sanktioita koskevista säännöksistä on tullut joiltain osin erittäin vaikeasti ymmärrettäviä.

Talousvaliokunta pitää yritysten oikeusturvan toteutumisen näkökulmasta välttämättömänä, että Finanssivalvonnasta annetun lain hallinnollisia seuraamuksia koskevat säännökset muokataan huolellisesti selkeäksi ja johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja niitä koskeva esitys tuodaan eduskunnan käsiteltäväksi.

Finanssialan sääntelyä koskeva ennakkoratkaisumenettely:

Asiantuntijakuulemisessa tuotiin esiin, että finanssialan toimijoilla tulisi olla mahdollisuus hakea valvovalta viranomaiselta valituskelpoista ennakkoratkaisua toimijan kannalta merkittävään tulkintakysymykseen. Menettelyn tulisi olla samankaltainen kuin verotukseen liittyvissä kysymyksissä sovellettava ennakkoratkaisumenettely, ja sen tulisi kattaa yleisesti finanssimarkkinoita koskeva sääntely. Kyse ei siis olisi yksinomaan kryptovaramarkkinoita koskevan sääntelyn soveltamiseen liittyvistä tulkintatilanteista.

Talousvaliokunta pitää ennakkoratkaisumenettelyä kiinnostavana mahdollisuutena mutta katsoo, että ennakkoratkaisumenettelyn sisällyttäminen lainsäädäntöön vaatisi perusteellista valmistelua ja vaikutusten arviointia.

Ja vielä kolmantena viranomaisten välisen tietojenvaihdon parantaminen: Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa tuotiin esiin, että kansallinen lainsäädäntö ei mahdollista riittävän laajaa tietojenvaihtoa Verohallinnon ja Finanssivalvonnan välillä. Valiokunta kiirehtii lainsäädäntö- ja muita toimenpiteitä nykyistä toimivamman tietojenvaihdon varmistamiseksi.

Arvoisa Puhemies! Mietintö on yksimielinen. Mietintö sisältää lukuisia, lähinnä lakitekniisiä muutosesityksiä, joita on valiokuntakäsittelyn aikana täsmennetty hallituksen esitykseen yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Lisäksi esitykseen sisällytetään Finanssivalvonnalle annettava määräyksenantovaltuus, joka vastaa nykyistä oikeustilaa. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 31/2024 vp sisältyvien 1.—17. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaksikäyttötutteen vientivalvonnasta ja rikoslain 46 luvun 1 ja 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2024 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 4/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 4/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelun käynnistää edustaja Vikman.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Keskustelu

19.07 **Sofia Vikman kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ulkoasiainvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttumattomina.

Tässä puheenvuorossa nostan kolme huomiota, jotka tulivat esiin käsittelyn yhteydessä.

Ensinnäkin mietinnössään ulkoasiainvaliokunta toteaa, että Suomen turvallisuusympäristön perustavanlaatuisen muutos korostaa osaltaan myös kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan merkitystä. Kaksikäyttötuotteiden merkitys Venäjän laittomassa hyökkäyssodassa Ukrainaan on tunnustettu. Tämä korostaa Venäjän vastaisten pakotteiden kierron estämisen merkitystä ja sen varmistamista, että EU-alueen yritykset noudattavat pakotteita. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat painottivat lisäksi, että eritoten kolmansien maiden kautta tapahtuvaan pakotteiden kiertämiseen tulisi puuttua esimerkiksi kohdemaissa tapahtuvien loppukäyttäjätarkastusten muodossa.

Toiseksi nostan esiin huomion, johon myös puolustusvaliokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota, eli että teknologian nopea eteneminen, esimerkiksi tekoälyn alati laajentuva käyttö, haastaa ajattelumallia siitä, että luvitusta vaativat kaksikäyttötuotteet ylipäättään olisivat listattavissa. Puolustusvaliokunta piti lausunnossaan puutteena sitä, ettei tästä murroksesta juuri käydä keskustelua, ja katsoi, että Suomi voisi olla aloitteellinen, sillä jollakin aikavälillä perinteinen ajattelumallimme ei enää toimi tuotetarkasteluissa.

Ja kolmanneksi: Osa ulkoasiainvaliokunnan kuulemista arvioista kansallisen valvontaluettelomme suhteen oli varauksellisia. Perusteluna oli vaara EU-markkinan pirstaloitumisesta kansallisten valvontalistojen myötä. Asiantuntijat korostivatkin, että tulee välttää tilanne, jossa suomalainen elinkeinoelämä joutuisi perusteettomasti kilpailijamaita huonompaan asemaan. Myös talousvaliokunta toi lausunnossaan tämän näkökulman esille. Ulkoasiainvaliokunta painottaakin mietinnössään EU-tason keskustelun ja koordinaation merkitystä, jotta EU-maiden kansalliset valvontaluettelot olisivat mahdollisimman harmonisoituja. Tämä on tärkeää suomalaisten yritysten kilpailukyvyn kannalta. Valiokunta pitää myös tärkeänä sitä, että yrityksillä on muutoksenhakuoikeus lupapäätöksiin. Edelleen valiokunta pitää perusteltuna kansallisen valvontaluettelon säännöllistä ja läpinäkyvää tarkastelua.

Arvoisa puheenjohtaja! Mutta kuten todettu, valiokunta tosiaan pitää tätä esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttumattomina.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 47/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Muutos varhaiskasvatuslain henkilöstön mitoittamiseen ja suhdelukujen toteutumiseen. Muutettava laki 540/2018, varhaiskasvatuslaki

Kansalaisaloite KAA 1/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2024 vp

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 2/2024 vp. — Mietinnön meille esittelee valiokunnan puheenjohtaja Haatainen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.11 Tuula Haatainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteessa on ehdotettu ryhtymistä lainvalmisteluun, jotta varhaiskasvatuksen yksikkökohtaisesta henkilöstömitoituksesta siirryttäisiin ryhmäkohtaiseen henkilöstömitoitukseen. Sivistysvaliokunta pitää kansalaisaloitetta tärkeänä ja ajankohtaisena keskustelun herättäjänä. Huoli varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumisen esteistä, riittämättömistä resursseista ja työntekijöiden uupumisesta on perusteltu ja ajankohtainen. Aloitteessa esiin tuodut tilanteet lasten varhaiskasvatuksen järjestämistavoista ja henkilöstömitoituksen soveltamistavoista ovat huolestuttavia ja vakavasti otettavia. Sivistysvaliokunta tukee vahvasti kansalaisaloitteeseen kirjattua tavoitetta, että varhaiskasvatuksessa tulee turvata lasten arki ja antaa yhtäläiset mahdollisuudet oppimiseen, leikkiin ja turvallisiin aikuisiin.

Valiokunta kuuli laajasti asiantuntijoita asian käsittelyn yhteydessä. Useat lausunnonantajat totesivat, että jo nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa riittävän henkilöstön lapsiryhmissä ja että kuntien välillä esiintyy merkittäviä eroja lainsäädännön soveltamisessa ja tulokinnassa. Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa yhdyttiin aloitteen keskeiseen viestiin siitä, että pysyvät ja turvalliset vuorovaikutussuhteet ja mahdollisuudet hyvään ja kehittäväan varhaiskasvatukseen tulee taata jokaiselle siihen osallistuvalla lapsella jokaisena päivänä. Sivistysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa ei kuitenkaan kannatettu lainvalmistelun aloittamista kansalaisaloitteen pohjalta, vaikka sinällään ymmärrettiin aloitteessa esille nostettuja huolia.

Valiokunta pitää tärkeänä tarkastella varhaiskasvatuksen toimivuutta yksittäisten tekijöiden sijaan kokonaisuutena, jossa sekä toimintaa tukeviin rakenteisiin että arjen pedagogisiin prosesseihin liittyvät laatutekijät yhdessä tuottavat jokaiselle lapselle hyvää varhaiskasvatusta. Kuten aloitteessa todetaan, ovat arjen ennakoitavuus, toisilleen tutut aikuiset ja lapset sekä turvallinen leikki- ja oppimisympäristö tärkeitä varhaiskasvatuksen elementtejä. Valiokunta katsoo, että suhdeluvun muuttaminen ryhmäkohtaiseksi ei välttämättä johtaisi toivottuun varhaiskasvatustyön selkeytymiseen. Riskinä on, että ryhmätasoinen tarkastelu kuormittaisi entisestään sekä henkilöstöä että päiväkodin johtajaa, kun työaika kuuluu suhdelukujen laskemista koskevien reunaehtojen tulkintaan ja ratkaisujen etsimiseen akuuteissa tilanteissa. Ryhmäkohtaisen suhdeluvun varmistaminen voisi johtaa myös lasten näkökulmasta entistä lyhytnäköisempien ratkaisujen tekemiseen ja enenevässä määrin niin henkilöstön kuin lastenkin siirtelyyn ryhmästä toiseen.

Useassa valiokunnan saamassa asiantuntijalausunnossa korostettiin lapsiryhmien henkilöstön pysyvyyttä lapsen hyvinvoinnin kannalta keskeisenä elementtinä varhaiskasvatuksessa. Henkilöstön ja lasten siirtäminen ryhmästä toiseen vaarantaa lapsen oppimista, kehitystä ja hyvinvointia tukevien pysyvien ja turvallisten ihmissuhteiden muodostumista varhaiskasvatuksessa ja näin ollen on vastoin varhaiskasvatuslaissa asetettua tavoitetta. Valiokunnan mietinnössä todetaan myös, että päiväkodin johtajan työajasta suuri osa kuuluu jo nykyisellään sijaisjärjestelyihin ja mitoituksen muuttaminen ryhmäkohtaiseksi lisää

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

si sijaisten tarvetta entisestään. Korkeiden täyttö- ja käyttöasteiden tavoittelu koetaan nykyisin voimakasta kuormittumista aiheuttavana tekijänä erityisesti suurten kaupunkien varhaiskasvatustoiminnassa.

Useissa asiantuntijalausunnoissa on kannatettu ehdotusta siitä, että osapäiväisiä kolme vuotta täyttäneitä lapsia koskevasta suhdeluvusta 1:13 luovuttaisiin. Tällöin kaikilla kolme vuotta täyttäneillä olisi sama suhdeluku, 1:7, riippumatta siitä, kuinka monta tuntia päivässä lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen. Sivistysvaliokunta on edellisellä kaudella valtioneuvoston koulutuspoliittisen selonteon käsittelyn yhteydessä todennut, että varhaiskasvatuksen laadun kannalta sekä ryhmäkoot että lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön väliset suhdeluvut ovat tärkeässä asemassa ja että lapsen edun kannalta on olennaista parantaa osa-aikaisen varhaiskasvatuksen suhdelukua vastaamaan kokopäiväisen varhaiskasvatuksen suhdelukua. Sivistysvaliokunta toteaaakin mietinnössään pitävänsä tarkoituksenmukaisena pitkän aikavälin tavoitteena sitä, että henkilöstön ja lasten välinen suhdeluku yli kolmevuotiaiden osalta koskisi myös alle viisi tuntia päivässä varhaiskasvatukseen osallistuvia lapsia. Tähän yksityiskohtaan liittyen mietintöön jätettiin yksi vastalause, joka sisältää lausumaehdotuksen ja ehdotuksen perustelujen yhden kappaleen muuttamisesta.

Valiokunta tuo mietinnössään esille tarpeen kiinnittää erityistä huomiota kelpoisuusehdot täyttävän varhaiskasvatushenkilöstön saatavuuteen, sillä kelpoinen ja pysyvä henkilöstö on yksi keskeinen varhaiskasvatuksen laatutekijä ja edellytys sille, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voivat toteutua. Lisäksi valiokunta korostaa alan veto- ja pitovoiman merkitystä.

Sivistysvaliokunta toteaa, että voimassa oleva lainsäädäntö ei luo esteitä varhaiskasvatuksen laadukkaalle järjestämiselle, mutta sen sijaan osassa kunnista tiukka taloustilanne voi sitä haastaa. Varhaiskasvatusta koskevat kansalliset arvioinnit osoittavat, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet saavutetaan keskimäärin hyvin, henkilökunta on osaavaa ja motivoitunutta ja lasten ja huoltajien tarpeet pystytään ottamaan hyvin huomioon. Varhaiskasvatuksen laatu ja toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen kuitenkin vaihtelevat ryhmien ja päiväkotien välillä sekä kunnan sisällä.

Asiantuntijakuulemisten mukaan varhaiskasvatushenkilöstön kuormittuneisuutta aiheuttavat erityisesti ongelmat kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuudessa, sijaisjärjestelmien toimimattomuus, tiukkenevat toiminnallisen tehokkuuden tavoitteet liittyen käyttöasteisiin ja tilojen käyttöön sekä henkilöstön kokemus, että heidän esiin nostamiaan huolia ei kuulla. Valiokunta on todennut, että kansalaisaloitteen esille nostamiin epäkohhtiin voidaan puuttua riittävän resursoinnin lisäksi muun muassa seuraamalla henkilöstömitoituksen toteutumista nykyistä systemaattisemmin ja tarkastelemalla suhdelukujen toteutumista monipuolisesti päiväkodeissa olevien lasten hyvinvoinnin toteutumisen näkökulmasta sekä huolehtimalla varhaiskasvatushenkilöstön työhyvinvoinnista.

Edellä todetun perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa kansalaisaloitteen hylkäämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

19.18 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnassa meillä oli todella hyvä asiantuntijakuuleminen tästä asiasta, erittäin monipuolinen, ja oli tärkeätä, että tälle itse asialle varattiin perusteellisesti aikaa, mutta niin kuin tässä valiokunnan puheenjohtaja edellä toi esille, tosiaan valtaosa asiantuntijoista ei kannattanut tätä kansalaisaloitteen esitystä ryhmäkohtaisista suhdeluista, sillä se johtaisi sitten tämmöiseen osaopti-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

mointiin yhä enemmän, ja se johtaisi siihen, että ryhmätasoinen tarkastelu kuormittaisi en-
tisestään ja lapsia saatettaisiin sitten siirrellä ryhmistä toiseen, vaikka se tilanne on, että
lapset tarvitsisivat siellä varhaiskasvatuksessa nimenomaan pysyvyyttä niiden ryhmien
suhteen.

Samaan aikaan valiokunta mielestäni tässä mietinnössä tuo hyvin esille sen, että jaetaan
huoli siitä, että varhaiskasvatuksen työntekijöiden hyvinvointiin pitää kiinnittää huomiota.
Se tarkoittaa sitä, että etsitään niitä juurisyytä myös tämän työvoimapulan taustalta, eli ni-
menomaan siellä on usein ongelmia työhyvinvoinnissa, mikä johtuu siitä, että kelpoisia ei
ole tarpeeksi, työntekijöitä ei ole tarpeeksi. Se työ on liian stressaavaa, ja myös sitten tämä,
että näistä käyttö- ja täyttöasteista pidetään ehkä keinotekoisestikin liian tiukkaan kiinni, ja
siihen toivottaisiin väljyyttä. Ja erityisesti nämä keskitason portaan johtajat varhaiskasva-
tuksessa kokevat erittäin suurta kuormitusta, mutta monesti nimenomaan varhaiskasvatuk-
sen ammatillaiset joutuvat myös tekemään töitä epäeettisissä olosuhteissa, kun ei pysty pa-
neutumaan siihen omaan työhön niin paljon kuin haluaisi.

Sikäli, jos ajattelee hallituspolitiikkaa vähän laajemmin, on erittäin huolestuttavaa näin
helsinkiläisen kansanedustajan näkökulmasta, että kun meillä esimerkiksi Helsingissä
puuttuu valtava määrä päteviä varhaiskasvatuksen ammattilaisia, niin itse asiassa monella
varhaiskasvatuksen ammattilaisella ei tällä hetkellä ole välttämättä edes varaa asua Helsin-
gissä. Nyt hallitus leikkaa esimerkiksi asumistuesta ja sosiaaliturvasta montaa kautta, ja ih-
miset joutuvat muuttamaan pois. Ja sitten kun tämän lisäksi vielä lakkautettiin aikuiskou-
lutuslaki ja hankaloitetaan sitä täydennyskoulutusta, niin se ei ratkaise tätä työvoimapulaa.
Eli paljon meidän pitää tehdä, ja tietenkin palkkaus on tässä yksi aivan oleellinen kysy-
mys, kun on kyse naisvaltaisesta palkkakuopassa olevasta alasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

19.21 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aloitteessa esiin tuodut ti-
lanteet lasten varhaiskasvatuksen järjestämistavoista ja henkilöstömitoituksen soveltamis-
tavoista ovat vakavasti otettavia, mutta ryhmäkohtaisen henkilöstön mitoituksessa on
myös monia haasteita. Pelkkä suhdeluvun muuttaminen ryhmäkohtaiseksi ei välttämättä
johtaisi toivottuun varhaiskasvatustyön selkeytymiseen. Ryhmäkohtaisen suhdeluvun var-
mistaminen voi johtaa myös lasten näkökulmasta entistä lyhytnäköisempien ratkaisujen te-
kemiseen ja enenevässä määrin niin henkilöstön kuin lastenkin siirtelyyn ryhmästä toi-
seen. Myös työntekijöiden saaminen on suuri haaste.

Nykyinen hallitusohjelma sisältää useita varhaiskasvatukseen liittyviä kirjauksia. Laa-
dukas varhaiskasvatus edistää oppimisen edellytyksiä ja koulutuksellista tasa-arvoa. Yksi
tälle hallituskaudelle asetetuista tavoitteista onkin, että varhaiskasvatuksen laatu paranee.
Tärkeää on myös, että hallitus vahvistaa alan veto- ja pitovoimaa kehittämällä työoloja ja
varhaiskasvatuksen laatua.

On myös huomioitava, että jo nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa riittävän henkilöstön
lapsiryhmissä ja että mitoituksesta huolehtiminen luo pohjan laadukkaaseen ja turvalliseen var-
haiskasvatuksen toteutumiselle. Paras tapa lisätä turvallisuutta, työhyvinvointia ja muita-
kin varhaiskasvatuksen keskeisiä tavoitteita on kuitenkin tilannekohtaisen harkinnan sallii-
minen ja lainsäädäntöön perustuvan sääntelyn väljentäminen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

19.23 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Ensin haluan kiittää kaikkia kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia. Aloitteessa nostettu huoli varhaiskasvatuksen henkilöstön jaksamisesta ja varhaiskasvatuksen laadusta on aito ja vakava, ja tämä tuli esiin myös sivistysvaliokunnan saamissa lausunnoissa. Tähän huoleen on ehdottomasti vastattava ja varhaiskasvatuksen laadun kehittymistä seurattava.

Laadukas varhaiskasvatus on tutkitusti toimiva sijoitus lasten tulevaisuuteen. Se kaventaa oppimiseroja jo varhaisessa vaiheessa ja ehkäisee syrjäytymistä. Lasten oikeus tähän laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ei voi toteutua ilman pätevää, hyvinvoivaa henkilöstöä ja riittäviä henkilöstöresursseja. Alan vetovoimaisuus on laskenut, ja työntekijöiden poissaolot, vaihtuvuus sekä pula kelpoisesta henkilöstöstä ovat johtaneet työntekijöiden väsymiseen heikentäen työhyvinvointia entisestään. Kevan tuore tutkimus osoittaa varhaiskasvatuksen henkilöstöllä olevan kohonnut riski myös työkyvyttömyyteen. Työhyvinvoinnilla on selkeä yhteys varhaiskasvatuksen laatuun. Nämä kaikki ovatkin todellisia huolia, ja niihin täytyy löytää ratkaisu. Vientivetoinen palkkamalli, kuntien tiukka taloustilanne ja säästöt sekä kasvukaupunkien tilahaasteet eivät tilannetta yhtään auta. Toive jokaiselle ryhmälle vakinaisesta, pysyvästä tilasta ei ole mielestäni yhtään liikaa vaadittu. Se lisäisi lapsen turvallisuutta.

Ajatuksena tuen lämpimästi myös kansalaisaloitteen ajatusta siitä, että päiväkodin aikuisilla olisi vain yksi pysyvä ryhmä — siis tämä mitoitus olisi ryhmäkohtainen, ja henkilöstön ei tarvitsisi päivän mittaan vaihtaa ryhmää, saati lapsien tarvitsisi vaihtaa ryhmää. Tämä paluu 80-luvun toimintamalliin rauhoittaisi päiväkotien arkea merkittävästi. Valitettavasti kuntatalouden tiukkuus ja suuri henkilöstöpula tekivät tästä aloitteesta esitetystä muutoksesta kaikkien lausujien mielestä mahdottoman.

Varhaiskasvatuslaissa säädellyt rakenteelliset reunaehdot, kuten ryhmäkokoo, aikuisten ja lasten välinen suhdeluku 1:7 — tai osa-aikaisilla yli kolmevuotiailla 1:13 — sekä henkilöstörakenne, vaikuttavat niin ikään varhaiskasvatuksen oppimisympäristöön sekä siellä toteutettavaan pedagogiseen toimintaan. Suhdelukujen toteutuminen on tärkeää myös työhyvinvoinnin näkökulmasta. Jatkuva työntekijöiden vaihtuminen ja liian vähäisillä työntekijäresursseilla toimiminen vaikuttavat työntekijöiden jaksamiseen. Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen arvioinnin mukaan 40 prosenttia henkilöstöstä on sitä mieltä, että varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa haittaa henkilöstön vaihtuvuus. Tämän toteaa edesmennyt ystäväni, Karvin tutkija Laura Repo tutkimuksessa jo vuonna 2019, ja tilanne on tästä valitettavasti vain kiristynyt ja heikentynyt.

Riittävä henkilöstö lapsiryhmissä olisi mahdollista jo nykyisen lainsäädännön puitteissa, jos nykyistä lainsäädäntöä tulkittaisiin lainsäätäjän tahtotilan sekä aluehallintoviraston antaman ohjeistuksen mukaisesti. Halusinkin vastalauseessani kiinnittää huomiota myös valiokunnan saamissa lausunnoissa esitettyihin ratkaisuihin, joita toivon jatkossa toimeenpantavan. THL esitti lausunnossaan, että lainsäätäjä tiukentaisi lapsiryhmän kokoa koskevaa lain tulkintaa ja tarjoaisi varhaiskasvatuksen laadunvalvonnasta vastaaville aluehallinto- ja valtion viranomaisille nykyistä toimivampia keinoja puuttua tiukemmin lapsen edun vastaisiin kunta- ja yksikkökohtaisiin käytäntöihin ja soveltamistapoihin.

OAJ esitti selvitystä siitä, miten henkilöstömitoitus päiväkotien lapsiryhmissä, lapsiryhmien rakenne ja ryhmien muodostaminen toteutuvat suhteessa lainsäädäntöön. Yksi suhdelukujen ylityksiä aiheuttava tekijä on se, että ryhmäkokojen laskeminen saattaa olla haasteellista vaihtelevien suhdelukujen vuoksi. Erilaiset suhdeluvut ja se, että lasten suunnitellut varhaiskasvatusajat eivät toteudu suunnitellusti, aiheuttavat suhdelukujen ylityk-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

siä. Ryhmien suunnittelun helpottamiseksi, pienten ryhmäkokojen turvaamiseksi ja etenkin ryhmän aikuisten pysyvyyden varmistamiseksi kaikilla kolme vuotta täyttäneillä tulisi olla sama suhdeluku, 1:7, riippumatta siitä, kuinka monta tuntia päivässä lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen. Lapsen varhaiskasvatukseen osallistumisajalla ei pitäisi olla vaikutusta siihen, millä suhdeluvulla lapsi lasketaan ryhmän jäseneksi ja mikä on henkilöstömitoitus päivän aikana. Lapsi on kuitenkin aina kokonainen lapsi. Hän tarvitsee saman aikuisen huomion, saman aikuisen ajan, oli paikalla sitten koko päivän tai osa-aikaisesti.

Vastalauseessa esitän, että lainvalmisteluun ryhdyttäisiin osapäiväisiä kolme vuotta täyttäneitä lapsia koskevasta suhdeluvusta 1:13 luopumiseksi ja suhdelukujen yhtenäistämiseksi siten, että suhdeluku 1:7 koskisi myös alle viisi tuntia päivässä varhaiskasvatukseen osallistuvia lapsia. Ja kuten valiokunnan puheenjohtaja tässä totesi, tälle esitykselle myös meidän kuulemisissa tuli tukea. Teen siis mietinnön mukaisen vastalauseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vikman.

19.29 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Sivistysvaliokunnan mietintö on kattavasti laadittu, voisiko sanoa, vastaus tähän tärkeään kansalaisaloitteeseen, joka on, kuten sanottu, tärkeä ja ajankohtainen keskustelun herättäjä. Huoli varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumisen esteistä, resursseista ja työntekijöiden jaksamisesta on perusteltu ja ajankohtainen.

Haluan nostaa esiin, että kuitenkin myös hallitusohjelma tuo osaltaan vastauksia tähän huoleen. Hallitusohjelmassa yleiseksi tavoitteeksi on kirjattu nimenomaan varhaiskasvatuksen laadun parantaminen. Hallitus haluaa myös nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta erityisesti yli kolmevuotiaiden lasten osalta ja suunnata erityisiä toimia maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisasteen nostamiseksi varhaiskasvatuksessa.

Hallitusohjelman mukaan hallitus sitoutuu varhaiskasvatuslain mukaiseen lapsen oikeuteen pedagogisesti johdettuun ja toteutettuun varhaiskasvatukseen ja henkilöstön osalta myös vahvistaa alan veto- ja pitovoimaa kehittämällä työoloja ja varhaiskasvatuksen laatua.

Lisäksi hallitus on sitoutunut lisäämään, ja oikeastaan on jo lisännyt, varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja yliopistoissa.

Eli paljon myös tapahtuu varhaiskasvatuksen laadun ja toisaalta myös työolojen kehittämisen puolesta, ja se on erittäin tärkeää, jotta jokaisen lapsen oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen toteutuu, koska yleisesti olemme tunnustaneet varhaiskasvatuksen tärkeän roolin osana koulutusketjua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

19.31 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni aluksi totean, että kannatan edustaja Hopsun tekemää esitystä.

Olemme käsittelemässä kansalaisaloitetta, jonka aiheena on varhaiskasvatus. Laadukas varhaiskasvatus kaventaa oppimiseroja jo varhaisessa vaiheessa sekä ehkäisee siten syrjäytymistä. Meidän täytyy varmistaa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutuminen, sillä se on todellinen tulevaisuusinvestointi. Laatu muodostuu siitä, että lasten kanssa työskentelevä henkilöstö on pätevää, ja siitä, että näillä koulutetuilla aikuisilla on riittävästi aikaa jokaisen lapsen aitoon kohtaamiseen ja lapsen tarvitseman tuen tunnistamiseen sekä tuen tar-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

peeseen vastaamiseen. Laatu on myös se, että ryhmät ovat pysyviä. Oma ryhmä ja omat tilat luovat turvaa ja jatkuvuutta. Turvallinen ympäristö edistää sitä, että sekä aikuiset että lapset kokevat joukkoon kuulumista, ja sen tiedetään tukevan aivoterveyttä sekä tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoimaa on parannettava. Tällä hetkellä varhaiskasvatusala kärsii kelpoisen henkilöstön pulasta. Opiskelupaikkoja on systemaattisesti lisätty, mutta samanaikaisesti alan vetovoimaisuus on kuitenkin laskenut. Keinoja veto- ja pitovoiman vahvistamiseen ovat muun muassa työolojen ja työhyvinvoinnin parantaminen, mahdollisuus osallistua oman työnsä kehittämiseen, johtamisresurssin vahvistaminen, palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmät, perus- ja lisäkoulutus, riittävät varahenkilö- ja sijaisresurssit sekä suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen kehittäminen.

Haluan vedota kuntapäättäjiin eri puolilla Suomea, jotta kaikissa kunnissa sitouduttaisiin laadukkaaseen varhaiskasvatuksen varmistamiseen. Usein laadun toteutumisesta on kyse siitä, kuinka nykyistä lainsäädäntöä tulkitaan kunta- ja yksikötasolla. Laadunvalvonnasta vastaaville aluehallinto- sekä valtion viranomaisille tarvitaan nykyistä toimivampia keinoja puuttua lapsen edun vastaisiin käytäntöihin ja soveltamistapoihin. Kansalaisaloitteessa on tuotu esiin esimerkiksi epäkohta, jossa kaksi virallisesti erillistä lapsiryhmää toimii käytännössä yhtenä porrastettuna ryhmänä siten, että lain tavoite ei toteudu tarkoituksenmukaisella tavalla vaan muodostuu tilanteita, joissa lapsella ei esimerkiksi päiväkotiin aamulla tullessaan ole käsitystä siitä, keiden aikuisten ja lasten kanssa tänään on tarkoitus toimia.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijat ovat todenneet, että henkilöstön ja lasten siirtely ryhmästä toiseen vaarantaa pysyvien ja lapsen oppimista, kehitystä ja hyvinvointia tukevien turvallisten ihmissuhteiden muodostumista. Vihreä eduskuntaryhmä pitää tärkeänä sitä, että lapsiryhmän kokoa koskevaa lain tulkintaa tiukennettaisiin THL:n esityksen mukaisesti, jotta varhaiskasvatuksen laatua valvovat aluehallinto- ja valtion viranomaiset saisivat nykyistä toimivampia keinoja puuttua tiukemmin lapsen edun vastaisiin käytäntöihin ja soveltamistapoihin. Tarvitsemme myös lisää tietoa ja selvitystä siitä, miten henkilöstömitoitus päiväkotien lapsiryhmissä, lapsiryhmien rakenne ja ryhmien muodostaminen toteutuvat eri puolilla Suomea.

Asiantuntijakuulemisten perusteella on välttämätöntä myös muuttaa henkilömitoituksen vaatimuksia siten, että suhdeluku 1:7 koskisi myös osa-aikaisia, alle viisi tuntia päivässä varhaiskasvatukseen osallistuvia lapsia. Tämä parantaisi merkittävästi ryhmien pysyvyyttä ja yhtenäisyyttä. Lapsi on aina kokonainen ja tarvitsee samalla tavalla aikuisen huomiota ja aikaa päivän pituudesta huolimatta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

19.36 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Inledningsvis vill jag rikta ett stort tack till alla som har undertecknat och lämnat in det här medborgarinitiativet kring personaldimensioneringen i småbarnspedagogiken. Det är ett jätteviktigt ärende och någonting som berör och som vi också har haft i regeringsförhandlingarna. Vi satsar på småbarnspedagogiken, för det är väldigt viktigt att man får en god och bra, jämlik start på sin utbildningsstig, och det gäller också ur ett socialt perspektiv med tanke på den sociala utvecklingen att barnet lär sig att agera i en grupp.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Som här har kommit fram är det ju jätteviktigt att kommunerna också tar sitt ansvar kring den här helheten. Det har visat sig att det är stor skillnad från kommun till kommun också kring den här biten. Det handlar ju om dragningskraften men också om ledarskapet. Det är jätteviktigt att vi har duktiga ledare inom småbarnspedagogiken som inte enbart ska satsa på att skaffa vikarier. En trygg uppväxt är viktig och att man har trygga vuxna inom småbarnspedagogiken är jätteviktigt.

Arvoisa rouva puhemies! Koskien tätä kansalaisaloitetta ensinnäkin suuret kiitokset, että saatiin tämä käsittelyyn. Me käytiin aika laaja kuuntelukierros tässä, ja se oli minun mielestäni todella hyvä tässä vaiheessa, ja huomattiin, että on iso ero kuntien sisällä mutta myös alueellisesti suuria eroja. Varsinkin tämä pito- ja vetovoima ja työntekijöiden pysyvyys ovat tärkeitä. Ajattelen tässä johtajuuden kannalta, että on todella tärkeää, että panostetaan sitten johtajuuteen ja että löytyy välijohdosta koulutuksia myös niille, jotka ovat johtajia päiväkodeissa, että heidän ei tarvitse aina keskittyä löytämään sijaisia ja vastaavaa. Eli pito- ja vetovoima on ensisijaisen tärkeää tässä kokonaisuudessa.

Haluan myös nostaa esille tässä, että näitä varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja on lisätty, ja myös tämän hallituskauden aikana näin tehdään, ja se on mielestäni todella tärkeä asia.

Hyvinvoiva henkilöstö on a ja o — että myös lapset siitä näkökulmasta voivat hyvin. Ja näen, että se pito- ja vetovoima on ensisijaisen tärkeää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Valtola.

19.39 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos kansalaisaloitteen tekijöille. Sivistysvaliokunta pääsi käsittelemään kansalaisaloitetta hyvin perusteellisesti. Kuulemisissa tuli esille, että nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa riittävän henkilöstön lapsiryhmissä ja että mitoitukselta huolehtiminen luo pohjan laadukkaaseen ja turvalliseen varhaiskasvatuksen toteuttamiselle. Joissakin asiantuntijalausunnoissa on katsottu, että paras tapa lisätä turvallisuutta, työhyvinvointia ja muitakin varhaiskasvatuksen keskeisiä tavoitteita on tilannekohtaisen harkinnan salliminen ja lainsäädäntöön perustuvan sääntelyn väljentäminen.

Asiantuntijalausunnossa tuotiin esille, että varhaiskasvatusta koskevat kansalliset arvioinnit osoittavat, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet saavutetaan keskimäärin hyvin, henkilökunta on osaavaa ja motivoitunutta ja lasten ja huoltajien tarpeet pystytään ottamaan hyvin huomioon. Näissä oli kuitenkin eroja kuntien välillä ja myös kuntien sisällä sekä päiväkotiryhmien sisällä.

Asiantuntijalausunnoissa on tunnistettu kansalaisaloitteeseen esille nostettuja haasteita ja ilmiöitä henkilöstön saatavuudesta ja työolojen kehittämistarpeesta ja yhdyttyä aloitteen keskeiseen viestiin siitä, että pysyvät ja turvalliset vuorovaikutussuhteet sekä mahdollisuudet hyvään ja kehittävään varhaiskasvatukseen tulee taata jokaiselle siihen osallistuvalla lapsella jokaisena päivänä.

Sivistysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa ei kuitenkaan ole kannatettu lainvalmistelun aloittamista kansalaisaloitteen pohjalta, vaikka sinällään on ymmärretty aloitteesta esille nostettuja huolia. Valiokuntana katsoimme, että varhaiskasvatuksen toimivuutta on tärkeää tarkastella yksittäisten tekijöiden sijaan kokonaisuutena, jossa sekä toimintaa tuke-

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

viin rakenteisiin että arjen pedagogisiin prosesseihin liittyvät laatutekijät yhdessä tuottavat jokaiselle lapselle hyvää varhaiskasvatusta.

Asiantuntijalausunnoissa todetun mukaisesti suhdeluvun muuttaminen ryhmäkohtaiseksi ei välttämättä johtaisi toivottuun varhaiskasvatustyön selkeytymiseen. Riskinä on, että ryhmätasoinen tarkastelu kuormittaisi entisestään sekä henkilöstöä että päiväkodin johtajaa, kun työaikaa kuluu suhdelukujen laskemista koskevien reunaehtoien tulkintaan ja ratkaisujen etsimiseen akuuteissa tilanteissa.

Valiokunnan kuulemisissa tuli ilmi, että päiväkodin johtajan työajasta suuri osa kuluu jo nykyisellään sijaisjärjestelyihin, ja mitoituksen muuttaminen ryhmäkohtaiseksi lisäisi sijaisten tarvetta entisestään. On tärkeää, että päiväkodin johtajalla on aikaa johtamiseen ja työn kehittämiseen. Tämä on tärkeää työntekijöiden työhyvinvoinnin vuoksi. On tärkeää, että emme lainsäädännöllä ja ylikireällä säätelyllä vaikeuta tavoitteiden saavuttamista varhaiskasvatuksessa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 2/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.6.2024 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 20 ja 21 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.6.2024 pidettävään täysistuntoon.

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 18.6.2024 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos kaikille, oikein hyvää viikonloppua!

Täysistunto lopetettiin klo 19.43.

Pöytäkirja PTK 66/2024 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen